

RİZE ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ 2015 YILI İL CEVRE DURUM RAPORU

RİZE

HAZİRAN 2016

ÖNSÖZ

Yaşanan Çevre sorunlarının çeşitliliği ve boyutları dikkate alındığında; içinde bulunduğumuz zamanda endüstri ve teknoloji alanlarında meydana gelen hızlı gelişmeler, bir yandan insanın doğa üzerindeki egemenliğini artırıp, yaşam düzeyinin yükselmesini sağlarken, diğer yandan da doğal dengenin bozulması, kaynakların yok edilmesi ve canlıların yaşamını tehdit eden bir durumun oluşması sonucunu doğurmuştur. Çevreye zarar vermeden kalkınmanın yolu; yatırım öncesi çevreyi göz önüne alan iyi bir planlamadan geçer. Bu durum su, hava, toprak, doğal kaynaklarımız ve kirlenmelerin görüldüğü tüm çevre konuları için geçerlidir. Ancak çevrenin korunmasında büyük önemi olan, koruma-kullanma dengesi tesis edilirken, kontrol sistemlerinin oluşturulması kadar önemli bir konu ise etkin idari yapı ve buna bağlı sistemin işleyişidir. Anayasamızın 56. Maddesinde “ Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşların ödevidir” denilmektedir. Bu hüküm devlete olduğu kadar vatandaşa da önemli sorumluluklar yüklemektedir. Bu bağlamda Rize İlimize bakınca, halkın desteği ile doğal çevrenin büyük ölçüde korunduğunu görüyoruz. Ancak, plansız ve imarsız kentleşme dolayısıyla yeşil alanların yok olduğu da bir gerçektir.

Ortak varlığımız olan çevreyi korumak ve gelecek kuşaklara güvenli bir şekilde aktarmak, yaşanabilir bir çevre ve marka şehirler oluşturmak için toplumun tüm kesimleri sorumluluk sahibi olmalı ve üzerine düşen anayasal ödevi eksiksiz yerine getirmelidir. Bunun sağlanabilmesi için de çevre bilincinin yerleştirilmesi zorunludur.

Bu duygu ve düşünceler ile hayat kalitesi yüksek şehirler ve sürdürülebilir çevreyi temin etmek üzere; planlama, yapım, dönüşüm ve çevre yönetimine ilişkin iş ve işlemleri düzenleyici, denetleyici, katılımcı ve çözüm odaklı bir anlayışla yapma misyonu ışığında; Rize’imizde çevre bilincini geliştirmek amacıyla hazırlanan bu çalışmada emeği geçenlere teşekkür ediyor, çalışmanın yararlı olmasını diliyorum.

Hasan BEBEK
Rize Çevre ve Şehircilik İl Müdürü

İçindekiler

İçindekiler	iii
GİRİŞ	1
A. HAVA	4
A.1. Hava Kalitesi	4
A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar.....	7
A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar	10
A.4. Ölçüm İstasyonları	11
A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü.....	12
A.6. Gürültü	12
A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar.....	15
A.8. Sonuç ve Değerlendirme	15
B. SU VE SU KAYNAKLARI	16
B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli	16
B.1.1. Yüzeysel Sular	16
B.1.2. Yeraltı Suları	17
B.1.3. Denizler.....	18
B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi.....	18
B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu	19
B.3.1. Noktasal kaynaklar.....	19
B.3.2. Yayıllı Kaynaklar	19
B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri.....	20
B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu	20
B.4.2. Sulama.....	25
B.4.3. Endüstriyel Su Temini	25
B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı	28
B.4.5. Rekreatiyonel Su Kullanımı	30
B.5. Çevresel Altyapı	30
B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Hizmeti Alan Nüfus	30
B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri	33
B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri	35
B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması	37
B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü.....	37

B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalar.....	37
B.6.2. Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanımı	38
B.6.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar	38
B.6.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği	38
B.7. Sonuç ve Değerlendirme	39
C. ATIK.....	40
C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri).....	40
C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları	42
C.3. Ambalaj Atıkları	42
C.5. Atık Madeni Yağlar	43
C.6. Atık Pil ve Akümülatörler	44
C.7. Bitkisel Atık Yağlar.....	46
C.8. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)	46
C.9. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (AEEEE).....	47
C.10. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar	47
C.11. Tehlikesiz Atıklar	47
C.11.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları	49
C.11.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül	49
C.11.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları	49
C.12. Tıbbi Atıklar	49
C.13. Maden Atıkları.....	50
C.14. Sonuç ve Değerlendirme	51
Ç. KİMYASALLARIN YÖNETİMİ	52
Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar.....	52
Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme	52
D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK	53
D.1. Flora	53
D.2. Fauna	53
D.3. Ormanlar ve Milli Parklar	53
D.4. Çayır ve Mera.....	58
D.5. Sulak Alanlar.....	59
D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları.....	59
D.7. Sonuç ve Değerlendirme	68

E. ARAZİ KULLANIMI.....	69
E.1. Arazi Kullanım Verileri	69
E.2. Mekânsal Planlama	73
E.2.1. Çevre Düzeni Planı	73
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ	74
F.1. ÇED İşlemleri	74
F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri	75
F.3. Sonuç ve Değerlendirme	75
G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI.....	76
G.1. Çevre Denetimleri	76
G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi.....	78
G.3. İdari Yaptırımlar.....	79
G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları	80
G.5. Sonuç ve Değerlendirme	80
H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ.....	81
I. İL BAZINDA ÇEVRESEL GÖSTERGELER	85
1.GENEL.....	87
1.1.NÜFUS	87
1.2.SANAYİ.....	89
2.İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ	92
3.HAVA KALİTESİ	94
4. SU-ATIKSU.....	95
5. ARAZİ KULLANIMI.....	98
6. TARIM.....	99
7. ORMAN.....	101
8. BALIKÇILIK.....	103
9. ALTYAPI VE ULAŞTIRMA	104
10. ATIK	106
11.TURİZM	112
EK-1: 2015 YILINA AİT İL ÇEVRE SORUNLARI VE ÖNCELİKLERİ ARAŞTIRMA FORMU	114
BÖLÜM I. HAVA KİRLİLİĞİ.....	115
BÖLÜM II. SU KİRLİLİĞİ.....	119
BÖLÜM III. TOPRAK KİRLİLİĞİ.....	126

BÖLÜM IV. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNLARI	128
---	-----

ÇİZELGELER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge A.1 - Ulusal Hava Kalite İndeksi Kesme Noktaları.....	5
Çizelge A.2 - EPA Hava Kalitesi İndeksi	5
Çizelge A.3 - Geçiş Dönemi Uzun Vadeli Ve Kısa Vadeli Sınır Değerleri Ve Uyarı Eşikleri.....	6
Çizelge A.4 - Rize ilinde 2015 Yılında Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler.....	9
Çizelge A.5 – Rize ilinde 2015 Yılında Sanayide Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü, 2015)	9
Çizelge A.6 –Rize ilinde 2015 Yılında Kullanılan Doğalgaz Miktarı (Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü, AKSA Karadeniz Doğalgaz Dağıtım A.Ş. , 2015).....	10
Çizelge A.7 – Rize ilinde 2015 Yılında Kullanılan Fuel-oil Miktarı	10
Çizelge A.8 - Rize ilinde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen Parametreler (havaizleme.gov.tr, 2015).....	11
Çizelge A.9 - Rize ilinde 2015 Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri ve Sınır Değerin Aşıldığı Gün Sayıları (havaizleme.gov.tr, 2015).....	12
Çizelge A.10 - 2015 Yılında Rize İlindeki Araç Sayısı ve Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı (TÜİK, 2015)	12
Çizelge B.11 – Rize İlinin Akarsuları (DSİ, 2015)	16
Çizelge B.12 - Rize ilinde Mevcut Doğal Göller (DSİ, 2015)	16
Çizelge B.13 – Rize ilinin Yeraltı Suyu Potansiyeli (DSİ, 2015)	17
Çizelge B.14 Rize ilinde Deniz Ağ Kafesçiliği yapan tesisler (RÇŞİM, 2015).....	18
Çizelge B.15 - Rize ilinde 2015 Yılı Yüzey ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği İle İlgili Analiz Sonuçları (DSİ, 2016).....	19
Çizelge B.16 – Rize İlinde 2015 Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında Yıllık Tüketim Miktarları (Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2016).....	20
Çizelge B.17 – Rize İlinde kullanılan içme suyu kaynakları (DSİ, 2015)	20
Çizelge B.18 - Rize ilinde Sanayinin Kullandığı Kaynak ve İlçelere Göre Dağılımı (RÇŞİM, 2015). 25	25
Çizelge B.20 - Rize İlindeki Hidroelektrik Santral Projeleri, (DSİ, 2015)	29
Çizelge B.21 - Rize ilinde 2015 Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu (Belediyeler, 2015)	32
Çizelge B.22 - Rize ilindeki organize sanayi bölgeleri ve alanları (Bilim Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, 2015)	33
Çizelge B.23 - Rize ilinde 2015 Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları (Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2015)	38
Çizelge B.24 - Rize ilinde 2015 Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb) (Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2015)	39
Çizelge C.25 - Rize ilinde 2015 Yılı İçin İl/İlçe Belediyelerince Toplanan ve Yerel Yönetimlerce (Büyükşehir Belediyesi/ Belediye/ Birliklerce Yönetilen Belediye Atığı Miktarı ve Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri	41
Çizelge C.26 – Rize ilinde 2015 Yılı Ambalaj Ve Ambalaj Atıkları İstatistik Sonuçları (RÇŞİM, 2015)	42
Çizelge C.27 - Rize ilinde atık işleme ve miktarı (Atık Yönetimi Uygulaması)*.....	43

Çizelge C.28 – Rize ilinde 2015 Yılı için Atık Madeni Yağ Geri Kazanım ve Bertaraf Miktarları (Atık Yönetimi Uygulaması, 2016)	44
Çizelge C.29 – Rize ilinde 2015 Yılında Toplanan Pil ve Akümülatörlerle İlgili Veriler (Atık Yönetimi Uygulaması, 2016)	44
Çizelge C.30 – Rize ilinde Yıllar İtibariyle Atık Akü Kazanım Miktarı (Ton) (Atık Yönetimi Uygulaması, 2016)	45
Çizelge C.31 – Rize ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Akü Miktarı (Kg) (Atık Yönetimi Uygulaması, 2016)	45
Çizelge C.32 – Rize ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Pil Miktarı (Kg) (Atık Yönetimi Uygulaması, yıl)	45
Çizelge C.33 – Rize ilinde 2015 Yılı İçin Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Veriler (RÇŞİM, 2016)	46
Çizelge C.34 – Rize ilinde 2015 Yılında Oluşan Ömrünü Tamamlamış Lastikler İle İlgili Veriler (Kaynak, yıl)	46
Çizelge C.35 – Rize ilinde Geri Kazanım Tesislerine ve Çimento Fabrikalarına Gönderilen Toplam ÖTL Miktarları (ton/yıl) (RÇŞİM, 2016)	46
Çizelge C.36 – Rize ilinde 2015 Yılı AEEE Toplanan ve İşlenen Miktarlar (Kaynak, yıl)	47
Çizelge C.37 - Rize ilinde 2015 Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı (RÇŞİM, 2016)	47
Çizelge C.38 – Rize ilinde 2015 Yılı İçin Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikesiz Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Edilmesi İle İlgili Verileri (TABS, 2016)	48
Çizelge C.39 – 2015 Yılında Rize İli Sınırları İçinde Oluşan Yıllık Tıbbi Atık Miktarı (RÇŞİM, 2016)	49
Çizelge C.40 – Rize ilinde Yıllara Göre Tıbbi Atık Miktarı (RÇŞİM, 2016)	50
Çizelge C.41 – Rize ilinde 2015 Yılında Maden Zenginleştirme Tesislerinden Kaynaklanan Atık Miktarı	50
Çizelge Ç.42 – Rize ilinde 2015 Yılı SEVESO Kuruluşlarının Sayısı (RÇŞİM, 2016)	52
Çizelge F.43 – Rize İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2015 Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının Sektörel Dağılımı (RÇŞİM, 2015)	74
Çizelge F.44 – Rize ilinde 2015 Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları (RÇŞİM, 2016)	75
Çizelge G.45 – Rize ilinde 2015 Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı (RÇŞİM, 2016)	76
Çizelge G.46 – Rize ilinde 2015 Yılında ÇŞİM’e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları (RÇŞİM, 2016)	79
Çizelge G.47 – Rize ilinde 2015 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı (RÇŞİM, 2016)	79

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa</u>
Şekil A.1 – Rize ilinde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazlarının Yerleri.....	10
Şekil A.2 - Rize ilinde Merkez İstasyonu PM ₁₀ Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği	11
Şekil A.3 – Rize ilinde 2015 Yılında Gürültü Konusunda Yapılan Şikayetlerin Dağılımı.....	15
Şekil B.4 -Rize ilinde 2015 Yılı Belediyeler Tarafından İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İle Dağıtılmak Üzere Temin Edilen Su Miktarının Kaynaklara Göre Dağılımı.....	20
Şekil B.5 – Rize ilinde 2015 Yılı Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusuna Oranı	30
Şekil B.6 –Rize ilinde 2015 Yılı Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Edilen Nüfusun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı	31
Şekil C.7 – Atık Yönetim Uygulaması Verilerine Göre İlimizdeki Tehlikeli Atık Yönetimi (Atık Yönetim Uygulaması, 2016).....	43
Şekil C.8 – Rize ilinde Atık Madeni Yağ Toplama Miktarları*	43
Şekil C.9 – Rize ilinde Yıllar İtibariyle Atık Akü Toplama ve Geri Kazanım Miktarı (Ton) (RÇŞİM, 2016)	45
Şekil F.10 – İlde 2015 Yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı (RÇŞİM, 2015).....	74
Şekil F.11 – Rize ilinde 2015 Yılında Verilen Çevre İzni veya Çevre İzni ve Lisans Belgelerinin Sektörlere Göre Dağılımı RÇŞİM, 2016)	75
Şekil G.12 – Rize ilinde ÇŞİM Tarafından 2015 Yılında Gerçekleştirilen Planlı Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı (RÇŞİM, 2016).....	77
Şekil G.13 – Rize ilinde ÇŞİM Tarafından 2015 Yılında Gerçekleştirilen Plansız Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı (RÇŞİM, 2016).....	77
Şekil G.14– Rize ilinde ÇŞİM Tarafından 2015 Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Ani Çevre Denetimlerinin Dağılımı (RÇŞİM, 2016)	78
Şekil G.15 – Rize ilinde ÇŞİM Tarafından 2015 Yılında Gerçekleştirilen Tüm Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı (RÇŞİM, 2016).....	78
Şekil G.16 – Rize ilinde 2015 Yılında ÇŞİM Gelen Şikâyetlerin Konulara Göre Dağılımı (Rize, 2016)	79
Şekil G.17 – Rize ilinde 2015 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konulara Göre Dağılımı (RÇŞİM, 2016).....	80

GİRİŞ

Her mevsim, her santimetrekaire ayrı bir doğal güzellikle bezenir Rize. Dünya'nın ender bulunan çiçekleri mevsimine göre her zaman Rize'de sizinle beraberdir. Baharın erken günlerinde sklemenler ve kardelenlerle başlar, sonbaharda da çiğdem türleri ile noktalanır. Çiçeklerin çoğu erken ilkbaharda alçalarda, yaz başlangıcında da yüksek dağ eteklerinde boy verirler. Yaz başlangıcında yolunuz Rize'nin orta seviye ormanlarına düşerse, bu yolunuz bir de kestane ormanlarının içinden geçerse; kestane çiçeği kokusundan baygınlık geçirebilirsiniz. Bir de çiçekler balözü salgılamaya durmuş iseler; arıların uğultusu ve bu uğultuyu zaman zaman kesen dağ kuşlarının ötüşleri sizi baygınlıktan uyandırabilir. Rize'nin değişken havası kimi zaman meyve ağaçlarını şaşırtıp, kış ortasında çiçeğe döndürür. İki bin metre yükseltelerde ormanın yerini otlaklar alır. Doruklara doğru sarp kayalar çoğu zaman sislerle kaplı gizemli yaşamlarını devam ettirirler. Bu sarp kayalar bile yer yer türlü çiçeklerle bezenmiştir. Erken bahardan itibaren yaz bitimine kadar Güney yarımküreden gelen birçok kuşları kucaklar. Sonbaharda da kuzeyden gelen bir çok göçmen kuşlarına da konukseverliğini gösterir. Rize'de doğa; insanların yaptıkları konakları, köprüleri bile en güzel yeşillikleriyle dört mevsim süsler. Bu görüntüler size; insanın yaptıklarıyla, Tanrının onlara taktığı en olağan üstü güzelliği tanımlayan tabiat ananın değerli tacını düşündürebilir.

Rize; Doğu Karadeniz kıyı şeridinin doğusunda, 40°-22' ve 41°-28' doğu meridyenleri ile 40°-20' ve 41°-20' kuzey paralelleri arasında yer alır. Batıdan Trabzon'un Of, güneyden Erzurum'un İspir, güneybatıda Bayburt, Doğudan Artvin'in Yusufeli ve Arhavi ilçeleri ile Kuzeyden Karadeniz tarafından çevrili olan Rize'nin göller hariç yüzölçümü 3.922 km² dir.

2015 yılı Adrese Dayalı Nüfus verilerine göre İlimizin Nüfusu 328.979'dur. Bunun 215.596'lık kısmı il merkezi ve ilçelerde 113.383 kişisi de belde ve köylerde yaşamaktadır.

İlimizin topografik yapısı çok engebeli olmakla beraber subtropikal iklim özelliklerine havidir. Bu sebeple monokültür özellik arz eden çay hakim bitkidir. İlimizin toprakları çay ziraatından dolayı asidik karakterdedir. Ancak çay üretimine müsaittir. İlimiz nüfus yoğunluğu bakımından Türkiye'nin yoğun illeri arasında yer almasına rağmen, tarıma elverişli alanlar bölgenin coğrafi yapısı nedeniyle kısıtlı olup, bu miktar 54293 hektardır. Mevcut arazinin % 92'sin de çay tarımı yapılmaktadır. Çay bahçelerinin dağılımına baktığımızda üreticilerimizin % 90'na, kişi başına 3000 m²'den az çay bahçesi düşmektedir. Bu ise üretici ailelerini geçimini sağlamaktan uzaktır. İlimizde ekonomik olarak geçinemeyen aileler geçimlerini sağlayabilmek için göç etmektedirler. Özellikle sahilinden 1000 metre şeridine kadar olan arazilerimizin uygun kısımlarında kivi yetiştiriciliğinin iyi sonuç vermiştir. Belli rakımlara kadar kokulu üzüm (izabella), böğürtlen, ahududu, Bodur elma, çilek vs., ayrıca belli rakımın üzerinde de yaban mersini (likapa) çeşitleri yetiştirilebilmektedir.

Rize ilinin tarım arazilerinin büyük bir kısmı (%85) çay ve fındık tarımı için ayrılmış durumdadır. Bu sebeple, çay ilin en önemli tarımsal ürünü olup ülke üretiminin %60'ı Rize'den karşılanmaktadır.

İlimizin arazi yapısı engebeli olduğundan Sanayiye uygun alanlar kısıtlıdır. Çay bitkisi yetiştirilmesine uygun iklim koşullarına sahip ilimizde kuru çay üretimi ile ilgili Sanayii ağırlıktadır. Diğer sanayi dallarındaki ilerleme, arsa ve altyapı giderlerinin fazla olması nedeni ile gelişmemiştir.

Rize'de yazları serin, kışları ılıman ve her mevsimi yağışlı bir iklim görülür. Elli yıl boyunca yapılan rasat sonuçlarına göre Rize'nin yıllık sıcaklık ortalaması 14,1 C° dir. Bu süre içerisinde kaydedilen en düşük sıcaklık -7 C° olup 23 Mart 1962'de, en yüksek sıcaklık ise 38,2 C° olup 21 Mayıs 1980'de kaydedilmiştir. En soğuk ay olan Ocak ayının sıcaklık ortalaması 6,7 C°; en sıcak ay olan Temmuz ayının sıcaklık ortalaması ise 22,2 C°'dir. Ocak minimumun -5,6 C°, Temmuz maksimumun 32,5 C° olduğu Rize'de yıllık sıcaklık salınımı 25,8 C° dir. Bu haliyle Rize, denizsel iklimlerin karakteristik özelliğini taşır.

Yurdumuzun eşsiz güzellikler ile donanmış, Doğu Karadeniz Bölgesinde yer alan, yeşil ile mavinin kucaklaştığı güzel ilimiz Rize, tarihi ve arkeolojik değerlerinin yanı sıra doğal ve turistik yönden de kıyaslanamayacak kadar zengin bir yapıya sahiptir.

Gür ormanları, bulutlu dağları, coşkun akan dereleri, yemyeşil yaylaları, çay bahçeleri, termal , kaynakları, kültürel ve folklorik değerleri ile her mevsim turizmin hizmetindedir.

Doğal kaynakların her geçen gün daha büyük bir hızla tüketildiği günümüzde Rize, dünyanın belli başlı turistik merkezlerinden olabilecek niteliktedir.

Tabi güzellikler yönünden çok zengin olan il ve ilçelerin her kesiminde doğal mesire alanlarına rastlamak mümkündür.

Rize jeopolitik yönden de çok önemli bir konuma sahiptir Orta Asya'yı Avrupa'ya bağlayan karayolu ağının bir kolunun ilden geçmesi ve Sarp sınır kapısının açılması sonrasında oluşan çok yönlü hareketlilik sebebiyle "RİZE TURİZM VE TİCARET MERKEZİ" olma niteliği taşımaktadır.

Bol yağış alan Kaçkar Dağlarının eteklerinde kurulmuş il sıkı bir akarsu ağı ile örülmüştür. Yükseklerde yer alan buzul gölleri ve düzenli düşen yağışla ile her mevsim yeşil bir hazine gibidir.

Bu doğal ortamın sunduğu flora ve fauna zenginliğine paralel olarak bölgede trekking (doğa yürüyüşü), dağ tırmanışları, kanoculuk, rafting ve yamaç paraşütü gibi doğa sporları yapılabilir. İlin güney sınırını oluşturan dağların denize bakan eteklerinde çok sayıda yayla mevcuttur. Bu yaylalar daha çok Hemşin, Çamlıhemşin, İkizdere gibi yerleşmeler etrafında yoğunlaşmıştır. Dağlarda karların erimesi ile birlikte hayvanları ile birlikte yaylalara çıkan yöre insanı sıcak yaz günlerini yaylada geçirdikten sonra soğukların başlaması ile sonbahar mevsiminin sonunda tekrar köylerine dönerler: İşte bu yaylalar, doğal güzellikleri, yöreye has sivil mimarisi ve kendine özgü yayla yaşantıları ile yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekmektedir. Aralarında patika yol ağı bulunan bu yaylalar ve civarlarında birçok yürüyüş parkuru oluşmuştur.

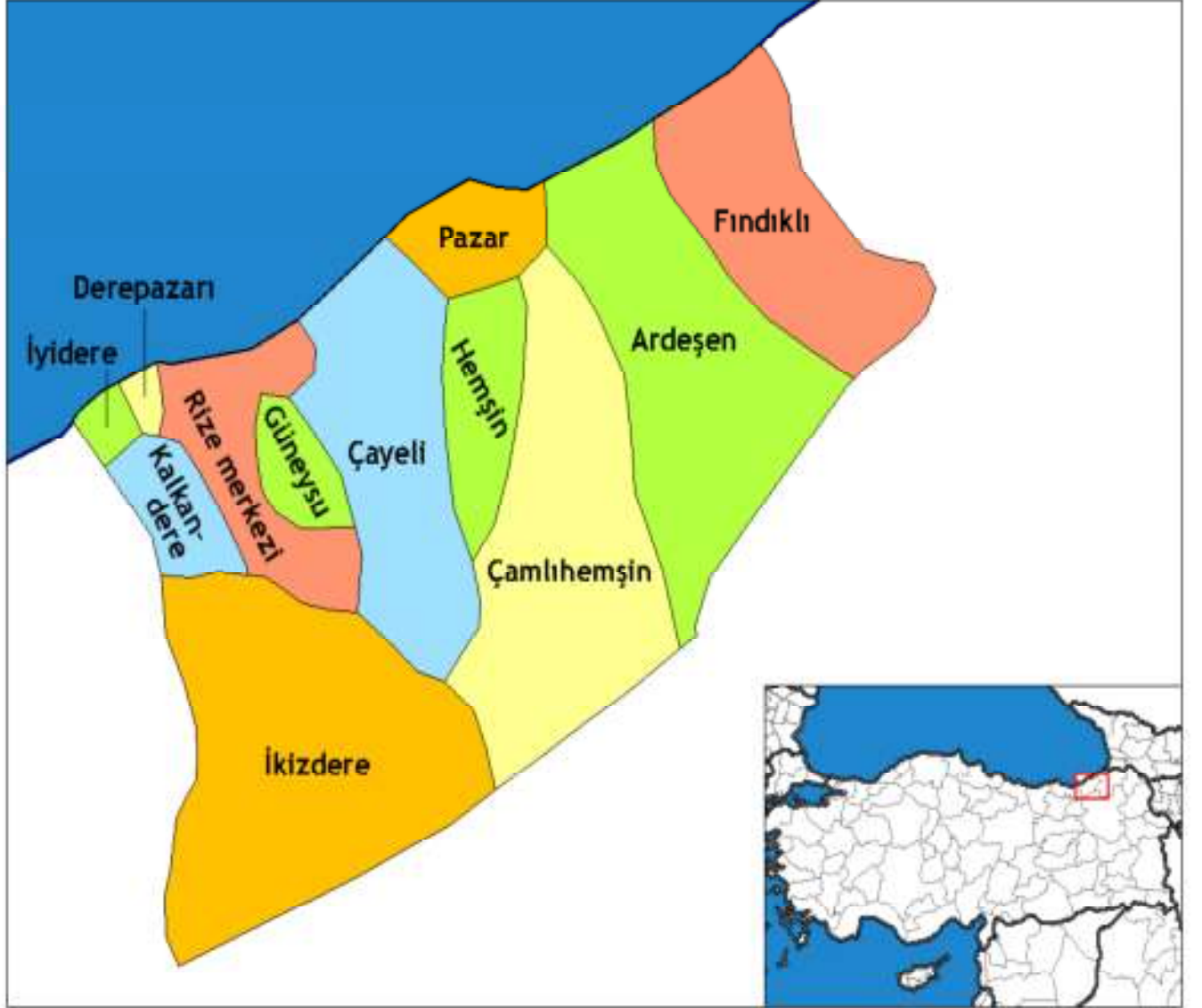
Müdürlüğümüz

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 04/07/2011 tarih ve 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile kurulmuş ve 06/07/2011 tarihinde yapılan Bakan atamasıyla birlikte faaliyetlerine başlamıştır. 644 Sayılı Kanun Hükmünde kararnameye göre, Çevre ve Şehircilik Bakanlığını İl seviyesinde Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü temsil eder. Bu kapsamda Rize Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Rize Valilik Binasının 4. katında hizmet vermekte olup, sekiz şubeden oluşmaktadır.

İl Müdürlüğümüzün Çevre Birimi ÇED ve Çevre İzinleri ve Çevre Yönetimi ve Denetimi Şube Müdürlüğü olmak üzere iki şubeden oluşmaktadır. ÇED ve Çevre izinleri Şube Müdürlüğünde 1 kimya mühendisi, 4 çevre mühendisi görev almakta olup Çevre Yönetimi ve Denetimi Şube Müdürlüğünde 5 çevre mühendisi görev almaktadır.

Harita A.1 Rize İli Siyasi Haritası [Rize Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü (RÇŞİM), 2015]

A. HAVA

A.1. Hava Kalitesi

Modern yaşamın getirdiği şehirleşmenin bir sonucu olan hava kirliliği, yerel ve bölgesel olduğu kadar küresel ölçekte de etki alanına sahiptir. Hava kirliliğinin insan sağlığına önemli etkileri olması sebebiyle, hava kalitesi konusuna tüm dünyada büyük önem verilmektedir. Hava kirliliği problemlerini çözmek ve strateji belirlemek için, bilimsel topluluk ve ilgili otoritenin her ikisi de atmosferik kirleticiler konsantrasyonlarını izlemek ve analiz etmek konusuna odaklanmışlardır (Kyrkilis vd., 2007). Otoritelerin hava kalitesinin korunması ve iyileştirilmesi konusunda sorumluluklarının yanı sıra, halk sağlığını doğrudan etki eden bir konu olması sebebiyle, kamuoyuna iletişim araçları vasıtasıyla hava kirliliği güncel bilgilerini sunması da sorumlulukları arasındadır. Ancak farklı kirleticilere ait ölçümleri anlamak bu konuda çalışan bir biliminsanı için mümkün olsa bile genel halk ve yerel otoriteler için oldukça zor olmaktadır. Bu sebeple, hava kirliliğinin/hava kalitesinin durumunu kamuoyuna açıklarken halkın kolayca anlayabileceği bir sınıflama sistemi kullanılmaktadır. Tüm dünyada yaygın olarak kullanılan, Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) denilen bu sınıflama sistemi ile havadaki kirleticilerin konsantrasyonlarına göre hava kalitesini iyi, orta, kötü, tehlikeli vb. şeklinde derecelendirme yapılmaktadır. Dünyanın pek çok ülkesinde indeks hesaplanmasında kullanılan yöntem ve kriterler, kendi ülkelerinde uygulanan hava kalitesi standartlarına uygun şekilde oluşturulmuştur.

Bir ulusun hava kalitesinin iyileştirilmesi konusundaki başarısı, yerel ve ulusal hava kirliliği problemleri ve kirlilik azaltmadaki gelişmeler konusunda doğru ve iyi bilgilendirilmiş vatandaşların desteğine bağlıdır (Sharma vd., 2003a). Bir bölgedeki kirleticiler seviyelerini anlamak için uygun bir aracın geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu araç, vatandaşın hava kirliliği seviyesi hakkında doğru ve anlaşılabilir şekilde bilgi sağlarken, aynı zamanda ilgili otoritelerin toplum sağlığını korumak için önlem almaları konusunda kullanılabilir olmalıdır (Kyrkilis vd., 2007).

Bu amaçla, geliştirilen standart değerler, gerek uyarıcı ve anlaşılabilir olması gerekse de kullanımı açısından yaygın olarak bir indekse çevrilerek sunulabilmektedir. Belli bir bölgedeki hava kalitesinin karakterize edilmesi için ülkelerin kendi sınır değerlerine göre dönüştürdükleri ve kirlilik sınıflandırılmasının yapıldığı bu indekse Hava Kalitesi İndeksi (HKİ) (Air Quality Index/AQI) adı verilmektedir. İndeks belirli kategorilerde farklı tanım ve renkler kullanılarak ifade edilmekte ve ölçümü yapılan her kirleticiler için ayrı ayrı düzenlenmektedir (Yavuz, 2010).

Ulusal Hava Kalitesi İndeksi, EPA Hava Kalitesi İndeksini ulusal mevzuatımız ve sınır değerlerimize uyarlayarak oluşturulmuştur. 5 temel kirleticiler için hava kalitesi indeksi hesaplanmaktadır. Bunlar; partikül maddeler (PM₁₀), karbon monoksit (CO), kükürt dioksit (SO₂), azot dioksit (NO₂) ve ozon (O₃) dur.

Hava kalitesine ilişkin hava kalite indeksi karşılaştırması da Çizelge A.1’ de verilmektedir.

Çizelge A.1 - Ulusal Hava Kalite İndeksi Kesme Noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM10 [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
İyi	0 – 50	0-100	0-100	0-5.500	0-120 ^L	0-50
Orta	51 – 100	101-250	101-200	5.501-10.000	121-160	51-100
Hassas	101 – 150	251-500	201-500	10.001-16.000 ^L	161-180 ^B	101-260
Sağlıksız	151 – 200	501-850	501-1.000	16.001-24.000	181-240 ^U	261-400
Kötü	201 – 300	851-1.100	1.001-2.000	24.001-32.000	241-700	401-520
Tehlikeli	301 – 500	>1.101	>2.001	>32.001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

Çizelge A.2 - EPA Hava Kalitesi İndeksi

Hava Kalitesi İndeksi (AQI) Değerler	Sağlık Endişe Seviyeleri	Renkler	Anlamı
Hava Kalitesi İndeksi bu aralıkta olduğunda..	..hava kalitesi koşulları..	..bu renkler ile sembolize edilir..	..ve renkler bu anlama gelir.
0 - 50	İyi	Yeşil	Hava kalitesi memnun edici ve hava kirliliği az riskli veya hiç risk teşkil etmiyor.
51 - 100	Orta	Sarı	Hava kalitesi uygun fakat alışılmadık şekilde hava kirliliğine hassas olan çok az sayıda insan için bazı kirlleticiler açısından orta düzeyde sağlık endişesi oluşabilir.
101 - 150	Hassas	Turuncu	Hassas gruplar için sağlık etkileri oluşabilir. Genel olarak kamunun etkilenmesi olası değildir.
151 - 200	Sağlıksız	Kırmızı	Herkes sağlık etkileri yaşamaya başlayabilir, hassas gruplar için ciddi sağlık etkileri söz konusu olabilir.
201 - 300	Kötü	Mor	Sağlık açısından acil durum oluşturabilir. Nüfusun tamamının etkilenme olasılığı yüksektir.
301 - 500	Tehlikeli	Kahverengi	Sağlık alarmı: Herkes daha ciddi sağlık etkileri ile karşılaşabilir.

Çizelge A.3 - Geçiş Dönemi Uzun Vadeli Ve Kısa Vadeli Sınır Değerleri Ve Uyarı Eşikleri
(Hava Kalitesi Değerlendirme Ve Yönetimi Yönetmeliği)

Kirletici	Ortalama süre	Sınır değer	Sınır değer yıllık azalması	Uyarı eşiği
SO ₂	Saatlik	900 µg/m ³		İlk seviye: 500 µg/m ³
	-KVS- 24 saatlik % 95 /yıl -insan sağlığının korunması için-	400 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 250 µg/m³ (sınır değer %62,5'u) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	İkinci seviye: 850 µg/m ³
	Kış Sezonu Ortalaması (1 Ekim – 31 Mart) -insan sağlığının korunması için-	250 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 125 µg/m³ (sınır değer %50'si) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	Üçüncü seviye: 1.100 µg/m ³
	Hedef Sınır Değer (Yıllık aritmetik ortalama)	60 µg/m ³		Dördüncü seviye: 1.500 µg/m ³ (Verilen değerler 24 saatlik ortalamalardır.)
	Hedef Sınır Değer Kış Sezonu Ortalaması (1 Ekim – 31 Mart)	120 µg/m ³		
	-UVS- yıllık -insan sağlığının korunması için-	150 µg/m ³		
	-UVS- yıllık -hassas hayvanların, bitkilerin ve nesnelerin korunması için-	60 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 20 µg/m³ (sınır değer %33'ü) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	
NO ₂	-KVS- 24 saatlik % 95 /yıl -insan sağlığının korunması için-	300 µg/m ³		
	-UVS- yıllık -insan sağlığının korunması için-	100 µg/m ³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 60 µg/m³ (sınır değer %60'ı) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	

Çizelge A.3 - Geçiş Dönemi Uzun Vadeli Ve Kısa Vadeli Sınır Değerleri Ve Uyarı Eşikleri (Hava Kalitesi Değerlendirme Ve Yönetimi Yönetmeliği) (devam)

Kirletici	Ortalama süre	Sınır Değer	Sınır değerin yıllık azalması	Uyarı eşiği
PM10 ¹	-KVS- 24 saatlik % 95/yıl -insan sağlığının korunması için-	300 µg/m³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 100 µg/m³ (sınır değerin %33'ü) olana kadar her 12 ayda bir eşit miktarda yıllık olarak azalır	İlk seviye: 260 µg/m ³ İkinci seviye: 400 µg/m ³ Üçüncü seviye: 520 µg/m ³ Dördüncü seviye: 650 µg/m ³ (Verilen değerler 24 saatlik ortalamalardır.)
	Kış Sezonu Ortalaması (1 Ekim – 31 Mart) -insan sağlığının korunması için-	200 µg/m³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 90 µg/m³ (sınır değerin %45'i) olana kadar her 12 ayda eşit bir miktarda yıllık olarak azalır	
	-UVS- yıllık -insan sağlığının korunması için-	150 µg/m³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 60 µg/m³ (sınır değerin %40'ı) olana kadar her 12 ayda eşit bir miktarda yıllık olarak azalır	
Kurşun	-UVS- yıllık -insan sağlığının korunması için-	2 µg/m³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 1 µg/m³ (sınır değerin %50'si) olana kadar her 12 ayda eşit bir miktarda yıllık olarak azalır	
CO	24 saatlik % 95/yıl -insan sağlığının korunması için-	30 mg/m³	Sınır değer, 1.1.2009 tarihinde başlayarak 1.1.2014 tarihine kadar 10 mg/m³ (sınır değerin %33'ü) olana kadar her 12 ayda eşit bir miktarda yıllık olarak azalır	
	yıllık -insan sağlığının korunması için-	10 mg/m³		

A.2. Hava Kalitesi Üzerine Etki Eden Unsurlar

Hava kirliliği, doğrudan veya dolaylı olarak insan sağlığını etkileyerek yaşam kalitesini düşürmektedir. Günümüzde hava kirliliği nedeniyle yerel, bölgesel ve küresel sorunlar yaygın olarak yaşanmaktadır.

Yoğun şehirleşme, şehirlerin yanlış yerleşmesi, motorlu taşıt sayısının artması, düzensiz sanayileşme, kalitesiz yakıt kullanımı, topoğrafik ve meteorolojik şartlar gibi nedenlerden dolayı büyük şehirlerimizde özellikle kış mevsiminde hava kirliliği yaşanabilmektedir.

Bir bölgede hava kalitesini ölçmek, o bölgede yaşayan insanların nasıl bir hava teneffüs ettiğinin bilinmesi açısından çok büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, önemli bir nokta da, bir bölgede

¹ PM₁₀, asılı partikül madde – siyah duman olarak da ölçülebilir. Siyah duman değerlendirmesi ve gravimetrik birimlere çevrimi için, hava kirliliğini ölçme metotları ve anket teknikleri üzerine çalışan OECD grubunun standartlaştırdığı metot (1964), referans metot olarak alınır.

meydana gelen hava kirliliğinin sadece o bölgede görülmeyip meteorolojik olaylara bağlı olarak yayılım göstermesi ve küresel problemlere de (küresel ısınma, asit yağmurları, vb) sebep olmasıdır.

Renksiz bir gaz olan kükürtdioksit (SO_2), atmosfere ulaştıktan sonra sülfat ve sülfürik asit olarak oksitlenir. Diğer kirleticiler ile birlikte büyük mesafeler üzerinden taşınabilecek damlalar veya katı partiküller oluşturur. SO_2 ve oksidasyon ürünleri kuru ve nemli depozisyonlar (asitli yağmur) sayesinde atmosferden uzaklaştırılır.

Azot Oksitler (NO_x), Azot monoksit (NO) ve azot dioksit (NO_2), toplamı azot oksitleri (NO_x) oluşturur. Azot oksitler genellikle (%90 durumda) NO olarak dışarı verilir. NO ve NO_2 'den ozon veya radikallerle (OH veya HO_2 gibi) reaksiyonu sonucunda oluşur. İnsan sağlığını en çok etkileyen azot oksit türü olması itibari ile NO_2 kentsel bölgelerdeki en önemli hava kirleticilerinden biridir. Azot oksit (NO_x) emisyonları insanların yarattığı kaynaklardan oluşmaktadır. Ana kaynakların başında kara, hava ve deniz trafiğindeki araçlar ve endüstriyel tesislerdeki yakma kazanları gelmektedir.

İnsan sağlığına etkileri açısından, sağlıklı insanların çok yüksek NO_2 derişimlerine kısa süre dahi maruz kalmaları, şiddetli akciğer tahribatlarına yol açabilir. Kronik akciğer rahatsızlığı olan kişilerin ise bu derişimlere maruz kalmaları, akciğerde kısa vadede fonksiyon bozukluklarına yol açabilir. NO_2 derişimlere uzun süre maruz kalınması durumunda ise buna bağlı olarak solunum yolu rahatsızlıklarının ciddi oranda arttığı gözlenmektedir.

Toz Partikül Madde (PM_{10}), partikül madde terimi, havada bulunan katı partikülleri ifade eder. Bu partiküllerin tek tip bir kimyasal bileşimi yoktur. Katı partiküller insan faaliyetleri sonucu ve doğal kaynaklardan, doğrudan atmosfere karışırlar. Atmosferde diğer kirleticiler ile reaksiyona girerek PM 'yi oluştururlar ve atmosfere verilirler. (PM_{10} - $10\text{ }\mu\text{m}$ 'nin altında bir aerodinamik çapa sahiptir) $2,5\text{ }\mu\text{m}$ 'ye kadar olan partikülleri kapsayacak yasal düzenlemeler konusunda çalışmalar devam etmektedir. PM_{10} için gösterilebilecek en büyük doğal kaynak yollardan kalkan tozlardır. Diğer önemli kaynaklar ise trafik, kömür ve maden ocakları, inşaat alanları ve taş ocaklarıdır. Sağlık etkileri açısından, PM_{10} solunum sisteminde birikebilir ve çeşitli sağlık etkilerine sebep olabilir. Astım gibi solunum rahatsızlıklarını kötüleştirebilir, erken ölümü de içeren çeşitli ciddi sağlık etkilerine sebep olur. Astım, kronik tıkalı akciğer ve kalp hastalığı gibi kalp veya akciğer hastalığı olan kişiler PM_{10} 'a maruz kaldığında sağlık durumları kötüleşebilir. Yaşlılar ve çocuklar, PM_{10} maruziyetine karşı hassastır. PM_{10} yardımıyla toz içerisindeki mevcut diğer kirleticiler akciğerlerin derinlerine kadar inebilir. İnce partiküllerin büyük bir kısmı akciğerlerdeki alveollere kadar ulaşabilir. Buradan da kurşun gibi zehirli maddeler % 100 olarak kana geçebilir.

Karbonmonoksit (CO), kokusuz ve renksiz bir gazdır. Yakıtların yapısındaki karbonun tam yanmaması sonucu oluşur. CO derişimleri, tipik olarak soğuk mevsimlerde en yüksek değere ulaşır. Soğuk mevsimlerde çok yüksek değerler ulaşılmasının bir sebebi de inversiyon durumudur. CO 'ın global arka plan konsantrasyonu 0.06 ve 0.17 mg/m^3 arasında bulunur. 2000/69/EC sayılı AB direktifinde CO ile ilgili sınır değerler tespit edilmiştir.

İnversiyon, sıcak havanın soğuk havanın üzerinde bulunarak, havanın dikey olarak birbiriyle karışmasının engellenmesi durumudur. Kirlilik böylece yer seviyesine yakın soğuk hava tabakasının içerisinde toplanır.

CO 'ın ana kaynağı trafik ve trafikteki sıkışıklıktır. Sağlık etkileri, akciğer yolu ile kan dolaşımına girerek, kimyasal olarak hemoglobinle bağlanır. Kandaki bu madde, oksijeni hücrelere taşır. Bu

yolla, CO organ ve dokulara ulaşan oksijen miktarını azaltır. Sağlıklı kişilerde, daha yüksek seviyelerdeki CO'ye maruz kalmak, algılama ve gözün görme gücünü etkileyebilir. Hafif ve daha ağır kalp ve solunum sistemi hastalığı olan kişiler ve henüz doğmamış ve yeni doğmuş bebekler, CO kirliliğine karşı en riskli grubu oluşturur.

Kurşun (Pb), doğada metal olarak bulunmaz. Kurşun gürültü, ışın ve vibrasyonlara karşı iyi bir koruyucudur ve hava yoluyla taşınır. Kurşun, maden ocakları ve bakır ve tunç (Cu+Sn) alaşımı işlenmesi, kurşun içeren ürünlerin geriye dönüştürülmesi ve kurşunlu petrolün yakılmasıyla çevreye yayılır. Kurşun içeren benzin ilavesi ürünlerinin de kullanılması, atmosferdeki kurşun oranını yükseltir.

Ozon (O₃), kokusuz renksiz ve 3 oksijen atomundan oluşan bir gazdır. Ozon kirliliği, özellikle yaz mevsiminde güneşli havalarda ve yüksek sıcaklıkta oluşur (NO₂+ güneş ışınları = NO+ O => O+ O₂ = O₃). Ozon üretimi uçucu organik bileşikler (VOC) ve karbon monoksit sayesinde hızlandırılır veya güçlendirilir. Ozonun oluşması için en önemli öncü bileşimler NO_x (Azot oksitler) ve VOC'dır. Yüksek güneş ışınlarının etkisiyle ozon derişimi Akdeniz ülkelerinde Kuzey-Avrupa ülkelerinden daha yüksektir. Sebebi ise güneş ışınlarının ozon'un fotokimyasal oluşumundaki fonksiyonundan kaynaklanmasıdır.

Diğer kirleticilere kıyasla ozon doğrudan ortam havasına karışmaz. Yeryüzüne yakın seviyede ozon karmaşık kimyasal reaksiyonlar yoluyla oluşur. Bu reaksiyonlara NO_x, metan, CO ve VOC'ler (etan (C₂H₆), etilen (C₂H₄), propan (C₃H₈), benzen (C₆H₆), toluen (C₆H₅), xilen (C₆H₄) gibi kimyasal maddelerde eklenir. Ozon çok güçlü bir oksidasyon maddesidir. Birçok biyolojik madde ile etkileşimde bulunur. Tüm solunum sistemine zarar verebilir. Ozonun zararlı etkisi derişim oranına ve ozona maruziyet süresine bağlıdır. Çocuklar büyük bir risk grubunu oluşturur. Diğer gruplar arasında öğlen saatlerinde dışarıda fiziksel aktivitede bulunanlar, astım hastaları, akciğer hastaları ve yaşlılar bulunur.

Çizelge A.4 - Rize ilinde 2015 Yılında Evsel Isınmada Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (Rize Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, 2015)

Yakıtın Cinsi (*)	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
İthal Kömür	Rusya	134.150.538	6.400	12-31	En çok 0,9	En çok 10	En çok 16
Sosyal Yardımlaşma	Yerli	5.461	4.200	-	En çok 2,3	En çok 30	En çok 30

Çizelge A.5 – Rize ilinde 2015 Yılında Sanayide Kullanılan Katı Yakıtların Cinsi, Yakıtların Özellikleri ve Bu Yakıtların Temin Edildiği Yerler (Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü, 2015)

Yakıtın Cinsi	Temin Edildiği Yer	Tüketim Miktarı (ton)	Yakıtın Özellikleri				
			Alt Isıl Değeri (kcal/kg)	Uçucu Madde (%)	Toplam Kükürt (%)	Toplam Nem (%)	Kül (%)
Kömür	İthal	19.830	Min 7.000		Max %0,6	Max %6	Max %6

Çizelge A.6 –Rize ilinde 2015 Yılında Kullanılan Doğalgaz Miktarı (Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü, AKSA Karadeniz Doğalgaz Dağıtım A.Ş. , 2015)

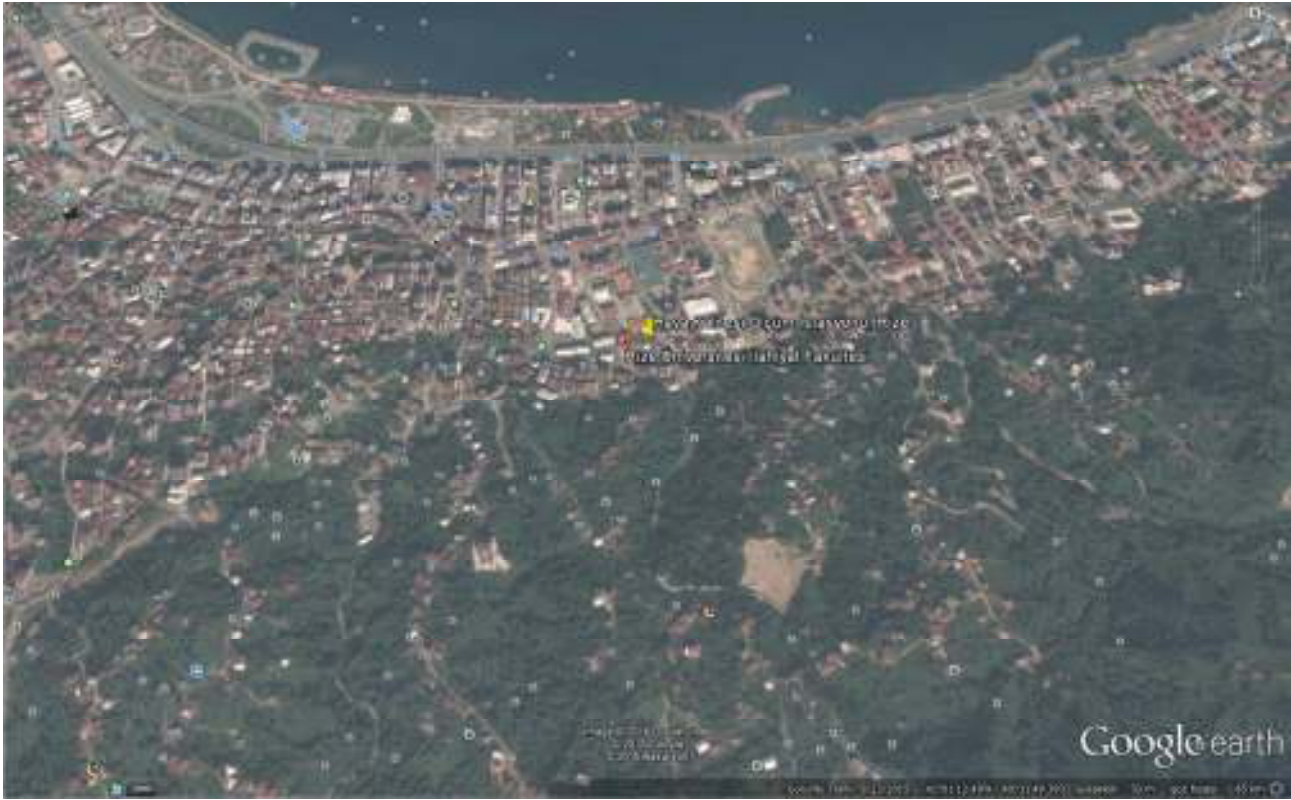
Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)
Konut	37.101.923	9.225,77
Sanayi	37.356.668	9.225,77

Çizelge A.7 – Rize ilinde 2015 Yılında Kullanılan Fuel-oil Miktarı

Yakıtın Kullanıldığı Yer	Tüketim Miktarı (m ³)	Isıl Değeri (kcal/kg)	Toplam Kükürt (%)
Konut	0	-	-
Sanayi	0	-	-

Egzoz gazı emisyonlarının kontrolüne yönelik ilimizdeki faaliyetler A.5. Bölümünde verilmektedir.

A.3. Hava Kalitesinin Kontrolü Konusundaki Çalışmalar

Şekil A.1 – Rize ilinde Bulunan Hava Kirliliği Ölçüm Cihazlarının Yerleri (RÇŞİM, 2015)

İlimiz Merkez mevki Paşa Kuyu Mahallesi Atatürk Caddesi Lise Sokak adresinde bulunan Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi İlahiyat fakültesinde konumlandırılmış 1 adet Hava Kirliliği Ölçüm İstasyonu bulunmakta olup; istasyonda PM₁₀, SO₂, NO, O₃, hava sıcaklığı, rüzgar yönü, rüzgar hızı, bağıl nem ve hava basıncı parametrelerinin ölçümleri yapılmaktadır. NO ve O₃ parametreleri 2016 yılı Şubat ayı itibariyle ölçülmeye başlandığından 2015 yılına ait NO ve O₃ verileri bulunmamaktadır.

Ayrıca 2016 yılında İlimiz Ardeşen İlçesinde de bir adet istasyon kurulmuş olup, veri alınmaya başlanmıştır.

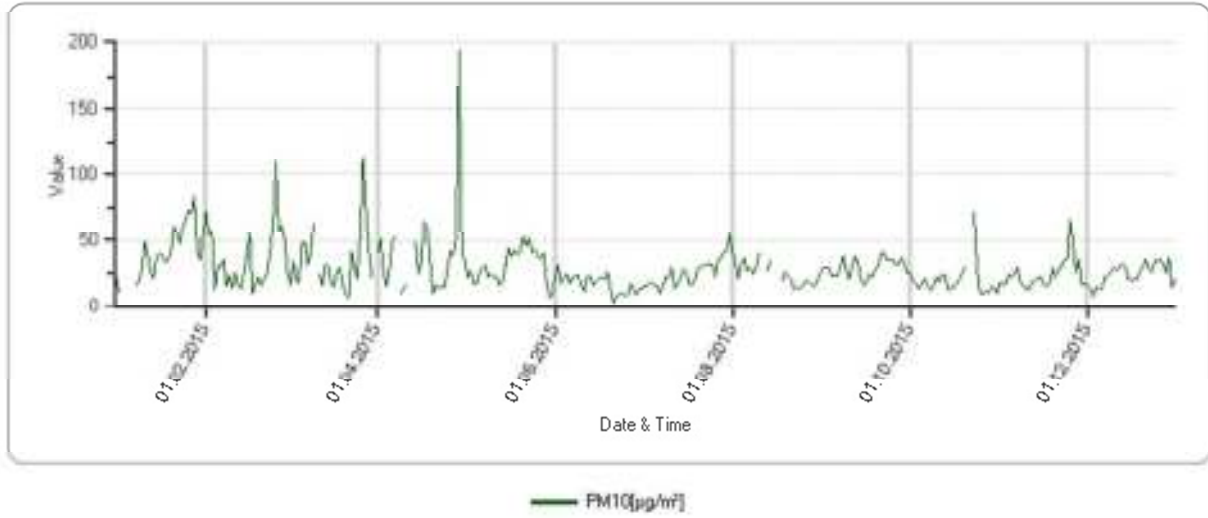
Çizelge A.8 - Rize ilinde Hava Kalitesi Ölçüm İstasyon Yerleri ve Ölçülen Parametreler (havaizleme.gov.tr, 2015)

İSTASYON YERLERİ	KOORDİNATLARI (Enlem, Boylam)	HAVA KİRLİTİCİLERİ					
		SO ₂	NO _x	CO	O ₂	HC	PM
Rize, Merkez	41° 01' 19.37" K 40° 31' 57.74" D	X		X	X		X

A.4. Ölçüm İstasyonları

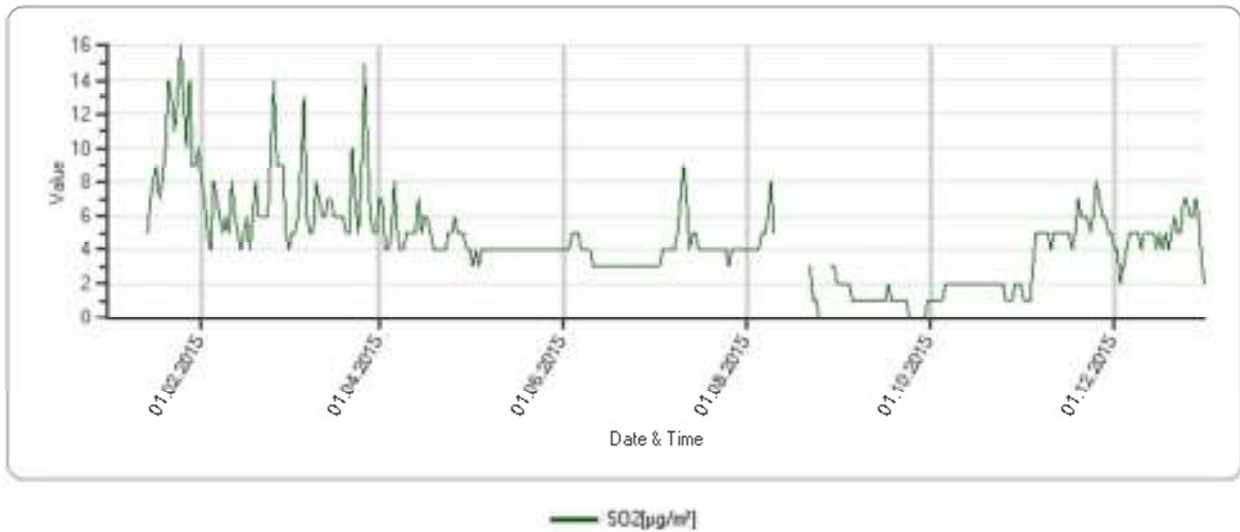
İlin rapor yılındaki hava kirletici parametreler için günlük ortalama değerlerini içeren grafik ve çizelge, KVS aşım sayıları, uyarı eşiği aşım sayıları eklenmelidir.

İstasyon:Rize Periyodik:01.01.2015 00:00 - 31.12.2015 00:00 Rapor Türü:AVG

Şekil A.2 - Rize ilinde Merkez İstasyonu PM₁₀ Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği

İstasyon:Rize Periyodik:01.01.2015 00:00 - 31.12.2015 00:00 Rapor Türü:AVG

Şekil A.3 - Rize ilinde Merkez İstasyonu SO₂ Parametresi Günlük Ortalama Değer Grafiği

Çizelge A.9 - Rize ilinde 2015 Yılı Hava Kalitesi Parametreleri Aylık Ortalama Değerleri ve Sınır Değerin Aşıldığı Gün Sayıları (havaizleme.gov.tr, 2015)

Merkez	SO ₂	AGS*	PM ₁₀	AGS*
Ocak	42,7	0	43	0
Şubat	36,4	0	36	1
Mart	33,6	0	34	1
Nisan	38,7	0	39	1
Mayıs	30,9	0	31	0
Haziran	17,6	0	18	0
Temmuz	25,1	0	25	0
Ağustos	24,6	0	25	0
Eylül	29,7	0	30	0
Ekim	21,9	0	20	0
Kasım	24,3	0	25	0
Aralık	24,7	0	25	0
ORTALAMA	29,2	0	29,25	0

*AGS: Sınır değerin aşıldığı gün sayısı

A.5. Egzoz Gazı Emisyon Kontrolü

İlde verilen emisyon ölçüm yetki belgesi ve egzoz emisyon ölçüm pulu sayıları aşağıdaki çizelgede verilmektedir.

Çizelge A.10 - 2015 Yılında Rize İlindeki Araç Sayısı ve Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı (TÜİK, 2015)

Araç Sayısı					Egzoz Ölçümü Yaptıran Araç Sayısı				
Bin ek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	TOPLAM	Bin ek Otomobil	Hafif Ticari	Ağır Ticari	Diğerleri	TOPLAM
28.268	60.666	8.695	2.488	100.117	-	-	-	-	37.967

A.6. Gürültü

Teknolojinin ilerlemesiyle ortaya çıkan çevre sorunlarından biri de gürültü kirliliğidir. Gürültü; kişilerin huzur ve sükunu bozan, beden ve ruh sağlığını olumsuz yönde etkileyen seslerdir. Ses basınç biriminin düzeyi desibel (dB)'dir. Frekans ise, ses dalgasının birim zamanındaki titreşim sayısıdır, birimi hertzdir. (Hz). İnsan kulağı 20–20.000 Hz. Frekans sahip sesleri algılayabilmektedir. Ancak, insan kulağı orta frekanstaki sesi, yani 1.000–4.000 Hz. Arasındaki sesleri en iyi algılamaktadır. Bu algılamaları ölçmek için bir çan eğrisi geliştirilmiştir. Ses basınç seviyesinin ölçümüne yardımcı olan eğri, uluslararası düzende 'A' harfi ile belirtildiği için, gürültü birimi olarak da dBA kullanılır.

Ülkemiz genelinde uygulanmakta olan imar planının gerek hazırlanmasına dönük etüd çalışmalarında gerekse de imar planının uygulanmaya dönük çalışmalarında Gürültü kontrol Yönetmeliği esasları içerisinde gerekli tedbirlerin alınmadığı görülmektedir. Rize İlinde uygulanmakta olan imar planında gürültüye dönük yaptırımlar bulunmadığı dikkati çekmektedir. Gürültü kirliliğinin en belirgin şekli trafik gürültüsüdür. Gürültüyü artırıcı etkenler şöyle sıralanabilir:

- Nüfus yoğunluğunun artması
- Teknolojik gelişme ve endüstrileşme sürecinde makineleşme
- Ulaşım ağının genişlemesi
- Yerleşim ağının genişlemesi
- Plansız kentleşme
- Kent halkının eğitimsizliği
- Gürültü kaynaklarının bilinçsiz kullanılması

Gürültü zararları ile canlılar arasındaki ekolojik ilişkilerini açıklayabilmek için gürültü basamakları sınıfları oluşturulmuştur. Ses basamakları şu şekilde sınıflandırılabilir:

1-Duyum eşiği	70-Yüksek sesle Konuşma
10-Sükunet hissi	80-cadde Gürültüsü
20-Fısıltı	90-Komproser Sesi
30-sakin Apartman	100-Tren geçişi
40-Tenha Sokak	110-Klakson Sesi
50-sakin Konuşma	120-Yakın Bir uçak motoru
60-Rolanti motor sesi	130-Ağrı Eşiği

Gürültünün Sosyal Çevreye Etkisi:

Rize ili ilçesinde yer alan ekonomik bağımlı gürültülü kaynakları sırasıyla yolcu ve Taşıt araçları küçük sanayiler büyük sanayi kuruluşları park bahçe gibi ekonomik uğraş veren birimlerden teşkil bulunmakla beraber bu birimlerin alıcı ortama verdikleri gürültü çevre etkilerinin yok edilmesi veya en aza indirilmesine ait tedbirlerin alınmasına gerekli olan kontrol ve denetimler il bazında imkanlar ölçüsünde sürekli olarak sürdürülmektedir.

Gürültünün İnsan Üzerindeki Etkisi:

• FİZİKSEL ETKİLERİ

Kent yaşamındaki gürültü tipleri sürekli geniş bant gürültüsü ile sürekli dar bant gürültüsünün bileşimi biçiminde seyretmektedir. itme sistemi öğelerinin hasar görmesi olarak ortaya çıkan etkiler fiziksel etkilerdir. İşitme duyusunun kaybolmasına veya bozulması işitme sisteminin bir bölümünde meydana gelen hasar sebebiyle olur.

Etkileminin çok fazla olduğu ve işitme sisteminin eski özelliklerine kavuşmadan tekrar gürültüden etkilendiği durumlarda işitme kaybı olmaktadır.

• FİZYOLOJİK ETKİLER

Fizyolojik etkilerinin başlıcaları; kas gerilmeleri, stres, kan basıncı artış, kalp atışlarının ve kan dolaşımının değişmesi ve uykusuzluktur.

• PSİKOLOJİK ETKİLERİ

Gürültünün psikolojik etkilerinin başında ise; sinir bozukluğu, korku, rahatsızlık, tedirginlik, yorgunluk gibi etkiler gelir.

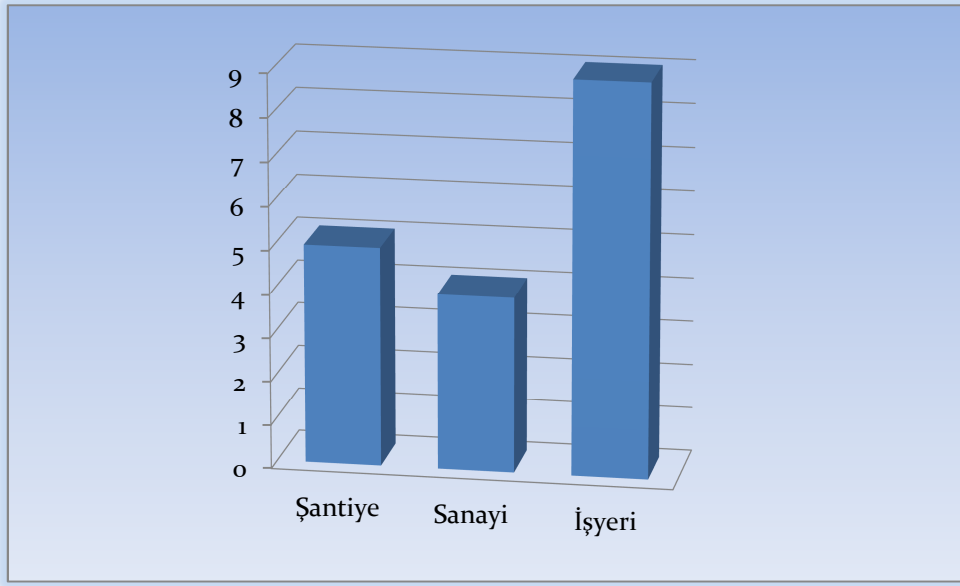
• PERFORMANS ÜZERİNE ETKİLERİ

Gürültünün iş veriminin azalması ve işitilen seslerin anlaşılabilmesi gibi görülen etkilerdir. Çalışmaya karşı isteksizlik, konsantrasyon bozukluğu, okuduğunu anlamama, konuşulanı anlayamama vb. insan sağlığını etkileyen, performansı düşüren gürültüye bağlıdır. Gürültünün çok çabuk ve akut tesirleri işitmenin sekteye uğramasıdır. İşitme duygusunun kaybolması veya bozulması işitme sisteminin bir bölümünde meydana gelen hasar sebebi ile olur. Ses dalgalarının insan beynine ulaşması bilindiği gibi orta kulaktaki örs ve çekiç kemikleri, kulak zarı ve çok ince tüy hücreleri yardımıyla olur. İnce tüycük halindeki hücrelerin mekanik hareketleri bioelektrik sinyallere dönüştürülür ve ses sinirleri yardımı ile beyine ulaştırır. Akut şeklindeki tesisler kulak zarında çok yüksek ve ani gürültüler neticesinde meydana gelir. Gürültünün sebep olduğu diğer rahatsızlıklar kalp ile ilgilidir. Araştırmalar gürültünün kalp atışlarını değiştirdiğini, kanı koyulaştırdığını ve kan damarlarını genişlettiğini göstermiştir. Gürültünün ,baş ağrısı yaptığı ve insanı daha alıngan ve öfkeli yaptığı da kabul etmektedir.

GÜRÜLTÜYE KARŞI ALINABİLECEK ÖNLEMLER

- 1-Ağaçlandırma ve yeşillendirme
- 2-Trafik akışının devamlılığı
- 3-Egzosların kontrolü
- 4-Taşıtların hız kontrolü
- 5-Gürültü perdeleri
- 6-Korna yasağı
- 7-Konut-sanayi yerleşim yerlerinin ayrımı
- 8-Eğlence ve reklam amaçlı gürültü kontrolü
- 9-Binalarda ses yalıtımı
- 10-Eğitim
- 11-Gürültüsüz toplu taşıma araçlarına öncelik verilmeli
- 12-Yapı ve malzemenin akustik açıdan standardizasyonu sağlamak gerekir

Müdürlüğümüze 2015 yılı içerisinde 18 adet gürültü şikayeti alınmıştır. Bunların 9 tanesi iş yeri, 5 tanesi şantiye, 4 tanesi ise sanayi tesislerinden kaynaklanmıştır. 2015 yılı içerisinde gürültü konusunda toplam yine toplam 18 adet denetim yapılmış olup 2015 yılı içerisinde gürültü konulu idari yaptırım uygulanmamıştır.

Şekil A.3 – Rize ilinde 2015 Yılında Gürültü Konusunda Yapılan Şikayetlerin Dağılımı (RÇŞİM, 2015)

İlimizde 2015 yılında gürültü konulu şikayetlerin çoğu, grafik A.4’de görüldüğü üzere, iş yerlerindeki çeşitli faaliyetlerinden kaynaklanmaktadır. Bu işyerleri arasında marketler, spor salonları, tüp satışı yapan işyerleri bulunmaktadır. Buradaki gürültü kaynakları genellikle müzik yayını, soğutucu dolapları, jeneratör ve yük indirme-taşıma faaliyetleri sırasında oluşan yüksek sestir. Şikayetler kapsamında yapılan denetimlerde gürültü kaynakları tespit edilerek, uygun çözümlerin ve imalatların uygulanması için işyeri sahiplerine gerekli bildirimler gerek sözlü gerekse resmi yazı ile iletilmiştir.

Genel olarak şantiye başlığı altında toplanan faaliyetler taş ocakları, kırma eleme tesisleri gibi yüksek ses kaynağı olan tesislerdir. Bu tesislerde gürültü sorununun çözümü için bu faaliyeti gerçekleştiren tesislerden Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği ve Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında tesisin gürültü kaynağı oluşturan noktalarının üzeri ve etrafının kapatılması istenerek faaliyet alanından dışarı çıkan ses düzeyinin en aza indirgenmesi sağlanmaktadır.

A.7. İklim Değişikliği Eylem Planı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

İklim Değişikliği Eylem Planı’nda bulunan sektörel hedefler kapsamında ilde yapılan bir çalışma bulunmamaktadır.

A.8. Sonuç ve Değerlendirme

Rize Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
 Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü
 Aksa Karadeniz Doğalgaz Dağıtım A.Ş.
 Türkiye İstatistik Kurumu
 havaizleme.gov.tr

B. SU VE SU KAYNAKLARI

B.1. İlin Su Kaynakları ve Potansiyeli

B.1.1. Yüzeysel Sular

B.1.1.1. Akarsular

Rize ilinin başlıca akarsuları; İyidere, Taşlıdere, Büyükdere, Yeşildere, Fırtına Deresi, Çağlayan Deresi ve Ortaköy Deresi'dir. Yerüstü suyunu oluşturan bu akarsular ve diğer küçük akarsuların il çıkışı toplam ortalama akımları 5 310,0 hm³/yıl'dır.

Çizelge B.11 – Rize İlinin Akarsuları (DSİ, 2015)

AKARSU İSMİ	Yüzey Alanı (ha)	Debi (hm ³ /yıl)
İyidere	160	1,124
Taşlıdere	100	700
Büyükdere	50	450
Yeşildere	70	369
Fırtına Deresi	275	1.460
Çağlayan Deresi	100	323
Ortaköy Deresi	75	227
Diğerleri	150	657
Toplam	980	5.310

B.1.1.2. Doğal Göller, Göletler ve Rezervuarlar

Rize ilinin başlıca gölleri; Büyükdeniz Gölü, Göleteği Gölü, Sarıncaf Gölü, Balıklı Gölü, Çınacar Gölleri, Sefkar Gölleri, Kapılı Gölleri, Suluk Gölü, Anbar Gölü"dür. Diğer küçük göllerle birlikte bu göllerin toplam yüzeyleri 224 ha'dır. İlimizde sulama göleti ve baraj bulunmamaktadır.

Çizelge B.12 - Rize ilinde Mevcut Doğal Göller (DSİ, 2015)

Göletin Adı	Yüzey Alanı (ha)
Büyükdeniz Gölü	7
Göleteği Gölü	7
Sarıncaf Gölü	6
Balıklı Gölü	7
Çınacar Gölleri	11
Sefkar Gölleri	8
Kapılı Gölleri	13
Suluk Gölü	7
Anbar Gölü	8
Diğerleri	150
Toplam	224

B.1.2. Yeraltı Suları

Rize ilinde yer altı suyu hemen hemen bütün önemli akarsuların ve derelerin mansap kesimindeki alüvyon sahalarda meydana gelmektedir. Yer altı suyu temin edilen bazı önemli akarsuların akiferlerinde DSİ’ce yapılan çalışma sonuçları aşağıda verilmiştir.

Çizelge B.13 – Rize ilinin Yeraltı Suyu Potansiyeli (DSİ, 2015)

İldeki Toplam Emniyetli Rezerv	120 hm ³ /yıl
Fiili Tüketilen Su	11 hm ³ /yıl

B.1.2.1. Yeraltı Su Seviyeleri***Yeraltısuyu Taşıyan Formasyonların Yayılım ve Kalınlıkları***

İyidere Çayı Akiferi: İyidere kasabasının batısından denize dökülen İyidere çayının mansap bölümünde oluşan kil, silt, kum, çakıl, blok karmaşığında oluşan alüvyon akifer özelliğindedir. Akiferin uzunluğu; karayolu köprüsünden menbaya doğru 9000 m, genişliği; 500 – 800 m kalınlığı; akarsuya paralel bir hat boyunca 7 noktada yapılan jeofizik çalışmalara göre 24 – 44 m, akifer alanda DSİ ve İB sı tarafından açılan su sondaj kuyularında 35 – 45 m olarak ölçülmüştür.

Taşlıdere Çayı Akiferi: Rize ilinin doğusundan denize dökülen Taşlı dere çayının mansap bölümünde oluşan kil, silt, kum, çakıl, blok karmaşığında oluşan alüvyon akifer özelliğindedir. Akifer alanının uzunluğu; karayolu köprüsünden mansaba doğru 8000 m, genişliği; 250 – 750 m kalınlığı; jeofizik ve su sondaj çalışmalarına göre 24 – 22 m dir.

Büyükdere Çayı Akiferi: Çayeli ilçesinin batısından denize dökülen Büyükdere çayının mansap bölümünde oluşmuş olan silt, kil, kum, çakıl, blok karmaşığında oluşan alüvyon yeraltı suyu işletmesine elverişli akifer özelliğindedir. Akiferin uzunluğu, karayolu köprüsünden menbaya doğru 6 000 m, genişliği: 150-300 m, kalınlığı, akifer alanda akarsuya paralel iki hat boyunca 5 noktada yapılan jeofizik çalışmalara göre 12 – 28 m, akifer alanda iller bankası tarafından Çayeli kasabasının su ihtiyacını karşılamak için açılan 6 adet su sondaj kuyusunda 22 - 34 m olarak ölçülmüştür.

Hemşin Deresi Akiferi: Pazar ilçesinin doğusundan denize dökülen Hemşin deresinin mansap bölümünde oluşmuş olan silt, kil, kum, çakıl, blok karmaşığında oluşan alüvyon yeraltı suyu işletmesine elverişli akifer özelliğindedir. Akifer alanının uzunluğu; karayolu köprüsünden menbaya doğru 5000 m, genişliği; 200 – 1500 m, kalınlığı; akarsuya paralel bir hat boyunca 5 noktada yapılan jeofizik çalışmalara göre 12 – 24 m kadardır.

Fırtına Çayı Akiferi: Ardeşen ilçesinin batısından denize dökülen Fırtına çayının mansap bölümünde oluşmuş olan silt, kil, kum, çakıl, blok karmaşığında oluşan alüvyon yeraltı suyu işletmesine elverişli akifer özelliğindedir. Akifer alanının uzunluğu; kara yolu köprüsünden menbaya doğru 6 000 m, genişliği; 300 – 1500 m, kalınlığı; akarsuyun mansap bölümünde 3 hat boyunca 8 noktada yapılan jeofizik rezistivite ve su sondaj kuyusu açım çalışmalarına göre 22 – 34 m kadardır.

Abuçağlayan Deresi Akiferi: Fındıklı ilçesinin doğusundan denize dökülen Abuçağlayan deresinin mansap bölümünde oluşmuş olan silt, kil, kum, çakıl, blok karmaşığında oluşan alüvyon yeraltısuyu işletmesine elverişli akifer özelliğindedir. Akifer alanının uzunluğu; karayolu köprüsünden menbaya doğru, 6 000 m, genişliği; 300 – 400 m, kalınlığı; akifer alanda yapılan jeofizik rezistivite çalışmalarına göre 15 – 20 m kadardır.

Yukarıda tanımlanan akifer alanları ve bu alanlara 50 m mesafedeki koruma alanı sınırları 1/ 25000 ölçekli haritalara işlenmiş olup, 167 sayılı Yeraltısuları Kanunu kapsamında korunması gerekmektedir.

B.1.3. Denizler

İlimizde Çayeli Bakır İşletmeleri, Fındıklı Belediyesi, Pazar Belediyesi Çayeli Belediyesi ve merkez belediyesi tarafından derin deniz deşarjı hattı bulunmaktadır. Çayeli Bakır İşletmelerine ait olan derin deşarj hattının etrafında her 3 ayda bir Karadeniz İzleme Programı kapsamında ölçümler yapılmaktadır. Ayrıca İlimizde mavi bayrak almış plaj ve marina bulunmamaktadır.

İlimizde denizde ağ kafes balıkçılığı yapan 3 adet tesis bulunmaktadır. Bunların bir tanesi merkez ilçe, diğerleri Pazar ve Ardeşen İlçelerinde bulunmaktadır. Aşağıdaki tabloda bu tesislerin kapasiteleri ve isimleri belirtilmektedir.

Çizelge B.14 Rize ilinde Deniz Ağ Kafesçiliği yapan tesisler (RÇŞİM, 2015)

Tesis Adı	İlçe	Üretim Cinsi	Kapasite (ton/yıl)
Dört Mevsim Alabalık Tesisleri Turz.Paz.San.veDış Tic.Ltd.Şti.	Merkez	alabalık	500
Şen Balıkçılık San. Ve Tic. Ltd. Şti.	Pazar	Levrek-somon	120
Zuga Su Ürünleri Tic. Ltd. Şti.	Ardeşen	Levrek-somon	900

B.2. Su Kaynaklarının Kalitesi

Yüzey ve yeraltı suları için değerlendirme 7 Nisan 2012 tarih ve 28257 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik” ve 30 Kasım 2012 tarih ve 28483 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Yüzeysel Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliği” kapsamında 3 derede Su Kirliliği Kontrolü Yönetmeliği Tablo I’e göre DSİ 22. Bölge Müdürlüğü tarafından analizleri yapılmış olup parametre değerleri aşağıda verilmiştir.

Çizelge B.15 - Rize ilinde 2015 Yılı Yüzey ve Yeraltı Sularında Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Nitrat Kirliliği İle İlgili Analiz Sonuçları (DSİ, 2016)

Su Kaynağının Cinsi (Yüzey/Yeraltı)	Adı	Kullanım amacı ve kullanılan miktar				Analiz Yapılan İstasyonun				
		İçme ve kullanma suyu	Enerji üretimi	Sulama suyu	Endüstriyel su temini	Akım gözlem istasyonu kodu	Analiz sonuçları SKKY (Tablo-1)	Yeri (İlçe, Köy, Mevkii)	Koordinatları (YAS için)	Yıllık Ortalama Nitrat Değeri (mg/L)
Yüzey	Andon Deresi	X				22-22-00-009	I	Merkez İlçe Küçükçayır Köyü	633858, 4525590	1,915
Yüzey	Paşacı-Askaroz Deresi Birleşimi	X				22-22-00-026	I	Merkez İlçe Küçükçayır Köyü	633023, 4527717	2,970
Yüzey	Pataklık Deresi	X				22-22-00-025	I	Güneysu İlçesi, Başköy Altunkaya Mah. Taş Ocağı Yanı	641339, 4531049	1,920

B.3. Su Kaynaklarının Kirlilik Durumu

B.3.1. Noktasal kaynaklar

B.3.1.1. Endüstriyel Kaynaklar

İlimiz genelinde sanayi çay fabrikaları üzerine yoğunlaşmaktadır. Bu sanayi tesisleri kurulurken herhangi bir plan dahilinde kurulma işlemleri yapılmamıştır. Günümüzde çay fabrikalarının büyük bir kısmı meskün mahal içerisinde yer almaktadır. Ayrıca konkasör tesisleri, hazır beton tesisleri ve Hidroelektrik Santralleri endüstriyel atıksu arıtma tesislerini kurmuşlardır.

B.3.1.2. Evsel Kaynaklar

İlimizde evsel nitelikli atıksu sorunu en büyük çevre sorunu olarak yer almaktadır. Merkez, Pazar, Fındıklı ve Çayeli Belediyeleri atıksularını derin deniz deşarjı yöntemiyle bertaraf etmektedirler. Diğer Belediyeler ise atıksu arıtma çalışmalarına hız vererek bu sorunu çözme çabası içindeler.

B.3.2. Yayılı Kaynaklar

B.3.2.1. Tarımsal Kaynaklar

İlimizde toplam tarım alanı 54.634 hektar, Kişi başına düşen tarım alanı da 0.17 hektardır. Ayrıca 546.373 da arazide susuz tarım yapılmaktadır İlimiz genelinde kullanılan gübre miktarları da aşağıda verilmiştir.

Çizelge B.16 – Rize İlinde 2015 Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında Yıllık Tüketim Miktarları (Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2016)

Bitki Besin Maddesi (N,P,K olarak)	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	13.492	54.634
Fosfor	1.716	
Potas	3.330	
TOPLAM	18.528	54.634

B.4. Sektörel Su Kullanımları ve Yapılan Su Tahsisleri

B.4.1. İçme ve Kullanma Suyu

B.4.1.1 Yüzeysel su kaynaklarından kullanılan su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

Rize içme suyu arıtma tesisine ham su, Poşut Deresi ve Ilıca Deresi üzerinde yapılmış olan su alma yapılarından (regülatör) temin edilmektedir. Poşut ve Ilıca derelerinin suyu, su alma yapılarının bulunduğu yerde tortusuz ve kokusuz durumdadır. Her iki derenin drenaj havzası içinde herhangi bir yerleşim yeri, sanayi ve endüstriyel kuruluş bulunmadığından, bu alan içinde önemli bir yapay kirlenme söz konusu değildir. Rize’de içme suyu amaçlı baraj bulunmamaktadır.

Şekil B.4 -Rize ilinde 2015 Yılı Belediyeler Tarafından İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İle Dağıtılmak Üzere Temin Edilen Su Miktarının Kaynaklara Göre Dağılımı (İl ve İlçe Belediyeleri, 2015)

Çizelge B.17 – Rize İlinde kullanılan içme suyu kaynakları (DSİ, 2015)

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

Tahsis Türü	İlçesi	Tahsis Sahibi	Dere/Kaynak Adı	Tahsis Miktarı Litre/Saniye
İçme Suyu	Ardeşen	Ardeşen, Fındıklı, Pazar Belediyeleri	Çağlayan Deresi	800
İçme Suyu	Çayeli	Çayeli Belediyesi	Sesli dere	152
İçme Suyu	Çayeli	Madenli Belediyesi	Tapanca deresi	10
İçme Suyu	Çayeli	Madenli Belediyesi	Topkaya Kumdağ	18
İçme Suyu	Güneysu	Güneysu belediyesi ve çevre yerleşimleri	Patakılık (Gürgen)	40
İçme Suyu	Pazar	Pazar Bel. ve Çay Fab.	Çingit Deresi	59.23
İçme Suyu	Fındıklı	Fındıklı Belediyesi	Slazur 1 Slazur 2	7.4
İçme Suyu	İkizdere	Güneyce Belediyesi	Varda 1 kaynağı	25
İçme Suyu	Kalkandere	Kalkandere- Derepazarı- Kendirli- İyidere belediyeleri	Soğuksu dere	70
İçme Suyu	Merkez	Merkez ve bağlı 9 belediye	Gürgen Köyü kaynakları	900
İçme Suyu	Merkez	Merkez ve bağlı 9 belediye	Paşaçur dere	140
İçme Suyu	Merkez	Merkez ve bağlı 9 belediye	Okta dere Karasu 1 Karasu 2	200
İçme Suyu	Ardeşen	Işıklı	Gresti Irmağı	
İçme Suyu	Ardeşen	Küçükköy	Yaylacılar	6.68
İçme Suyu	Ardeşen	Özgür	İsina	1.49
İçme Suyu	Ardeşen	Özgür	Kuzeyi	
İçme Suyu	Ardeşen	Yeniköy	Manganez	0.6
İçme Suyu	Ardeşen	Yeniköy	Kireçli	0.2
İçme Suyu	Ardeşen	Yamaçdere	Totore	2.93
İçme Suyu	Ardeşen	Akkaya	Düzçaylık	1.71
İçme Suyu	Ardeşen	Doğanay	Ocaklı	3.43
İçme Suyu	Ardeşen	Doğanay	Manduruba	
İçme Suyu	Ardeşen	Gündoğan	Taşacak	2.64
İçme Suyu	Ardeşen	Gündoğan	Bekariona	
İçme Suyu	Ardeşen	Sinan	Korzati	1.26
İçme Suyu	Ardeşen	Sinan	Çalitali	
İçme Suyu	Ardeşen	Yeniyol	Gelap	0.8
İçme Suyu	Ardeşen	Hoşdere	Vula	1.1
İçme Suyu	Çamlıhemşin	Topluca	Durağı	2,5
İçme Suyu	Çamlıhemşin	Topluca	Büyükdere	1,5
İçme Suyu	Çamlıhemşin	Çayırdüzü	Boliskaya	0.8
İçme Suyu	Çamlıhemşin	Çayırdüzü	Kalinauna	0.4
İçme Suyu	Çamlıhemşin	Yolkıy	Yolkıy	4

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

İçme Suyu	Çamlıhemşin	Behice	Dasguri	2
İçme Suyu	Çamlıhemşin	Yukarışimsirli	Ambağışoy	1.19
İçme Suyu	Çamlıhemşin	Zilkale	Egenvak	0.33
İçme Suyu	Çamlıhemşin	Ülkü	Bulmuş	1.05
İçme Suyu	Çamlıhemşin	Ülkü	Eğnedap	
İçme Suyu	Çamlıhemşin	Ülkü	Doğan	
İçme Suyu	Çamlıhemşin	Ülkü	Hozgonut	
İçme Suyu	Çamlıhemşin	Ülkü	Aracın İrmağı	
İçme Suyu	Çayeli	Yeşiltepe	Isırlık	0.5
İçme Suyu	Çayeli	Yeşiltepe	Monosmeri	0.5
İçme Suyu	Çayeli	Harentepe Grub	Karaağaç	12
İçme Suyu	Çayeli	Abdullahoca	Aşıklar Pınarı	7
İçme Suyu	Çayeli	İncesirt-Latifli	Kamilli	4.67
İçme Suyu	Çayeli	Sarısu Grubu	Üçpınar	2.5
İçme Suyu	Çayeli	Kemerköy	Milofita 2	1
İçme Suyu	Çayeli	Kemerköy	Mera	0.7
İçme Suyu	Çayeli	Çukurluhoca	Ediked	1
İçme Suyu	Çayeli	Yenice	Madur	2
İçme Suyu	Çayeli	Sarısu	Derinber	
İçme Suyu	Çayeli	Yeşiltepe	Mavulut	0.81
İçme Suyu	Çayeli	Uzundere	Doshuy	0.87
İçme Suyu	Çayeli	Gürpınar	Ahpur	1.12
İçme Suyu	Çayeli	Şirinköy	Balat İrmağı	4.55
İçme Suyu	Çayeli	Güzeltepe	Derebaşı ırm.	2.75
İçme Suyu	Çayeli	Çeşmeli	Sinorun	5.53
İçme Suyu	Çayeli	Zaferköy	Topaloğlu	0.66
İçme Suyu	Çayeli	Tektaş	Tombur İrm	0.5
İçme Suyu	Çayeli	Kemerköy	Karambi	0.64
İçme Suyu	Çayeli	Buzlupmar	Salıncak	1
İçme Suyu	Çayeli	Üçpınar	Üçpınar	2.5
İçme Suyu	Fındıklı	Aslandere Grubu	Çinkitli-1	1.5
İçme Suyu	Fındıklı	Çağlayan	Okanağı 1	1
İçme Suyu	Fındıklı	Çağlayan	Okanağı 2	1
İçme Suyu	Fındıklı	Meyvalı	Loloğlu	2.45
İçme Suyu	Fındıklı	Yaylacılar	Değirmen İrm.	1.01
İçme Suyu	Fındıklı	Beydere	Pancar	0,9
İçme Suyu	Fındıklı	Beydere	Cevizli	0,3
İçme Suyu	Fındıklı	Sümer	Sümer Deresi	6.02
İçme Suyu	Fındıklı	Hara	Genceri	0.47
İçme Suyu	Fındıklı	Yeniköy	Borgal	1.15
İçme Suyu	Fındıklı	Aslandere	Mezra Düzü	1.66
İçme Suyu	Güneysu	Yeşilköy	Baltalık İrmağı	0.4
İçme Suyu	Güneysu	Yeşilyurt	Livos	0.95
İçme Suyu	Güneysu	Kiremit	Kible I-II	1.33
İçme Suyu	Güneysu	islahiye	Mesefer	5.52
İçme Suyu	Hemşin	Yaltkaya	Poşgut	1

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

İçme Suyu	Hemşin	Nurluca	Beyazpınar	0.39
İçme Suyu	Hemşin	Yaltkaya	Tap	0.6
İçme Suyu	Hemşin	Yaltkaya	Merkez	1
İçme Suyu	İkizdere	Rüzgarlı	Çukurun	1
İçme Suyu	İkizdere	Ilıcaköy	Marukça	
İçme Suyu	İkizdere	İhlamurlu	Konduran İrm.	1
İçme Suyu	İkizdere	İhlamurlu	Kayakder	0.15
İçme Suyu	İkizdere	Şimşirli	Isırlık	2.88
İçme Suyu	İkizdere	Ballıköy	Soğanlı	0.91
İçme Suyu	İkizdere	Bayırköy	Doğansu	2.02
İçme Suyu	İkizdere	Bayırköy	Kuzeyler	
İçme Suyu	İkizdere	Ilıcaköy	Oluklu 1	4
İçme Suyu	İkizdere	Ilıcaköy	Oluklu 2	
İçme Suyu	İkizdere	Ilıcaköy	Oluklu 3	
İçme Suyu	İkizdere	Ilıcaköy	Oluklu 4	
İçme Suyu	İkizdere	Tozköy	İspende	0.97
İçme Suyu	İkizdere	Tozköy	Soğuksu	
İçme Suyu	İkizdere	Tozköy	Ayles	
İçme Suyu	İkizdere	Cevizli	Fomarister	0.6
İçme Suyu	İkizdere	Meşeköy	Gözeler	1.48
İçme Suyu	İkizdere	Çiçekli	Sivrikaya	0.35
İçme Suyu	İkizdere	Çiçekli	Gupuli	0.23
İçme Suyu	İkizdere	Çiçekli	Köseli	0.32
İçme Suyu	Kalkandere	Yeşilköy	Livori	2
İçme Suyu	Kalkandere	Esendere	Takmazlar	0.3
İçme Suyu	Kalkandere	Ormanlı	Derebaşı km.	7.31
İçme Suyu	Kalkandere	Fındıklı	Babadağı	1.34
İçme Suyu	Kalkandere	Fındıklı	Aleva	0.32
İçme Suyu	Kalkandere	Fındıklı	Ahiyatak	0.56
İçme Suyu	Kalkandere	Fındıklı	Kozna	1.67
İçme Suyu	Kalkandere	Hurmalık	Karaba	1.99
İçme Suyu	Kalkandere	Hurmalık	Çambacağı	0.27
İçme Suyu	Kalkandere	Fındıklı	Memnunun Me	1
İçme Suyu	Merkez	Küçükçayır	Mubçık	5.13
İçme Suyu	Merkez	Sütlüce	Ayane	1
İçme Suyu	Merkez	Yiğitler	Legiş	4.5
İçme Suyu	Merkez	Kurtuluş	Kulbevar 1	4
İçme Suyu	Merkez	Kurtuluş	Kulbevar 2	2
İçme Suyu	Merkez	Ketenli	Azina	2.25
İçme Suyu	Merkez	Düzköy	Ayane	1.91
İçme Suyu	Merkez	Yiğitler	Katealti	2.3
İçme Suyu	Merkez	Sütlüce	Soğuksu	1.68
İçme Suyu	Merkez	Pazarköy	Ömerin Suyu	1.4
İçme Suyu	Merkez	Pazarköy	Cami Suyu	
İçme Suyu	Merkez	Tuğlalı	Dağ Suyu	1.2
İçme Suyu	Merkez	Tuğlalı	Sel Membra	

İçme Suyu	Merkez	Elmalı	Ada	4.18
İçme Suyu	Merkez	Elmalı	Perinin Irmağı	
İçme Suyu	Merkez	Elmalı	Salmoroz	
İçme Suyu	Merkez	Yeşildere	Pazarcık	2.5
İçme Suyu	Pazar	Handağı grubu	Dove	15
İçme Suyu	Pazar	Handağı grubu	Kanlı	2
İçme Suyu	Pazar	Bucak	Numanoğlu	1.28
İçme Suyu	Pazar	Bucak	Tecer	
İçme Suyu	Pazar	Balıkçı	Dağsuyu	1.87
İçme Suyu	Pazar	Sulak	Şahencelik İrm	0.89
İçme Suyu	Pazar	Papatya	Tomaslı	
İçme Suyu	Pazar	Yavuz	Ağırmezen	0.7
İçme Suyu	Pazar	Tütüncüler	Kalyana Deresi	2.65
İçme Suyu	Merkez	Kendirli Bel.	Varda Kaynakları	175
İçme Suyu	Ardeşen	Ardeşen Bel.	Çağlayan Deresi	104
İçme Suyu	Derepazarı	Derepazarı Bel.	Varda Kaynakları	175
İçme Suyu	Kalkandere	Yolbaşı Bel.	Varda Kaynakları	175

B.4.1.2. Yeraltı su kaynaklarından temin edilen su miktarı ve içmesuyu arıtım tesisi mevcudiyeti

Yeraltı kaynaklarından elde edilen su miktarı ve kullanım amacı ile bilgilere ulaşamamıştır.

B.4.1.3. İçme Suyu temin edilen kaynağın adı, mevcut durumu, potansiyeli vb.

Rize ili batı belediyeleri olan Kalkandere, İyidere, Derepazarı, Kendirli ve civar yerleşimlerin alternatifli içme suyu temininin sağlanması için başlatılan çalışmalar kapsamında, Varda Kaynakları'ndan alınacak 108,50 l/s' lik debi yeni bir iletim hattı ile ilgili belediyelere ulaştırılacaktır.

İçmesuyu tesisleri kapsamında yaklaşık 59,9 km uzunluğunda (Çelik tipi değişik çaplarda) isale hattı, 3 adet depo ve tüm sanat yapılarının uygulama projeleri yapılacaktır.

Ayrıca Rize ili batısında yer alan 41 adet köye alternatifli içme suyu temininin sağlanması için başlatılan çalışmalar kapsamında, Varda Kaynakları'ndan alınacak 91.50 l/s' lik debi yeni bir iletim hattı ile ilgili köylere ulaştırılacaktır

İçmesuyu tesisleri kapsamında yaklaşık 76 km uzunluğunda (Çelik ve HDPE tipi değişik çaplarda) isale hattı, 28 adet depo ve tüm sanat yapılarının uygulama projeleri yapılacaktır.

Rize il merkezi ve civar yerleşimlere Okta ve Karasu Derelerinden 6,31 hm³/yıl ilave içme, kullanma suyu temin edilmesi amacı ile gerekli olan içmesuyu tesislerinin inşa edilecek ve Rize Merkez İçmesuyu İsale Hattı İnşaatı için 29,2 km boru temin edilecektir.

B.4.2. Sulama

İlimizde sulama işlemi yapılmamaktadır.

B.4.3. Endüstriyel Su Temini

İl genelinde sanayinin kullandığı suyun kaynaklara göre dağılımı ile ilgili bilgiler Çizelge B.17’de verilmiştir.

Çizelge B.188 - Rize ilinde Sanayinin Kullandığı Kaynak ve İlçelere Göre Dağılımı (RÇŞİM, 2015)

KAYNAK	İLÇE/DERE ADI	TAHSİS MİKTARI (lt/sn)
Yeraltı Suyu	Ardeşen	86.4
Yeraltı Suyu	Ardeşen	86.4
Yeraltı Suyu	Çayeli	2856
Yeraltı Suyu	Çayeli	2592

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

Yeraltı Suyu	Çayeli	2073
Yeraltı Suyu	Çayeli	2640
Yeraltı Suyu	Çayeli	1224
Yeraltı Suyu	Çayeli	2160
Yeraltı Suyu	Çayeli	2160
Yeraltı Suyu	Çayeli	2419.2
Yeraltı Suyu	Fındıklı	86.4
Yeraltı Suyu	Fındıklı	86.4
Yeraltı Suyu	Fındıklı	100
Yeraltı Suyu	Güneysu	86.4
Yeraltı Suyu	Hayrat	60
Yeraltı Suyu	Hemşin	100
Yeraltı Suyu	İyidere	180
Yeraltı Suyu	İyidere	200
Yeraltı Suyu	İyidere	34
Yeraltı Suyu	Kalkandere	30
Yeraltı Suyu	Kalkandere	30
Yeraltı Suyu	Kalkandere	30
Yeraltı Suyu	Kalkandere	30
Yeraltı Suyu	Kalkandere	30
Yeraltı Suyu	Kalkandere	86.4
Yeraltı Suyu	Kalkandere	86.4
Yeraltı Suyu	Kalkandere	86.4
Yeraltı Suyu	Kalkandere	86.4
Yeraltı Suyu	Kalkandere	30
Yeraltı Suyu	Kalkandere	30
Yeraltı Suyu	Merkez	200
Yeraltı Suyu	Merkez	30
Yeraltı Suyu	Merkez	22
Yeraltı Suyu	Merkez	172.8
Yeraltı Suyu	Merkez	86.4
Yeraltı Suyu	Merkez	100

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

Yeraltı Suyu	Merkez	86.4
Yeraltı Suyu	Merkez	172.8
Yeraltı Suyu	Merkez	86.4
Yeraltı Suyu	Pazar	180
Yeraltı Suyu	Pazar	200
Yeraltı Suyu	Pazar	200
Yeraltı Suyu	Pazar	104
Yeraltı Suyu	Pazar	120
Yeraltı Suyu	Pazar	86.4
Yeraltı Suyu	Ulucami	55
Akarsu	Fındıklı/Derbent	50
Akarsu	Ardeşen Tunca Deresi	100
Akarsu	Ardeşen Tunca Deresi	30
Akarsu	Çamlıhemşin Hala Deresi	1200
Akarsu	Çamlıhemşin Hemşin Deresi	2100
Akarsu	Ardeşen Durak Deresi	500
Akarsu	Ardeşen Durak Deresi	750
Akarsu	Fındıklı Aşkan ve Pesansör Dereleri	80
Akarsu	Fındıklı Çağlayan Deresi	1000
Akarsu	İyidere İyidere Deresi	250
Akarsu	Ardeşen Şelale Deresi	50
Akarsu	Fındıklı Meyvalı Köyü	100
Akarsu	Çayeli Şairler Deresi	200
Akarsu	Çamlıhemşin Hala Deresi	95
Akarsu	Ardeşen Yeşildere Deresi	50
Akarsu	İkizdere Derindere ve Çamlık Dereleri	50
Akarsu	Çamlıhemşin Çayırdüzü Dereleri	100
Akarsu	İkizdere Aynasirt ve Karşıçayır Dereleri	80
Akarsu	Güneysu Asmalı Irmak	100
Akarsu	Ardeşen Fırtına Deresi	300

Akarsu	Ardeşen Hahana ve Yukarıdurak Dereleri	150
Akarsu	Çamlıhemşin Avsuvar Deresi	250
Akarsu	Pazar Modaçar Deresi	60
Akarsu	Çamlıhemşin Yolkıy 1-2 ve Fırtına Dereleri	400
Akarsu	Ardeşen Tunca Deresi	400
Akarsu	Çayeli İnce Deresi	20
Akarsu	Ardeşen Tunca Deresi	180
Akarsu	Çamlıhemşin Hala Deresi	180
Akarsu	Pazar Hako Deresi	100
Akarsu	Fındıklı Şirhol Deresi	50
Akarsu	Hemşin Çakırın Deresi	90

B.4.4. Enerji Üretimi Amacıyla Su Kullanımı

Belirli bir yerde biriktirilen yada kendiliğinden birikmiş olan suların belli bir potansiyel enerjisi vardır. Su biriktiği yada biriktirildiği yerden daha alçak bir yere belirli bir hızda düşürülecek olursa ortaya bir kinetik enerji çıkar. Bu kinetik enerji türbin kanatlarında bir mekanik enerji oluşturur ve alternatörde dönme hareketi meydana getirir. Alternatörün hareket etmesiyle elektrik enerjisi elde edilmiş olur.

Rize ilinde enerji üretmek amacıyla projelendirilen hidroelektrik santrallerin karakteristikleri ve proje aşamaları aşağıda verilmektedir.

Çizelge B.19 - Rize İlindeki Hidroelektrik Santral Projeleri, (DSİ, 2015)

6446 SAYILI EPK KAPSAMINDA RİZE İLİNDE GELİŞTİRİLEN HİDROELEKTRİK SANTRAL PROJELERİ

BÖLGE SIRA NO	İL SIRA NO	HİDROELEKTRİK SANTRALIN ADI	TESİSİN BULUNDUĞU		ADET	KURULU GÜÇ MW	TOPLAM ENERJİ GWh	FİRM ENERJİ GWh	PROJEYİ ÜRETEEN	PROJE AŞAMASI	FİRMA ADI
			İLÇE	AKARSU ADI							
1	1	TOZKÖY HES	İKİZDERE	İKİZDERE/CİMİL-ÇOKÇOR-GÖL-KABAHOR	1	176.90	558.91	128.92	DSİ	PLANLAMA	0
2	2	YEŞİLTEPE REG.VE. HES	HEMŞİN	BÜYÜK DERE	1	4.33	19.42	5.25	TÜZEL	PLANLAMA	MARS
3	3	ÜSTÜN I-II REG. VE HES	FINDIKLI	YEŞİLDERE (KAKASOR)	1	5.00	21.72	6.74	TÜZEL	PLANLAMA	KZR
4	4	ÇINARLI REG. VE HES	FINDIKLI	PİSKALE DERESİ	1	8.74	34.24	9.59	TÜZEL	PLANLAMA	ÇINARLI
5	5	GELİNTAŞI HES	İKİZDERE	ÇAMLIK DERE	1	3.33	13.11	2.78	TÜZEL	PLANLAMA	YATAKSU
6	6	CEYHUN HES	İKİZDERE	CATERLİ D.-UYRAN D.	1	5.45	14.44	1.82	TÜZEL	PLANLAMA	DİKTAŞ
7	7	HAYAT HES	FINDIKLI	YEŞİLDERE VE BÜYÜKDERE DERELERİ	1	4.34	17.23	5.31	TÜZEL	PLANLAMA	PAREN
8	8	ORSA-2 REG. VE HES	İKİZDERE	CİMİL - PANCUL DERESİ	1	1.76	13.46	1.07	TÜZEL	PLANLAMA	ORSA
9	9	AYYILDIZ HES	İKİZDERE	MELEZ- KUNDA-ARZAYAN DERELERİ	1	14.06	34.78	4.79	TÜZEL	PLANLAMA	DİKTAŞ
10	10	FİLİZ REG. VE HES	İKİZDERE	ANZER DERESİ	1	12.926	32.31	3.44	TÜZEL	PLANLAMA	AY YILDIZ
11	11	ORTAKÖY REG. VE HES	ORTAKÖY	HEMŞİN DERE	1	16.00	75.08	29.96	TÜZEL	PLANLAMA	ŞARAKSEL
12	12	ÇATAK HES	FINDIKLI	ÇAĞLAYAN D.	1	17.70	73.33	21.46	TÜZEL	PLANLAMA	TG
13	13	SESLİ REG. VE HES	ÇAYELİ	SESLİ DERE	1	5.00	20.26	5.25	TÜZEL	PLANLAMA	SESLİDERE
14	14	SARMAKOL HES	İKİZDERE	ÇOKÇOR DERE	1	6.22	19.51	3.88	TÜZEL	PLANLAMA	DAVRAZ
15	15	GÖL REG. VE. HES	MERKEZ	ASKOROZ	1	6.601	24.58	8.62	TÜZEL	PLANLAMA	KATILIM
16	16	TAŞDİBİ REG. VE HES	FINDIKLI	ABUVİCE-DİKİLİTAŞ-ABU DERELERİ	1	9.411	38.60	11.97	TÜZEL	PLANLAMA	ÇAYEN
ARA TOPLAM					16	297.77	1,010.98	250.84			
17	1	KAYALAR HES	ÇAYELİ	BÜYÜKDERE	1	36.60	151.77	69.00	DSİ	PROJE	SANKO
18	2	ARI REG. VE HES	İKİZDERE	CİMİL DERE	1	18.17	75.04	24.98	TÜZEL	PROJE	
19	3	GÜRPINAR REG. VE HES	ÇAYELİ	BÜYÜKDERE	1	24.22	100.86	34.94	DSİ	PROJE	AYONE
20	4	RÜZGARLI REG. VE HES	İKİZDERE	ÇAMLIDERE	1	10.13	38.31	11.70	TÜZEL	PROJE	BAYSAN
21	5	SELİN-I REG. VE HES	İKİZDERE	CİMİL DERE	1	18.80	80.77	28.70	TÜZEL	PROJE	SANKO
22	6	SELİN -II REG. VE HES	İKİZDERE	CİMİL DERE	1	18.65	73.74	22.63	TÜZEL	PROJE	SANKO
23	7	DİKMEN REG. VE HES	MERKEZ	HEMŞİN DERE	1	14.88	49.95	11.91	TÜZEL	PROJE	ŞARAKSEL
24	8	ÇATAK REG. VE HES	FINDIKLI	Y. -KOKASÖR	1	16.30	68.39	20.59	TÜZEL	PROJE	ZEKİ
25	9	ALÇIK REG. VE HES	GÜNEYSU	KALE DERE	1	9.37	34.67	13.19	TÜZEL	PROJE	BARO
26	10	HEMŞİN HES (Rev. I-II-III HES şeklinde)	HEMŞİN	HEMŞİN (ORTAKÖY-BÜYÜK)DERESİ	1	6.33	20.01	4.34	TÜZEL	PROJE	ÇAVUŞ BİR
ARA TOPLAM					10	173.45	693.51	241.98			
27	1	ÇİĞDEMİLİ REG. VE HES	KAPTANPAŞA	ÇATAL DERE	1	6.94	22.07	6.11	TÜZEL	İNŞA HALİ	KAÇKAR
28	2	AMBARLIK I-II REG.VE HES	GÜNEYSU	PAŞACUR DERE	1	9.00	32.34	0.00	TÜZEL	İNŞA HALİ	AMBARLIK
29	3	UZUNDERE-II REG. VE HES	ÇAYELİ	UZUNDERE	1	20.00	89.64	32.64	TÜZEL	İNŞA HALİ	ATABEY
30	4	ŞİMSİRLİ REG. VE HES	GÜNEYCE	YAYLA DERE	1	3.65	18.82	6.72	TÜZEL	İNŞA HALİ	ENTEK
31	5	MELİKOM REG. VE HES	ÇAYELİ	BÜYÜK ÇAY	1	7.75	34.54	11.82	TÜZEL	İNŞA HALİ	MELİKOM
ARA TOPLAM					5	47.34	197.41	57.29			
32	1	CEVİZLİK HES	KALKANDERE	İYİDERE	1	90.00	395.90	172.20	DSİ	İŞLETME	AKIM
33	2	YOKUŞLU-KALKANDERE	İKİZDERE	İYİDERE	1	32.30	148.49	57.00	DSİ	İŞLETME	AKIM
34	3	AYVASIL REG. VE HES	GÜNEYSU	PİLAHOZ DERE	1	4.59	13.62	4.09	TÜZEL	İŞLETME	KAÇKAR
35	4	UZUNDERE-I REG. VE HES	ÇAYELİ	UZUNDERE	1	63.00	156.21	47.66	TÜZEL	İŞLETME	KARADENİZ
36	5	YEŞİLKÖY HES	GÜNEYSU	ÇATAL DERE	1	3.72	16.29	6.30	TÜZEL	İŞLETME	YEŞİL MAVİ
37	6	İKİZDERE REG. VE HES	İKİZDERE	İYİDERE	1	26.05	138.42	44.65	DSİ	İŞLETME	ZORLU
38	7	KALE HES	MERKEZ	KALE/İSLAHİYE-KALE	1	9.75	39.66	11.61	TÜZEL	İŞLETME	ASA
39	8	İNCİRLİ REG. VE HES	İYİDERE	KALKANDERE	1	25.20	126.02	59.81	TÜZEL	İŞLETME	LASKAR
40	9	SARAY HES	İYİDERE	İYİDERE-KARADERE	1	13.5	50.32	14.04	TÜZEL	İŞLETME	MERTLER
41	10	ADACAMI HES	MERKEZ	TAŞLIDERE	1	29.30	94.93	19.71	DSİ	İŞLETME	ÇALIK
42	11	HAMZABEY HES	GÜNEYSU	TAŞLI DERE	1	9.24	32.54	11.56	TÜZEL	İŞLETME	VADİ
43	12	GÜRGEN REG. VE HES	GÜNEYSU	GÜNEYSU DERE - KALE DERE	1	2.433	10.20	4.56	TÜZEL	İŞLETME	GÜRGEN
ARA TOPLAM					12	309.08	1,222.60	453.18			
RİZE İLİNDEKİ HES PROJELERİ TOPLAMI					43	827.64	3,124.49	1,003.29			

RİZE	EİE	DSİ	TÜZEL
	0	7	36

	İşletme
	inşa hali
	Proje
	Planlama (SKHA)
	Planlama (fiz.)
	Ön Rapor

B.4.5. Rekreatyönel Su Kullanımı

İl genelinde rekreatyönel amaçlı kullanılan su miktarı ile ilgili net verilere ulaşamamıştır.

B.5. Çevresel Altyapı

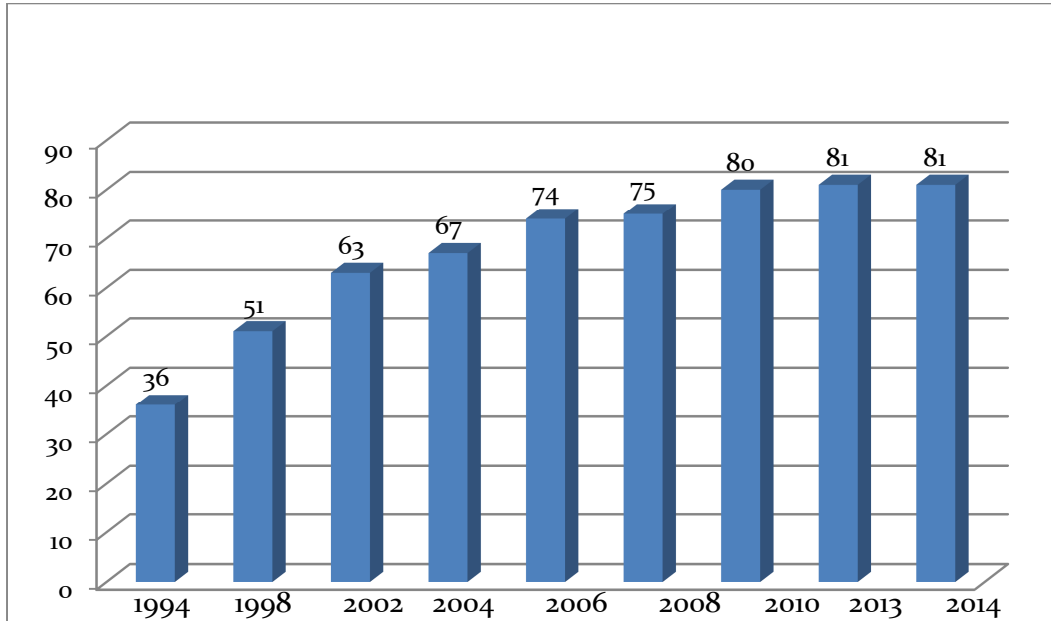
B.5.1. Kentsel Kanalizasyon Sistemi ve Hizmeti Alan Nüfus

Kentsel kanalizasyon hizmeti verilen nüfus yıllar içinde artış göstermektedir. Özellikle 90'lı yıllarda İlimizde kentsel kanalizasyon sistemi hizmeti alan nüfusun belediye nüfusuna oranı %30'lardayken günümüz itibari ile bu oran %80'lere kadar yükselmiştir. Ancak halen kırsal kesimin bir kısmında fosseptik kullanan ve bu hizmetten yararlanamayan bir kesim de mevcuttur. Bunun nedeni olarak İlimizde arazi şartlarından ötürü konutlar arasındaki mesafenin özellikle köylerde fazla olması ve köylerde yaz ve kış ayları arası nüfus farkı gösterilebilir.

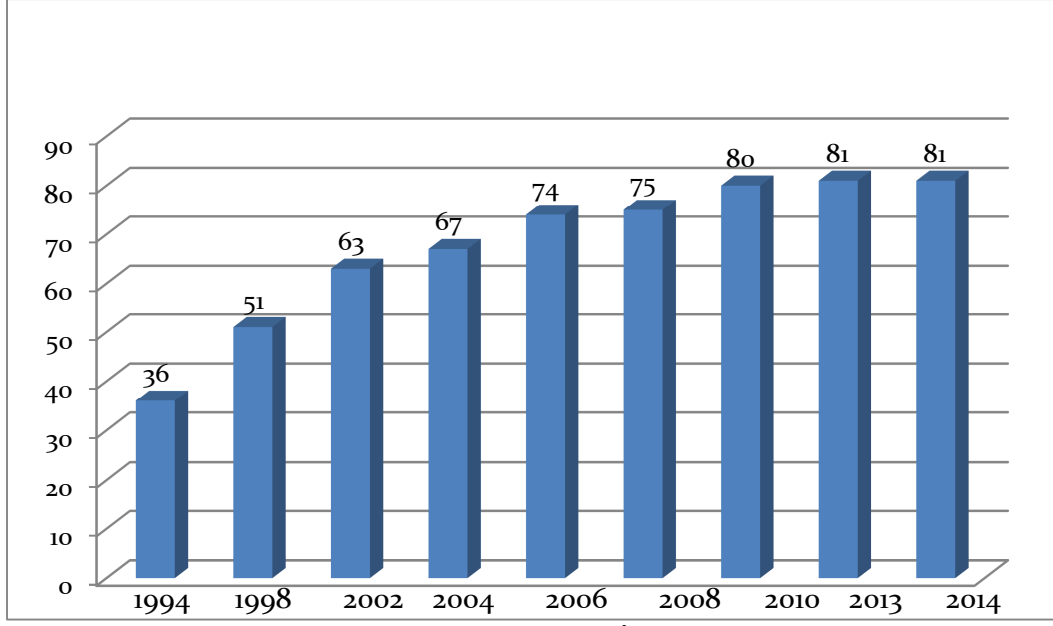
İlimizde Merkez, Çayeli, Pazar ve Fındıklı Belediyeleri atık sularını derin deşarj yöntemiyle bertaraf etmektedir.

Kentsel kanalizasyon sistemi ve bu sistem hizmeti alan nüfustan, bu nüfusun yıllara göre değişiminden, atıksu arıtma tesisi hizmeti veren belediye sayısından söz edilmelidir. Atık su arıtma tesisi hizmeti verilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranından ve yıllara göre değişiminden bahsedilmeli ve grafik şeklinde verilmelidir.

Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun toplam belediye nüfusuna oranı belirtilerek Şekil B.8 ve Şekil B.9 oluşturulmalıdır.

Şekil B.5 – Rize ilinde 2015 Yılı Kanalizasyon Hizmeti Verilen Nüfusun Belediye Nüfusuna Oranı (TÜİK, 2014)(TÜİK resmi web sitesinde en son 2014 verileri yer almaktadır)

Şekil B.6 –Rize ilinde 2015 Yılı Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Edilen Nüfusun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı (TUİK, 2014)

*2015 verileri TUİK web sitesinde henüz yayınlanmamıştır.

Belediyelerden atıksu arıtma tesislerinden çıkan atık çamurların analizleri ile ilgili herhangi bir veri alınamamıştır.

Çizelge B.20 - Rize ilinde 2015 Yılı Kentsel Atıksu Arıtma Tesislerinin Durumu (Belediyeler, 2015)

Yerleşim Yerinin Adı		Belediye Atıksu Arıtma Tesisleri/ Deniz Deşarjı Olup Olmadığı?			Belediye Atıksu Arıtma Tesisleri Türü			Mevcut Kapasitesi (ton/gün)	Arıtılan /Deşarj Edilen Atıksu Miktarı (m³/sn)	Deşarj Noktası koordinatları	Deniz Deşarjı	Hizmet Verdiği Nüfus	Oluşan AAT Çamur Miktarı(ton/gün)
		Var	İnşa/plan aşamasında	Yok	Fiziksel	Biyolojik	İleri						
İl Merkezi	İslampaşa	X			X			76.204	0,140	Y=379647,50 X=4545992,50	X	99.741	1
İlçeler	Ardeşen			X									
	Fındıklı	X			X			11.400	0,405	Y=677688 X=4571046	X	9.400	0,13
	Pazar	X			X			12.408	0,514		X	17.000	1,18
	Çayeli	X			X			11.230	0,5		X	16.590	0,16
	Çamlıhemşin			X									
	Hemşin			X									
	Güneysu			X									
	Derepazarı			X									
	İyidere			X									
	Kalkandere			X									
	İkizdere			X									

B.5.2. Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) ve Münferit Sanayiler Atıksu Altyapı Tesisleri

Türkiye’deki toplam sanayi işletmesi sayısına göre %0,3’lük oran ile sanayisi gelişmekte olan iller arasında yer alan Rize’de sanayi sicil bilgi sistemine kayıtlı 337 adet sanayi işletmesi vardır. Bu işletmelerin 16 tanesi Küçük Sanayi Sitesi içerisinde faaliyet göstermektedir. Yapımı hala devam etmekte olan ve ilin ilk kapsamlı sanayi bölgesi olacak İyidere’deki OSB henüz faaliyete geçmemiştir. Ortak atık su arıtma olan bir OSB ilimizde bulunmamaktadır.

Çizelge B.21 - Rize ilindeki organize sanayi bölgeleri ve alanları (Bilim Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü, 2015)

Bölge Adı	Alanı	Not
Rize Organize Sanayi Bölgesi	258.857,98 m ²	Parsel tahsis aşamasında.
Ardeşen Organize Sanayi Bölgesi	523.912,18 m ²	Yer tespiti kesinleşen Ardeşen OSB ile ilgili 4562 Sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu ve Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği amir hükümlerince ilgili imar ve parselasyon planı oluşturulamamış olup, çalışmaları devam etmektedir.

Rize Organize Sanayi Bölgesi

1997 yılında yatırım programına alınmak suretiyle kuruluşu gerçekleşen Rize Organize Sanayi Bölgesi henüz faaliyete geçmemiş olup ana alt yapı çalışmaları devam etmektedir. 26.06.2000 tarihinde yer seçimi komisyon raporu alınarak Rize ili Kalkandere ilçesi Aksu Mahallesi sınırları içerisinde çalışmalara başlanmıştır. 50 Hektarlık bir alan üzerinde kurulu bulunan Rize Organize Sanayi Bölgesi henüz faaliyete geçmemiş olup, söz konusu alanın toplam 258.857.98 m²’lik kısmı yer talebinde bulunan firmalara tahsis edilmek üzere parsellenmiştir.

Rize Organize Sanayi Bölgesinde yer almak üzere 2014 yılında yapılan başvurular dikkate alındığında muhtelif imalat sektöründe faaliyet gösteren toplam 126 firma yer talebinde bulunmuş, Bu firmalara OSB’de bulunan 27 adet parselin 20 adetinin tahsisi yapılmıştır. Diğer taraftan; Rize Organize Sanayi Bölgesinde yer alacak işletmelere parsel tahsisi yapılması yönündeki çalışmalarında sona yaklaşılmış olup, arsa talebinde bulunan firmalar Rize Organize Sanayi Bölgesi Yönetim Kurulu Kararlarına göre belirlemekte ve bu doğrultuda işletmelere parsel tahsisinin 2015 yılının ilk çeyreğinde tamamlanmıştır.

Ardeşen Organize Sanayi Bölgesi

Rize–Ardeşen Organize Sanayi Bölgesi; 1998 yılında Fırtına Mahallesi sınırları içerisinde Fırtına Deresi havzası kenarında toplam alanı 523.912,18 m2 olan alan üzerinde, Rize İl Özel İdaresi %10, Ardeşen belediyesi %45, Ardeşen Ticaret ve Sanayi Odası %45 katılım payları ile kuruluş protokolü tanzim edilerek 08.07.2005 tarihinde yetki belgesini almıştır. Ardeşen Organize Sanayi Bölgesinin toplam 523.912,18 m2’lik alanının; %30’luk kısmı olan 155.540,97 m2’si Hazine arazisi, %55’lik kısmı olan 287.484.55 m2’si şahıs arazileri ve

%15’lik kısmı olan 80.52.66 m2’si ise davalı arazidir. Yer tespiti kesinleşen Ardeşen O.S.B. ile ilgili 4562 Sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu ve Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği amir hükümlerince ilgili imar ve parselasyon planı oluşturulamamış olup, çalışmaları devam etmektedir.

Küçük Sanayi Siteleri

İlimiz merkez ve ilçelerinde 6 adet Küçük Sanayi Sitesi (KSS) bulunmaktadır. Bunlardan 4’ü aktif bir şekilde çalışmakta, 2’si ise henüz aktiflik kazanmamıştır.

Aktif olarak faaliyet gösteren Rize Merkez KSS’de 288, Çayeli ilçesindeki iki ayrı KSS’de 155, Ardeşen ilçesindeki KSS’de 122 adet işyeri bulunmaktadır. Aktif olarak faaliyet gösteren Küçük Sanayi Sitesinde 2.610 kişi istihdam edilmektedir.

Diğer taraftan henüz aktiflik kazanmamış olan Rize Modern Küçük Sanayi Sitesi Yapı Kooperatifi; Merkez Çifte Kavak mevkiinde kurulmuş olup, küçük sanayi sitesi olarak kullanılmak üzere işyeri yapma konusunda inşaat çalışmalarına devam edilmektedir. Belirtilen küçük sanayi sitesi için Bakanlığımızca 2013 Yılı Yatırım Programında 2.000.000 TL, 2014 Yılı Yatırım Programında 2.000.000 TL ve 2015 yılı yatırım kapsamında

11.000.000 TL kredi tahsis edilmiştir. Bu Küçük Sanayi Sitesinin yapımı 07.03.2016 tarihinde tamamlanmıştır.

Aktif olmayan diğer bir küçük sanayi sitesi olan Pazar Modern Küçük Sanayi Sitesi Yapı Kooperatifi ise Pazar ilçesinde yer almakta olup, 2012 yılı sonunda yer seçim komisyonunca yer tespiti yapılmış ve 2013 Yılı Yatırım Programında 600.000 TL, 2014 Yılı Yatırım Programında 775.000 TL kredi tahsis edilmiştir. Söz konusu küçük sanayi sitesinin yapım işi ihalesi 2014 yılı birim fiyatları 16.975.000 TL keşif bedeli üzerinden 27 Kasım 2014 tarihinde yapılmış olup, 2015 yılında 8.100.000 TL ve 2016 yılında 8.100.000 TL ödenek yatırım programına alınmış ve işin 31/10/2016 tarihine kadar tamamlanması planlanmıştır.

B.5.3. Katı Atık Düzenli Depolama Tesisleri

İlimizde mevcut katı atık düzenli depolama tesisi bulunmamaktadır. Ancak İlimiz Trabzonda bulunan TRABRİKAB 'a (Trabzon ve Rize İli Yerel Yönetimleri Katı Atık Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği) üyedir. Ayrıca halen proje aşamasında olan ve yakın zamanda ilimizde kurulması planlanan bir düzenli depolama sahası da düşünülmektedir.

TRABRİKAB

Çevre ve Orman Bakanlığının önderliğinde Trabzon ve Rize illerine ait katı atıkların bertarafı için gerekli kurumsal yapı 27/10/1997 tarih ve 97/11182 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile Trabzon ve Rize İlleri Yerel Yönetimleri Katı Atık Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği (TRAB-Rİ-KAB) olarak kurulmuştur. Birlik kuruluş aşamasında Trabzon'a bağlı 21 belediye ve Rize iline bağlı 4 belediye ile Trabzon Özel idaresinde oluşan 25 mahalli İdare biriminden oluşmakta idi. Birliğin genişleme projesi doğrultusunda Trabzon iline ait tüm belediyeler ile Rize iline ait 11 belediye ve Rize Özel İdaresinden olmak üzere birlik üye sayısı 88 'e ulaşmıştır.

1995 yılına gelindiğinde Çevre Bakanlığının öncülüğünde '*Türkiye Cumhuriyetinde Uygun Katı Atık Yönetimi Uygulamaları Çalışması*' başlatılmış ve Trabzon - Rize illeri pilot proje bölgesi ilan edilmiştir.

Bu kapsamda METAP (Akdeniz Ülkeleri Çevresel Teknik Yardım Programı) kapsamında Dünya Bankası Hibe Kredisi ile Trabzon ve Rize illeri Katı Atık Yönetimi konulu bir Fizibilite çalışması yapılmıştır. Rapor Tugal Çevre Teknolojileri (TÇT) ve İngiliz ERM firması ile ortaklaşa yürütülmüş ve 1996 yılında tamamlanmıştır.

Bu tarihten sonra Trabzon ve Rize Katı Atık Projesi kamu oyunda METAP Projesi olarak adlandırılmıştır. Hazırlanan Fizibilite Raporunda Trabzon ve Rize illerinin Katı Atık bileşimleri ve karakteristikleri incelenerek bu iki il için hangi bertaraf yönteminin uygulanacağı tartışılmıştır.

Buna göre, Trabzon ve Rize illerinin katı atıklarının kalorifik değerinin çok düşük olması nedeniyle Yakma yönteminin bu bölge için uygun olmadığı tespit edilmiştir. Ayrıca Kompostlaştırma yönteminin yüksek yatırım ve işletme maliyetleri göz önüne alındığında o gün için uygun olmadığı belirtilmiştir. Ancak Kompostlaştırma yönteminin Trabzon için uzun vade de araç olabileceği ve özellikle fındık ve çay endüstrisinden kaynaklanan tarımsal atıklar için pilot programların uygulanabileceği bildirilmiştir. Çalışma sonucunda Düzenli depolama yönteminin İlimiz için en ekonomik ve uygulanabilir yöntem olduğu belirlenmiştir. İlimizde katı atıkların ne şekilde bertaraf edileceği belirlendikten sonra, bu işlem için en uygun yer konusu araştırılmıştır. Buna göre Trabzon da 6, Rize de 5 adet potansiyel alan; kapasite, hidroloji, hidrojeoloji, konum ve yerleşim, jeoloji, ulaşılabilirlik ve mühendislik fizibiliteleri açısından değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonucunda İlimizin Sürmene İlçesi, Çamburnu Beldesi, Kutlular köyündeki daha önce Bakır İşletmelerince Bakır Madeni çıkarılan alanın Trabzon ve Rize İlleri için 10 yıllık öngörü içerisinde Düzenli Depolama alanı olarak kullanılması önerilmiştir.

Teklif edilen Kutlular sahası Trabzon ili sınırlarında merkezden yaklaşık 43 km uzaklıkta ve Trabzon ve Rize'ye aşağı yukarı eşit mesafede bulunmaktadır. Saha dağlık bir alanda (deniz seviyesinin 290- 340 m üzerinde) Çamburnu Belediyesinin güneyinde ve kıydan yaklaşık 4 km uzaklıkta bulunmaktadır.

Kutlular'a atık depolanabilmesi için bir dizi mühendislik işleminden sonra saha hazır hale getirilmiştir.

Sızdırmazlığı sağlanmış zeminin üzerine çakıl tabakası serilip drenaj boruları yerleştirilmiştir. Drenaj boruları ile sahanın dışına çıkarılan sızıntı suyu ileri arıtma teknikleri ile arıtılmaktadır.. Depo alanı içerisindeki çöpün biyolojik ayrışmasından ötürü ortaya çıkacak olan metan gazı ise Gaz Ventilasyon Sistemi ile depo içerisinden uzaklaştırılmaktadır.

Arıtma tesisinin Aerobik kısmında amaç, havuzda mevcut olan yapay karbon bakterileri ve aeratörler vasıtasıyla suya çözülmüş oksijen kazandırarak bakterilerin çöp suyunda bulunan karbonlu bileşikleri CO₂ formuna dönüştürerek atmosfere salınmasını sağlamaktır. Ayrıca bu kısımda azotlu bileşiklerin NO_x'li bileşiklere dönüşmesini sağlamak için nitrifikasyon bakterileri oksijen yardımı ile aktif rol oynar. Bu bakterilerin çoğalması sırasında ph, sıcaklık ve oksijen değerlerinin devamlı olarak kontrol edilmesi gerektiğinden çoğalmaları oldukça zordur. Ph için 7.4-7.8 aralığı idealdir. Oksijen seviyesi 2-3 mg/lt aralığında olmalı ve en önemli parametre olan sıcaklığın ise 15 °C 'nin altına düşmemesine özen gösterilmelidir. Çünkü 15 °C'nin altına düşünce bakteri faaliyeti yavaşlar ve 10 °C'nin altında ise ölürler. Biyolojik süreçten sonra arıtma tesisinde fiziksel süreç başlamaktadır. Fiziksel arıtım için UF ve NF filtreleri kullanılmakta ve arıtılan çöp sızıntı suyu Su Kirliliği Kontrol Yönetmeliği standartlarını sağladığında alıcı ortama deşarj edilmektedir. Bugünkü değerle çöp sızıntı suyundaki yaklaşık 20000 mg/lt olan COD kirliliği UF sistemi çıkışı ile %90'lık verimle 1400 mg/lt seviyesine, NF sistemi çıkışı ile de 200 mg/lt seviyesine inmektedir. Ultra filtrasyon ve nano filtrasyon ünitelerinden çıkan atık su bakteri, virüs ve askıda katı maddelerden arınmış olur. Sadece çıkış suyunda aşırı tuzluluk meydana gelmektedir.

B.5.4. Atıksuların Geri Kazanılması ve Tekrar Kullanılması

Atıksu geri kazanım yöntemleri, tarımda sulama maksatlı, yeşil alanların sulamasında, endüstriyel geri kazanım, yeraltına enjeksiyon, dinlenme maksatlı kullanılan bölgelerde (göller vb) geri kazanım, direkt olmayan (yangın suyu, tuvaletlerde vb) geri kazanım ve direkt (içme suyu olarak) geri kazanım sayılabilir. Bu kapsamda ilimizde yapılan bir çalışma bulunmamaktadır.

B.6. Toprak Kirliliği ve Kontrolü

B.6.1. Noktasal Kaynaklı Kirilenmiş Sahalar

İlimizde 2015 yılında tespit edilen noktasal kaynaklı kirilenmiş saha bulunmamaktadır.

* Noktasal Kaynaklı Toprak Kirliliği Temizleme Yöntemleri

Biyoremediasyon
Fitoremediasyon
Parsel arıtımı
Buharlaştırma
Biyo havalandırma
Elektrokinetik arıtma
Yerinde oksidasyon
Solvent ekstraksiyonu
Hava ile dağıtma (Air sparging)
Buharlaştırma
Termal arıtma
Reaktif Barrier teknolojisi
Yerinde yıkama (In-situ Flushing)

B.6.2. Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanımı

Arıtma çamurlarının toprakta kullanımında gerekli tedbirlerin alınması esaslarını sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu bir şekilde belirlemeyi amaçlayan “Evsel ve Kentsel Arıtma Çamurlarının Toprakta Kullanılmasına Dair Yönetmelik” (EKAÇTKDY) kapsamında bir çalışma yapılmamıştır.

B.6.3. Madencilik faaliyetleri ile bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılmasına ilişkin yapılan çalışmalar

“Madencilik Faaliyetleri ile Bozulan Arazilerin Doğaya Yeniden Kazandırılması Yönetmeliği” kapsamında ilimizde taş ocakları Doğaya Yeniden Kazandırma Planları hazırlayıp İlimiz Orman İşletme Müdürlüğüne planı sunup bir örneğini de Müdürlüğümüze iletirler.

B.6.4. Tarımsal Faaliyetler İle Oluşan Toprak Kirliliği

İlde kullanılan gübre ve pestisit miktarları aşağıda tablolar halinde verilmiştir.

Çizelge B.22 - Rize ilinde 2015 Yılında Kullanılan Ticari Gübre Tüketiminin Bitki Besin Maddesi Bazında ve Yıllık Tüketim Miktarları (Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2015)

Bitki Besin Maddesi (N, P, K olarak)	Bitki Besin Maddesi Bazında Kullanılan Miktar (ton)	İlde Ticari Gübre Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
Azot	13.482	54.634
Fosfor	1.716	
Potas	3.330	
TOPLAM	18.528	54.634

Çizelge B.23 - Rize ilinde 2015 Yılında Tarımda Kullanılan Girdilerden Gübreler Haricindeki Diğer Kimyasal Maddeleri (Tarımsal İlaçlar vb) (Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2015)

Kimyasal Maddenin Adı	Kullanım Amacı	Miktarı (ton)	İlde Tarımsal İlaç Kullanılarak Tarım Yapılan Toplam Alan (ha)
İnsektisitler Herbisitler Fungisitler Rodentisitler Nematositler Akarisitler Kışlık ve Yazlık Yağlar	Zirai Mücadele	0,36	96,5
TOPLAM		0,36	96,5

* İlimizde pestisit vb. gibi tarım ilacı birikimini tespit etmek amacıyla yapılmış analiz olmadığından tablo düzenlenmemiştir.

B.7. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizin yer şekillerinden ötürü su akış hızı fazla, bununla beraber enerji potansiyeli de fazladır. Bu sebeple ilimizde birçok HES Projesi bulunmaktadır. İlimizde içme ve kullanma suyu olarak akarsular, kaynak ve kuyu suyu kullanılmaktadır. Düzenli atık depolama sahası mevcut değildir ancak konu ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır.

Kaynaklar

Rize Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü
Bilim Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü
www.tarbrikap.org.tr
Devlet Su İşleri 22. Bölge Müdürlüğü
Rize İlçe Belediyeleri

C. ATIK

Rize Belediyesi yazın günde 110 ton kışın ise günde 100 ton atık toplamaktadır. Rize Belediye sınırları içerisindeki evsel katı atıklar, Cihan Temizlik Ltd. Şti. tarafından toplanıp, RİBELSAN Ltd Şti tarafından aktarma istasyonunda treylerde sıkıştırılarak Teknik Katı Atık Ltd. Şti. tarafından düzenli depolama alanına taşınmaktadır. Taşınan evsel katı atıklar, Trabzon ve Rize İlleri Katı Atık Yapma ve İşletme Birliği (TRAB-Rİ-KAB) tarafından düzenli olarak depolanmaktadır.

C.1. Belediye Atıkları (Katı Atık Bertaraf Tesisleri)

İlde, üretilen belediye atık miktarı ve toplanan atık miktarına değinilmelidir. İldeki katı atık düzenli depolama tesislerinin yerleri ve suların kirlenmemesi için alınmış önlemler belirtilmelidir. Eğer ilde vahşi depolama da mevcut ise bu konuya da değinilmelidir.

Çizelge C.24 - Rize ilinde 2015 Yılı İçin İl/İlçe Belediyelerince Toplanan ve Yerel Yönetimlerce (Büyükşehir Belediyesi/ Belediye/ Birliklerce Yönetilen Belediye Atığı Miktarı ve Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Yöntemleri (Belediyeler, TUIK, 2016)

Büyükşehir/İl/İlçe Belediye veya Birliğin Adı	Büyükşehir Belediyesi/ Birlik ise birliğe üye olan belediyeler	Nüfus		Toplanan Ortalama Katı Atık Miktarı (ton/gün)		Kişi Başına Üretilen Ortalama Katı Atık Miktarı (kg/gün)		Transfer İstasyonu Varsa Sayısı	Atık Yönetimi Hizmetlerini Kim Yürütüyor?	Mevcut Belediye Atığı Yönetim Tesisi			
		Yaz	Kış	Yaz	Kış	Yaz	Kış			Düzenli Depolama	Ön İşlem (Mekanik Ayırma/ Biyokurutma/ Kompost/ Biyometanizasyon)	Yakma	Düzensiz Depolama
TRABRİKAB	Merkez	329,79	329,79	140	110	1	1	-	B	X			
	Güneysu	8750	5340	3,33	3,43	0,38	0,45	-	B	X			
	Derepazarı	-	-	-	-	-	-	-	B	X			
	İyidere	-	-	-	-	-	-	-	B	X			
	Kalkandere	-	-	-	-	-	-	-	B	X			
	İkizdere	-	-	-	-	-	-	-	B	X			
ARRİKAB	Fındıklı	14000	9870	9600	5250	0,68	0,53	-	B				X
	Ardeşen	-	-	-	-	-	-	-	B				X
	Pazar	-	-	-	-	-	-	-	B				X
	Çayeli	-	-	-	-	-	-	-	B				X
	Hemşin	-	-	-	-	-	-	-	B				X
	Çamlıhemşin	5600	4000	4480	2470	1,28	1,06	-	B				X
								-					

*Belediye(B), Özel Sektör(OS), Belediye Şirketi(BŞ) seçeneklerinden uygun olanın sembolünü yazınız.

C.2. Hafriyat Toprağı, İnşaat Ve Yıkıntı Atıkları

“Hafriyat Toprağı İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği” kapsamında merkez belediye tarafından harfiyatlar toplanarak Muradiye mevkiindeki harfiyat döküm alanına depolanmaktadır.

C.3. Ambalaj Atıkları

İlimizde 2 adet lisanslı ambalaj atığı toplama ve ayırma tesisi bulunmaktadır.

Çizelge C.25 – Rize ilinde 2015 Yılı Ambalaj Ve Ambalaj Atıkları İstatistik Sonuçları (RÇŞİM, 2015)

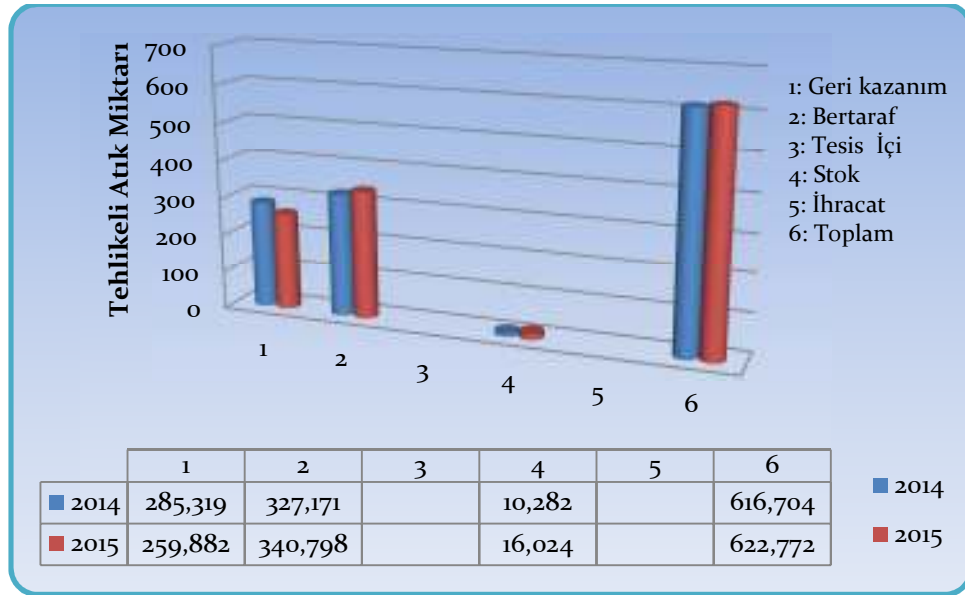
Ambalaj Cinsi	Üretilen Ambalaj Miktarı (kg)	Piyasaya Sürülen Ambalaj Miktarı (kg)	Geri Kazanım Oranları (%)	Geri Kazanılması Gereken Miktar (kg)	Geri Kazanılan Miktar (kg)	Gerçekleşen Geri Kazanım Oranı (%)
Plastik	16.764	2.908.593	48	1.396.125	-	-
Metal	753.383	2.359.827	48	1.132.717	-	-
Kompozit	-	2.517.527	48	1.208.413	-	-
Kağıt Karton	28.309	9.015.141	48	4.327.268	-	-
Cam	-	56.300	48	27.024	-	-
Ahşap*	-	-	-	-	-	-
Toplam	799.456	16.857.388		8.091.547	-	-

*Bu veri ile ilgili bilgi alınamamıştır.

Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği kapsamında İlimizde 68 adet piyasaya süren firma olup ambalaj üreticisi, ambalaj üreticisi-piyasaya süren firma veya tedarikçi firma bulunmamaktadır.

C.4. Tehlikeli Atıklar

İlimizde tehlikeli atık bertaraf tesisi bulunmamaktadır. Ancak toplanan tehlikeli atıklar lisanslı araçlarla bertaraf tesislerine gönderilmektedir. Tehlikeli atıklar ile ilgili 2014-2015 yıllarına ait veriler Grafik C.13’te verilmektedir.

Şekil C.7 – Atık Yönetim Uygulaması Verilerine Göre İlimizdeki Tehlikeli Atık Yönetimi (Atık Yönetimi Uygulaması, 2016)

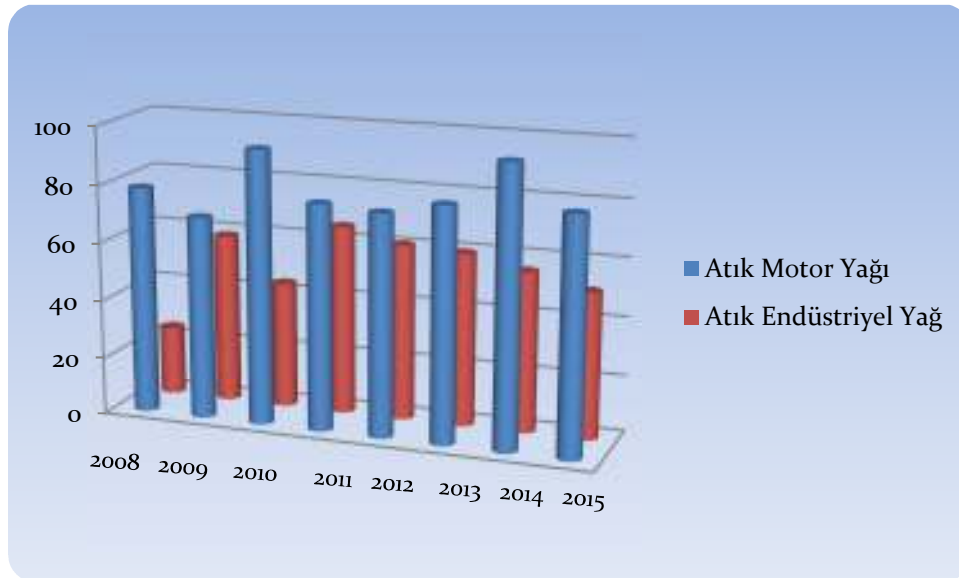
Çizelge C.26 - Rize ilinde atık işleme ve miktarı (Atık Yönetimi Uygulaması)*

ATIK İŞLEME YÖNTEMİ KODU (R/D)	ATIK İŞLEME YÖNTEMİ ADI	MİKTAR (kg)

*İlimizde atık işleme faaliyeti yapılmadığından çizelge oluşturulmamıştır.

C.5. Atık Madeni Yağlar

“Atık Yağların Kontrolü Yönetmelik” çerçevesinde ilde gerçekleştirilen işlere ve atık yağ toplama miktarları ile ilgili bilgiler grafik ve çizelge halinde aşağıda verilmektedir.

Şekil C.8 – Rize ilinde Atık Madeni Yağ Toplama Miktarları* (Atık Yönetimi Uygulaması, 2016)

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

Atık motor yağı kodları : 13 02 04*, 13 02 05*, 13 02 06*, 13 02 07*, 13 02 08*
Atık endüstriyel yağ kodları : 12 01 06*, 12 01 07*, 12 01 10*, 12 01 12*, 13 01 01*, 13 01 04*, 13 01 05*, 13 01 09*, 13 01 10*, 13 01 11*, 13 01 12*, 13 01 13*, 13 03 01*, 13 03 06*, 13 03 07*, 13 03 08*, 13 03 09*, 13 03 10*, 13 05 06*, 19 02 07*

Şekil C.13, Atık Yönetim Uygulamasında bulunan Standartlardan elde edilebilmektedir.

Çizelge C.27 – Rize ilinde 2015 Yılı için Atık Madeni Yağ Geri Kazanım ve Bertaraf Miktarları (Atık Yönetimi Uygulaması, 2016)

Geri kazanım* (ton)	Nihai bertaraf (ton)	İhracat (ton)	Stok (ton)	Atık Minimizasyonu (Tesis İçi) (ton)
131,508	11,550	-	-	-

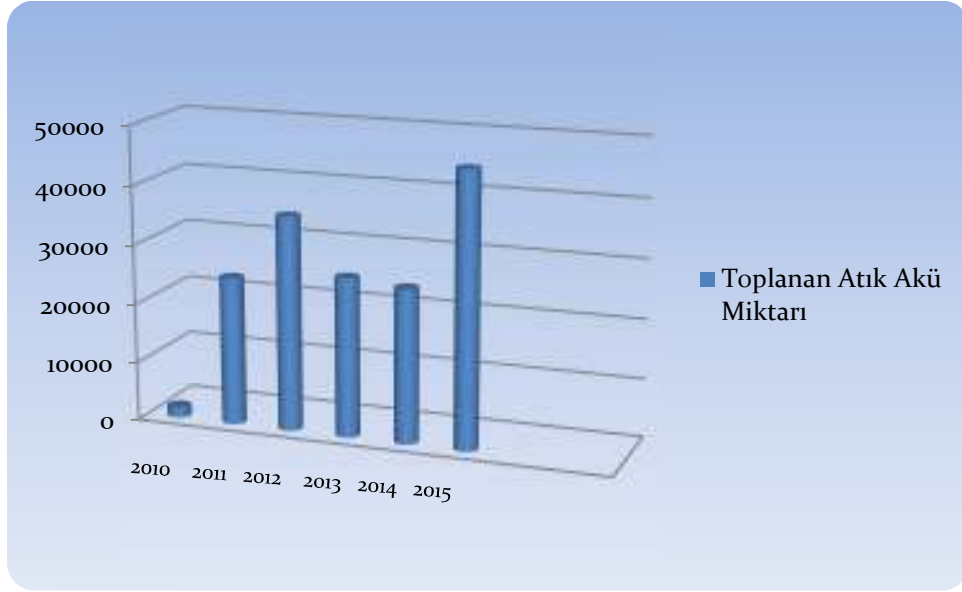
C.6. Atık Pil ve Akümülatörler

İldeki pil ve akümülatörler hakkında yapılan çalışmalar ile ilgili bilgiler aşağıdaki çizelgelerde verilmektedir.

Çizelge C.28 – Rize ilinde 2015 Yılında Toplanan Pil ve Akümülatörlerle İlgili Veriler (Atık Yönetimi Uygulaması, 2016)

ATIK PİL ve AKÜMÜLATÖRLER						
Atık Akümülatör Geçici Depolama İzni Verilen		Toplanan Atık Akümülatör Miktarı (ton)	İldeki Atık Akümülatör Geri Kazanım Tesisleri		Geri kazanım Tesislerinde İşlenen Atık Akümülatör Miktarı	
Depo Sayısı	Kapasitesi (ton)		Sayı	Kapasite (ton/yıl)	Miktarı (ton)	%
-	-	46,146	-	-	-	-

16 06 01*: Kurşunlu Akümülatörler için kullanılan atık kodu

Şekil C.9 – Rize ilinde Yıllar İtibariyle Atık Akü Toplama ve Geri Kazanım Miktarı (Ton) (RÇŞİM, 2016)

*Geri kazanım ile ilgili veri olmadığı için grafiğe işlenmemiştir.

Çizelge C.29 – Rize ilinde Yıllar İtibariyle Atık Akü Kazanım Miktarı (Ton) (Atık Yönetimi Uygulaması, 2016)

	2012	2013	2014	2015
Kurşun				
Plastik				
Cüruf				
Asitli Su				
TOPLAM				

Geri kazanım ile ilgili veri olmadığından çizelge oluşturulmamıştır.

191204-Atık lastik ve plastik atıkları

100401*-Birincil ve ikincil işlem cürüfları

100402*-Birincil ve ikincil üretimden kaynaklanan cüruf ve köpükler

Çizelge C.30 – Rize ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Akü Miktarı (Kg) (Atık Yönetimi Uygulaması, 2016)

	2013	2014	2015
	26.829	25.949	46.146

Kurşunlu Akümülatörler için kullanılan atık kodu 16 06 01*

Çizelge C.31 – Rize ilinde Yıllar İtibariyle Toplanan Atık Pil Miktarı (Kg) (Atık Yönetimi Uygulaması, yıl)

2012	2013	2014	2015
-	-	-	-

Atık piller için kullanılan atık kodları: 16 06 02*, 16 06 03*, 16 06 04, 16 06 05

C.7. Bitkisel Atık Yağlar

“Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmelik” kapsamında ilimizde geri kazanım tesisi veya lisanslı araç bulunmamaktadır.

Çizelge C.32 – Rize ilinde 2015 Yılı İçin Atık Bitkisel Yağlarla İlgili Veriler (RÇŞİM, 2016)

Bitkisel Atık Yağ Ara Depolama Lisansı Verilen Tesis&		Toplanan Bitkisel Atık Yağ Miktarı (ton)&&		Lisans Alan Geri Kazanım Tesisi	
Sayısı	Kapasitesi (ton)	Kullanılmış Kızartmalık Yağ (20 01 26*)	Kullanım Ömrü Dolmuş Yağlar (20 01 25)	Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)
		13,585			

& Bitkisel atık yağlar için 6.6.2015 tarihinden önce verilen Bitkisel Atık Yağ Geçici Depolama İzinleri dahil

&& Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok ve tesis içi hariç olarak değerlendirilecektir.

C.8. Ömrünü Tamamlamış Lastikler (ÖTL)

İlimizde ÖTL geçici depolama alanı, geri kazanım tesisi ve bertaraf tesisi bulunmamaktadır.

Çizelge C.33 – Rize ilinde 2015 Yılında Oluşan Ömrünü Tamamlamış Lastikler İle İlgili Veriler (Kaynak, yıl)

ÖMRÜNÜ TAMAMLAMIŞ LASTİKLER (ÖTL)								
ÖTL Geçici Depolama Alanı		Geçici Depolama Alanlarındaki ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Geri Kazanım Tesisi		Geri Kazanılan ÖTL Miktarı (ton)	ÖTL Bertaraf Tesisi		Bertaraf Edilen ÖTL Miktarı (ton)
Sayısı	Hacmi (m ³)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	

*Konu ile ilgili veri olmadığından çizelge doldurulmamıştır.

Çizelge C.34 – Rize ilinde Geri Kazanım Tesislerine ve Çimento Fabrikalarına Gönderilen Toplam ÖTL Miktarları (ton/yıl) (RÇŞİM, 2016)

	2012	2013	2014	2015
Geri Kazanım Tesisi	46,92	37,80	101,560	226,380
Çimento Fabrikası	15,30	3,00	-	-

C.9. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyalar (AEEE)

Avrupa Birliği'nin 2002/96/EC sayılı Atık Elektrikli ve Elektronik Eşya Direktifi ile elektrikli ve elektronik eşyaların üretiminde kullanılan tehlikeli maddelerin kullanılmasını yasaklayan 2002/95/EC sayılı elektrikli ve elektronik eşyalarda bazı zararlı maddelerin kullanımının sınırlandırılmasına ilişkin direktiflerin ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması çalışmaları kapsamında "Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmeliği" hazırlanarak 22.05.2012 tarih ve 28300 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik büyük ev eşyaları, küçük ev aletleri, bilişim ve telekomünikasyon ekipmanları, tüketici ekipmanları, aydınlatma ekipmanları, elektrikli ve elektronik aletler (büyük ve sabit sanayi aletleri hariç olmak üzere), oyuncaklar, eğlence ve spor aletleri, tıbbi cihazlar (implantasyon ürünleri ve hastalık bulaşıcı temaslarda bulunan ürünler hariç), izleme ve kontrol aletleri ve otomat sınıflarına dâhil olan elektrikli ve elektronik eşyalar ile elektrik ampulleri ve evsel amaçlı kullanılan aydınlatma gereçlerini kapsamaktadır.

Çizelge C.35 – Rize ilinde 2015 Yılı AEEE Toplanan ve İşlenen Miktarlar (Kaynak, yıl)

Belediyeler Tarafından Oluşturulan AEEE Getirme Merkezleri		AEEE'lerin Toplanması Amacıyla Oluşturulan Aktarma Merkezleri		Getirme Merkezlerinde ve Aktarma Merkezlerinde Biriken AEEE Miktarı (ton)	AEEE İşleme Tesisi		İşlenen AEEE Miktarı (ton)
Sayısı	Hacmi (m ³)	Sayısı	Hacmi (m ³)		Sayısı	Kapasitesi (ton/yıl)	

*Konu ile ilgili veriye ulaşılamadığından çizelge oluşturulmamıştır.

C.10. Ömrünü Tamamlamış (Hurda) Araçlar

"Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Hakkında Yönetmelik" kapsamında ilimizde gerçekleştirilen bir çalışma yoktur.

Çizelge C.36 - Rize ilinde 2015 Yılı Hurdaya Ayrılan Araç Sayısı (RÇŞİM, 2016)

Oluşturulan ÖTA Teslim Yerleri Sayısı	ÖTA Geçici Depolama Alanı Sayısı	ÖTA İşleme Tesisi Sayısı	İşlenen ÖTA Miktarı (ton)
1	-	-	-

C.11. Tehlikesiz Atıklar

"Atık Yönetimi Genel Esaslarına İlişkin Yönetmelik" 05 Temmuz 2008 tarih ve 26927 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Yönetmelik ile atıkların oluşumlarından bertarafına kadar çevre ve insan sağlığına zarar vermeden yönetimlerinin sağlanmasına yönelik genel esaslar belirlenmiştir. Aynı zamanda Yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile Avrupa Birliği mevzuatının ulusal mevzuatımıza uyumlaştırılması sağlanmıştır.

Yönetmelikte "atık", "üretici", "sahip", "yönetim", "toplama", "bertaraf" ve "geri kazanım" tanımları yapılmakta, atık yönetimi ilkeleri sıralanmakta, geri kazanım ve bertaraf faaliyetlerini yapan işletmeler için lisans ve kayıt tutma zorunluluğu

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

getirilmekte, atık yönetim maliyetinin finansmanı ile ilgili hükümlere yer verilmektedir. Ayrıca atık kategorileri, atık bertaraf ve geri kazanım faaliyetleri ile 839 atık türü liste olarak verilmiştir.

Söz konusu 839 atık türünden 434 tanesi tehlikesiz atık özelliğindedir. Bu atıklardan tehlikeli atıklar, ambalaj ve evsel atıklar gibi atık türlerinin yönetimine ilişkin usul ve esaslar ilgili Yönetmeliklerle belirlenmiştir. Ancak, üretimden kaynaklanan bazı tehlikesiz atıkların yönetimi boşlukta kalmıştır. Bu aşamada bazı tehlikesiz atıkların çevre ve insan sağlığına zarar vermeden geri kazanım faaliyetlerinin yönetilebilmesi amacıyla Bakanlığımızca “Bazı Tehlikesiz Atıkların Geri Kazanımı Tebliği” hazırlanmış ve 17 Haziran 2011 tarih ve 27967 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Tehlikesiz atıkların düzenli depolama faaliyetleri, 26 Mart 2010 tarih ve 27533 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik” kapsamında yürütülmektedir. Yönetmeliğin Ek-2 kapsamında yapılan analiz sonuçlarına göre atıklar, I. Sınıf, II. Sınıf ya da III. Sınıfı Düzenli Depolama Sahalarında bertarafı sağlanmaktadır.

Türkiye’de tehlikesiz atık statüsünde olan ve miktar olarak oldukça fazla olan demir çelik sektöründen kaynaklanan, cüruf atıkları; Termik santrallerden kaynaklanan, kül atıkları ve daha çok biyolojik arıtma tesislerinden kaynaklanan arıtma çamurları bu atık grubunda değerlendirilmektedir.

İlimizde tehlikesiz atıklar konusunda çevre izin ve lisansı bulunan tesis bulunmamaktadır.

Çizelge C.37 – Rize ilinde 2015 Yılı İçin Sanayi Tesislerinde Oluşan Tehlikesiz Atıkların Toplanma, Taşınma ve Bertaraf Edilmesi İle İlgili Verileri (TABS, 2016)

Atık Kodu **	2015						
	Atık Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım Miktarı (ton/yıl)	Geri Kazanım %' si	Geri Kazanım Yöntemi	Bertaraf Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf %' si	Bertaraf Yöntemi
02	020110	430,48	430,48	100	R4	-	-
07	070217	2,383	-	-	-	-	-
15	150101	1,04	1,04	100	R12	-	-
15	150106	193,20	-	-	-	193,20	100
15	150203	0,275	0,275	100	R1,R12	-	-
16	160103	226,38	226,38	100	R1,R12	-	-
16	160117	2,765	0,015	0,54	R12	-	-
16	160118	0,855	0,255	29,82	R12	-	-
16	160119	0,07	-	-	-	-	-
16	160214	0,203	0,203	100	R12	-	-
17	170203	0,05	0,05	100	R12	-	-
17	170405	1,00	1,00	100	R12	-	-
17	170411	4,74	4,74	100	R12	-	-
20	200136	0,771	0,771	100	R12	-	-
20	200140	709,9	709,9	100	R4	-	-

C.11.1 Demir ve Çelik Sektörü ve Cüruf Atıkları

İlimizde demir çelik sektöründe faaliyet gösteren bir işletme mevcut değildir.

C.11.2 Kömürle Çalışan Termik Santraller ve Kül

İlimizde kömürle çalışan termik santral bulunmamaktadır.

C.11.3 Atıksu Arıtma Tesisi Çamurları

İlde sanayi kuruluşları ve belediyenin sanayi ve evsel atıksu arıtma tesislerinden kaynaklanan arıtma çamurlarının analizi yapılarak, çıkan rapora göre bertaraf yöntemi belirlenmektedir.

C.12. Tıbbi Atıklar

İlde “Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmelik” kapsamında tıbbi atık üreten sağlık kuruluşları tarafından üretilen tıbbi atıklar lisanslı araçlarla toplanarak Trabzon ilinde bulunan sterilizasyon ünitesinde sterilize edildikten sonra düzenli depo sahasında bertaraf edilmektedir.

Çizelge C.38 – 2015 Yılında Rize İli Sınırları İçinde Oluşan Yıllık Tıbbi Atık Miktarı (RÇŞİM, 2016)

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Tıbbi Atık Taşıma Araç Sayısı *		Toplanan tıbbi atık miktarı ton/gün	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesis Sterilizasyo n/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu İl
Ardeşen Belediyesi		X	X		-	-	0,0017		X			Trabzon
Çamlıhemşin Belediyesi		X	X		-	-	0,0022		X			Trabzon
Çayeli Belediyesi		X	X		-	-	0,0382		X			Trabzon
Derepaşarı Belediyesi		X	X		-	-	0,0002		X			Trabzon
Fındıklı Belediyesi		X	X		-	-	0,0122		X			Trabzon
Güneysu Belediyesi		X	X		-	-	0,005		X			Trabzon

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

İl/ilçe Belediyesinin Adı	Tıbbi Atık Yönetim Planı		Tıbbi Atıkların Taşınması		Tıbbi Atık Taşıma Aracı Sayısı *		Toplanan tıbbi atık miktarı	Bertaraf Yöntemi		Bertaraf Tesis Sterilizasyo n/ Yakma		
	Var	Yok	Özel	Kamu	Özel	Kamu		Yakma	Sterilizasyon	Belediyenin	Yetkili Firmanın	Tesisin Bulunduğu il
							3					on
Hemşin Belediyesi		X	X		-	-	0,000 3		X			Trabz on
İkizdere Belediyesi		X	X		-	-	0,003 4		X			Trabz on
İyidere Belediyesi		X	X		-	-	0,0019		X			Trabz on
Kalkandere Belediyesi		X	X		-	-	0,0015		X			Trabz on
Pazar Belediyesi		X	X		-	-	0,1002		X			Trabz on
Rize Belediyesi		X	X		-	-	0,747 7		X			Trabz on

Çizelge C.39 – Rize ilinde Yıllara Göre Tıbbi Atık Miktarı (RÇŞİM, 2016)

	2012	2013	2014	2015
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	293,24	299,83	312,446	333,950

C.13. Maden Atıkları

İlimizde madencilik sektöründe faaliyet gösteren Çayeli Bakır İşletmeleri dışında herhangi bir tesis bulunmamaktadır. Bu tesis atıklarını derin deniz depolama yöntemi ve yeraltı dolgusunda kullanım yoluyla bertaraf etmektedir. Bu iki yöntem arasındaki oran hakkında bilgi alınamadığından Şekil C.22 oluşturulmamıştır.

Çizelge C.40 – Rize ilinde 2015 Yılında Maden Zenginleştirme Tesislerinden Kaynaklanan Atık Miktarı

Tesis Adı	İşlenen Cevherin Adı	Atık Miktarı (ton/yıl)	Bertaraf Yöntemi	Depolama sınıfı
Çayeli Bakır İşletmeleri A.Ş.	Bakır, Çinko	*	Derin Deniz Deşarjı	Yeraltı Dolgusu

*İşletmeden konu ile ilgili veri alınamadığından tabloya işlenmemiştir.

C.14. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
TUIK
İl/İlçe Belediyeleri
Atık Yönetimi Uygulaması
Tehlikeli Atık Beyan Sistemi (TABS)

Ç. KİMYASALLARIN YÖNETİMİ

Ç.1. Büyük Endüstriyel Kazalar

Meydana gelen felaketler ve ülkemizde de yaşanan benzer kazalar sonucunda, ülkemizde de "Tehlikeli Maddeleri İçeren Büyük Kaza Risklerinin Kontrolüne İlişkin AB Konsey Direktifi/Seveso II Direktifi"ni Türkiye mevzuatına uyumlaştıran "Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik" 30 Aralık 2013 tarihli ve 28867 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik, tehlikeli maddeler bulunduran kuruluşlarda büyük endüstriyel kazaların önlenmesi ve muhtemel kazaların insanlara ve çevreye olan zararlarının en aza indirilmesi amacıyla, yüksek seviyede, etkili ve sürekli korumayı sağlamak için alınması gereken önlemler ile ilgili usul ve esasları belirlemeyi amaçlamaktadır. "Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik" hükümleri, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ile müştereken yürütülmektedir. Bildirim maddesi, Yönetmeliğin yayımı tarihinde yürürlüğe girmiş olup, diğer hükümleri 1/1/2016 tarihinde yürürlüğe girecektir. Tehlikeli madde içeren kuruluşlar, öncelikle Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Çevre Bilgi Sistemi altında kurulmuş olan Seveso (BEKRA) Bildirim Sistemi'ne bildirim yapmakla yükümlüdür. Bu bildirimler neticesinde kapsamdaki kuruluşlar ve bunların, alt seviyeli ve üst seviyeli olmak üzere kategorileri belirlenmektedir.

İlimizde tek SEVESO kuruluşu Çayeli Bakır İşletmeleridir.

Çizelge Ç.41 – Rize ilinde 2015 Yılı SEVESO Kuruluşlarının Sayısı (RÇŞİM, 2016)

KURULUŞ	SAYISI
Alt Seviye	1
Üst Seviye	-
TOPLAM	1

Ç.2. Sonuç ve Değerlendirme

İlimizde tek SEVESO kuruluşu Çayeli Bakır İşletmeleridir.

Kaynaklar
BEKRA Bildirim Sistemi

D. DOĞA KORUMA VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

D.1. Flora

Flora ve fauna durumuna ilişkin lokal çalışmalar bulunsa da ilimiz genelinde yapılmış bir çalışma bulunmamaktadır. Bu amaçla Orman ve Su İşleri Bölge Müdürlüğü tarafından “Rize İlinin Karasal (orman, bozkır, alpin-subalpin, maki, pseudomaki, kumul, su kenarı, tarım, yerleşim vb.) ve İç Su (akarsu, göl vb.) Ekosistemlerinin Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzlenmesi” işi için hizmet alımı yapılmış olup proje devam etmektedir.

D.2. Fauna

Flora ve fauna durumuna ilişkin lokal çalışmalar bulunsa da ilimiz genelinde yapılmış bir çalışma bulunmamaktadır. Bu amaçla Orman ve Su İşleri Bölge Müdürlüğü tarafından “Rize İlinin Karasal (orman, bozkır, alpin-subalpin, maki, pseudomaki, kumul, su kenarı, tarım, yerleşim vb.) ve İç Su (akarsu, göl vb.) Ekosistemlerinin Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzlenmesi” işi için hizmet alımı yapılmış olup proje devam etmektedir.

D.3. Ormanlar ve Milli Parklar

1. Kaçkar Dağları Milli Parkı:

İlimiz sınırları içerisinde 1994 yılında, Bakanlar Kurulu Kararı ile ilan edilen Kaçkar Dağları Milli Parkı mevcuttur. Milli Parkın toplam alanı 51.550 ha’dır. Rize İline 68 km Çamlıhemşin İlçe merkezine 18 km uzaklıktadır. Genel alanın %35’i (18.013 Ha) Ormanlık alandır.

Milli Park; Doğal Sit Alanı, Arkeolojik Sit Alanı, Turizm Merkezi, Belediye Mücavir Alanı gibi bir çok statüye sahiptir.

Kaçkar Dağlarını; batıdan Fırtına Deresi, kuzeyden ve doğudan Hemşin Deresi çevreler ve bu vadilerin zengin bir flora ve fauna yapısına sahip olduğu aşikardır. Bitkilerde 54’ü endemik olmak üzere 756 takson, Omurgasız hayvanlarda 6’sı endemik olmak üzere 149 takson, Omurgalı hayvanlarda ise 178 taksonu içerdiği belirlenmiştir. Türkiye’de Rhodendron’ların 3000 metreye ulaştığı tek yer burasıdır.

Kaçkar Dağları Milli Parkı

Alanda alüvyal ormanlar, şimşir ormanları ve doğal yaşlı ormanlar olmak üzere üç çeşit formasyon tespit edilmiştir. Milli park alanı içersinde özellikle Fırtına Vadisi ve Palovit Vadisi, içerdikleri 4603 ha. doğal yaşlı ormanla, hem bölgenin, hem de ülkenin bozulmamış birkaç orman ekosistemi arasında değerlendirilmektedir.

Yaban Hayvanları açısından da zengin olan Kaçkar Dağlarında çengel boynuzlu dağ keçisi, kurt, ayı, domuz, tilki, yaban keçisi, geyik, sansar, çakal, yaban tavuğu vb. bulunmaktadır.

Park alanında; buzullarla birlikte; buzul gölleri, buzul vadileri, sirkler ve morenler bulunmaktadır.

Kaçkar Dağları güney tırmanış rotası üzerinde olan güzergahta Kaçkar Tepesi 3932 m ile Ülkemizin önemli zirvelerden birisidir.

Kaçkar Dağları Milli Parkı

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

Hemşin Deresi Vadisinde yer alan Zilkale, Kale-i Bala ve Fırtına Deresi köprüleri kültürel açıdan önemli zenginliklerdir. Aynı zamanda, yörenin sosyal-kültürel ve ekonomik mekansal görüntüsünü sergileyen yayla yerleşimleri, hem doğaya uyumu hem de mimari değerleri ile önem taşımaktadır.

Kaçkar Dağları Milli Parkı

2. Tunca Vadisi Tabiat Parkı:

Ardeşen İlçesi sınırları içerisinde kalan toplam 4082 ha büyüklüğe sahip saha, Orman ve Su İşleri Bakanlığı bakanlık makamının 11.07.2013 tarih ve 1516 sayılı Olur'ları ile "Tunca Vadisi Tabiat Parkı" ilan edilmiştir.

Rize İli Tunca Vadisi Tabiat Parkı

3. Rize Çamlıhemşin-Kaçkar Yaban Hayatı Geliştirme Sahası:

İlimiz Çamlıhemşin ilçesi sınırları içerisinde bulunan toplam 4273 ha'lık saha, 07.09.2005 tarih ve 2005/9453 sayılı karar ile "Rize Çamlıhemşin-Kaçkar Yaban Hayatı Geliştirme Sahası" olarak tescil edilmiş; 16.10.2005 tarih ve 25968 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Alanın yönetiminden Orman ve Su İşleri bakanlığı Rize Şube Müdürlüğü Sorumludur.

Rize İli Çamlıhemşin İlçesi Tar Deresi (Bulut) Şelalesi

4. İspir Verçenik Dağı Yaban Hayatı Geliştirme Sahası:

Toplam alanı 63.130 ha olan İspir Verçenik Dağı Yaban Hayatı Geliştirme Sahası 07.09.2005 tarih ve 2005/9453 sayılı karar ile tescil edilmiş ve karar 16.10.2005 tarih ve 25968 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Alanın yönetiminde Orman ve Su İşleri Bakanlığı Erzurum Şube Müdürlüğü sorumludur. Bu sahanın 1222,9 ha'lık kısmı Rize İl sınırları içerisinde yer almaktadır.

Erzurum İli İspir İlçesi Verçenik Dağı

D.4. Çayır ve Mera

İlimizde mevcut 4342 Sayılı mera kanun kapsamında olan alanlar aşağıdaki tabloda verilmiştir.

RİZE İLİ 4342 SAYILI MERA KANUNU KAPSAMINDA OLAN ALANLAR (Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, 2014)					
	MERA(da)	YAYLAK(da)	OTLAK(da)	MERA KANUNU TOPLAM TAŞINMAZLAR	AÇIKLAMALAR
MERKEZ	0	2.211,5	0	2.211,5	
ÇAMLIHEMŞİN	4,12	115.825,55821	0	115.829,68	Çamlıhemşin ilçesinde tesciller tamamlanmadığından yaklaşık 14000 hektar daha tespiti yapılmış yaylak alanı bulunmaktadır.
ÇAYELİ	96.085,038	236.579,968	0	332.665,01	
PAZAR	944,71528	0	0	944,715	
İKİZDERE	59.123,37723	238.562,44333	0	297.685,82	
HEMŞİN	0	1.400,11757	0	1.400,11757	
FINDIKLI	0	114.574,801	0	114.574,801	
ARDEŞEN	–	–	–	–	Ardeşen ilçesinde tespit ve tesciller tamamlanmadığından

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

					4342 Sayılı Mera Kanunu kapsamındaki taşınmaz, tahmini 13000 hektar olarak varsayılmaktadır.
İYİDERE	0	0	0	0	4342 Sayılı Mera Kanunu kapsamında taşınmaz bulunmamaktadır.
KALKANDERE	52,72082	0	0	52,72	
DEREPAZARI	0	0	0	0	4342 Sayılı Mera Kanunu kapsamında taşınmaz bulunmamaktadır.
GÜNEYSU	0	0	0	0	4342 Sayılı Mera Kanunu kapsamında taşınmaz bulunmamaktadır.
TESCİLİ YAPILMIŞ TOPLAM ALAN	924.487,74 da				
TESPİTİ YAPILMIŞ VE TAHMİNİ ALAN	270.000 da				
GENEL TOPLAM ALAN	1.194.487,74 da				

D.5. Sulak Alanlar

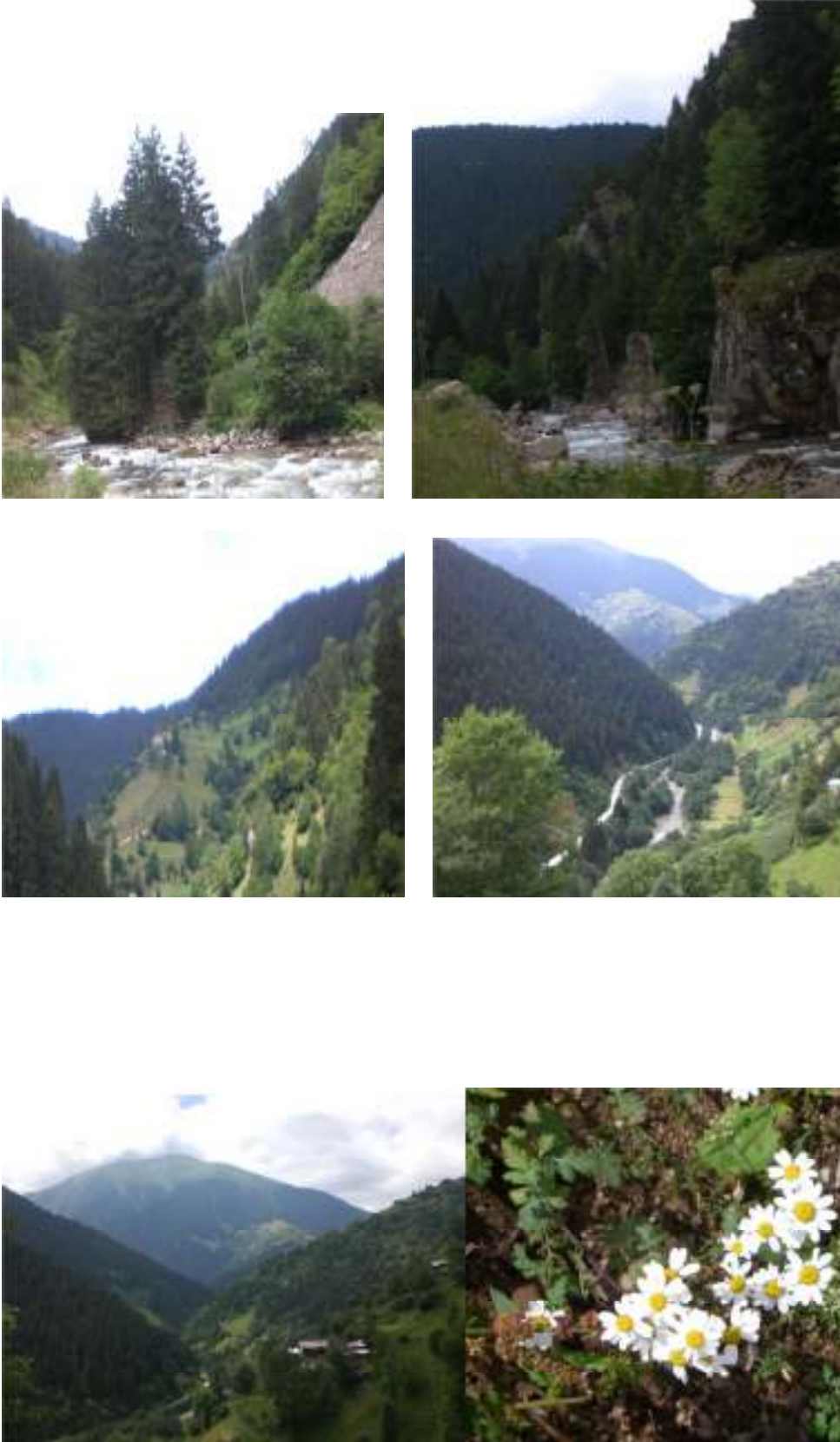
İlimiz tescillenmiş sulak alan bulunmamaktadır.

D.6. Tabiat Varlıklarını Koruma Çalışmaları

Rize İli Doğal Sit Alanları, Tabiat Varlıkları ve Anıt Ağaçlar

A. Doğal Sit Alanları

1.İkizdere Vadisi (İkizdere Vadisi, Rize İli, İkizdere İlçesinde Salar Deresi, Sarpinovit Deresi, Çalçarak Deresi, Kuryatak Deresi ve Cimil Deresinin içinde bulunduğu İkizdere Vadisi; Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 22.10.2010 tarih ve 3019 sayılı kararı ile İkizdere Vadisinin **I, II. Ve III. Derece doğal sit alanı** ilan edilmesine karar verildi. Trabzon Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu'nun 22/05/2012 tarih ve 43 sayılı kararı ile 3019 sayılı kararın hukuki geçerliliğini koruduğuna karar verilmiştir.)

2. Çamlıhemşin İlçesi Fırtına ve Hala Derelerinin Bulunduğu Alan (Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu’nun 19/05/1998 gün ve 3148 sayılı kararıyla doğal sit ilan edilmiştir. 1/25000 ölçekli haritada sınırları belirlenen bölümlerin ***I. II, III . Derece***

doğal sit, Zilkale ve Kale-i Bala çevresinin I. derece arkeolojik sit ilan edilmesine karar verilmiştir. Kurulun 18/02/2010 tarih ve 2529 sayılı kararı ile düzenleme yapılarak sayısal koordinat değerleri onaylanan sit sınırları yeniden belirlenmiştir.)

3. Çamlıhemşin İlçesi Kaplıca Köyü Ayder Mevkii (Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 31.10.1991 gün ve 1185 sayılı kararıyla doğal sit olarak belirlenmiş, kurulun 27.06.1992 tarih ve 1404 sayılı kararı ile doğal sit alanının sınırları ve dereceleri belirlenmiştir. Yine Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 23.03.1998 tarih ve 3062 sayılı kararı ile Koruma Amaçlı İmar Planı ve yapılanma koşulları düzeltilerek onaylanmıştır.)

4. Fındıklı İlçesi Aksu Mahallesi (Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 28/07/2002 gün ve 4515 sayılı kararı ile sahil şeridinde yerinde yapılan inceleme sonucu ***Doğu Karadeniz Yöresinde ender rastlanan bir kumsal alanın varlığı saptandığından*** devlet karayolunun Hopa istikametine doğru jandarma bölük komutanlığı binasından Aksu ilköğretim Okuluna kadar olan kesimin sit alanı ilan edilmesine prensipte uygun olduğuna karar verilmiştir. Yine Kurulun 03/05/2003 gün ve 4723 sayılı kararı ile sit sınırları ve dereceleri (**III. Derece**) belirlenmiştir.

5. Fındıklı İlçesi Çağlayan Köyü Abuçağlayan Vadisi (Dere yataklarının doğal yapısı, bitki örtüsü çeşitliliği ve ilginç peyzaj bütünlüğünün çıkardığı doğal yapının korunabilmesi için Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 15/11/2008 gün ve 1852 sayılı kararı ile ***1.derece doğal sit alanı*** ilan edilmiştir.)

6. Fındıklı İlçesi Arılı Vadisi (Bitki örtüsü çeşitliliği ve ilginç peyzaj bütünlüğünün çıkardığı doğal yapı ve özgün ahşap ağırlıklı yayla evlerinin ortaya çıkardığı doğal ve kültürel değerlerin korunabilmesi için, Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 18/02/2010 gün ve 2536 sayılı kararı ile **1. ve 3. derece doğal sit alanı** ilan edilmiştir.)

7. Merkez İlçe Kırklartepe Köyü Ayane Tepesi (Tepe Üzerinde Bulunan Kutsal su ve orman olan çevresi-12.12.1982 tarih ve 4016 sayılı kararı ile ilan edilmiş, ancak alanın sınırları pafta üzerinde tescil edilmemiştir.)

B. Rize İlinde Bulunan Anıt Ağaçlar ve Tabiat Varlıkları

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

TESCİLLİ ANIT AĞAÇ ENVANTER FORMU					
No	İLİ	İLÇESİ	MEVKİİ	AĞAÇ TÜRÜ	ANIT AĞAÇ TESCİLİNE İLİŞKİN KARAR TARİHİ VE No (Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nca)
1-	RİZE	MERKEZ	YUKARI	KAYIN	21.10.2010 3011
2-	RİZE	MERKEZ	TARIM SOKAK	DEFNE	30.06.2005 /337
3-	RİZE	MERKEZ	TARIM SOKAK	FİXMANOLYA	30.06.2005 /337
4-	RİZE	MERKEZ	TARIM SOKAK	KAMELYA	30.06.2005 /337
5-	RİZE	MERKEZ	TARIM SOKAK	KRİPTOMERYA (Cryptomeria)	30.06.2005 30.06.2005
6-	RİZE	MERKEZ	TARIM SOKAK	KAMELYA	30.06.2005 /337
7-	RİZE	MERKEZ	TARIM SOKAK	MANOLYA	30.06.2005 /337
8-	RİZE	MERKEZ	İSLAMPAŞA	ÇINAR	-
9-	RİZE	MERKEZ	PORTAKALLIK	ÇINAR	-
10-	RİZE	MERKEZ	YALI CIVARI	IHLAMUR	07.10.1999 /3546
11-	RİZE	MERKEZ	YALI CIVARI	ÇINAR	07.10.1999 /3546
12-	RİZE	MERKEZ	EMİNETTİN	MANOLYA	27.04.2011 /3332
13-	RİZE	MERKEZ	EMİNETTİN	MANOLYA	27.04.2011 /3332
14-	RİZE	MERKEZ	EMİNETTİN	ÇINAR	27.04.2011 /3332
15-	RİZE	MERKEZ	EMİNETTİN	ÇINAR	27.04.2011 /3332

RİZE DOĞAL SİT ALANLARI ENVANTER TABLOSU		
DOĞAL SİTİN ALANININ ADI	İLİ/İLÇESİ	KORUMA ALANI

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

		(HEKTAR)
Çamlıhemşin İlçesi Fırtına ve Hala Derelerinin Bulunduğu Alan (Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 19/05/1998 gün ve 3148 sayılı kararıyla doğal sit ilan edilmiştir. 1/25000 ölçekli haritada sınırları belirlenen bölümlerin I. II, III . Derece doğal sit, Zilkale ve Kale-i Bala çevresinin I. derece arkeolojik sit ilan edilmesine karar verilmiştir. Kurulun 18/02/2010 tarih ve 2529 sayılı kararı ile düzenleme yapılarak sayısal koordinat değerleri onaylanan sit sınırları yeniden belirlenmiştir.)	RİZE/ÇAMLIHEMŞİN-ARDEŞEN	60.500,8
Çamlıhemşin İlçesi Kaplıca Köyü Ayder Mevkii (Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 31.10.1991 gün ve 1185 sayılı kararıyla doğal sit olarak belirlenmiş, kurulun 27.06.1992 tarih ve 1404 sayılı kararı ile doğal sit alanının sınırları ve dereceleri belirlenmiştir. Yine Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulunun 23.03.1998 tarih ve 3062 sayılı kararı ile Koruma Amaçlı İmar Planı ve yapılanma koşulları düzeltilerek onaylanmıştır.)	RİZE/ÇAMLIHEMŞİN(AYDER)	567,06
İkizdere Vadisi; Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun 22.10.2010 tarih ve 3019 sayılı kararı ile İkizdere Vadisinin I, II. Ve III. Derece doğal sit alanı ilan edilmesine karar verildi. Trabzon Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Komisyonu'nun 22/05/2012 tarih ve 43 sayılı kararı ile 3019 sayılı kararın hukuki geçerliliğini koruduğuna karar verilmiştir.)	RİZE/İKİZDERE	29.558,34
Fındıklı İlçesi Arılı Vadisi (Bitki örtüsü çeşitliliği ve ilginç peyzaj bütünlüğünün çıkardığı doğal yapı ve özgün ahşap ağırlıklı yayla evlerinin ortaya çıkardığı doğal ve	RİZE/FINDIKLI(ARILI VADİSİ)	6.792,3

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

kültürel değerlerin korunabilmesi için, Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 18/02/2010 gün ve 2536 sayılı kararı ile 1. ve 3. derece doğal sit alanı ilan edilmiştir.)		
Fındıklı İlçesi Çağlayan Köyü Abuçağlayan Vadisi (Dere yataklarının doğal yapısı, bitki örtüsü çeşitliliği ve ilginç peyzaj bütünlüğünün çıkardığı doğal yapının korunabilmesi için Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 15/11/2008 gün ve 1852 sayılı kararı ile 1.derece doğal sit alanı ilan edilmiştir.)	RİZE/FINDIKLI (ABUÇAĞLAYAN)	3.722,5
Fındıklı İlçesi Aksu Mahallesi (Trabzon Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu'nun 28/07/2002 gün ve 4515 sayılı kararı ile sahil şeridinde yerinde yapılan inceleme sonucu Doğu Karadeniz Yöresinde ender rastlanan bir kumsal alanın varlığı saptandığından devlet karayolunun Hopa istikametine doğru jandarma bölük komutanlığı binasından Aksu ilköğretim Okuluna kadar olan kesimin sit alanı ilan edilmesine prensipte uygun olduğuna karar verilmiştir. Yine Kurulun 03/05/2003 gün ve 4723 sayılı kararı ile sit sınırları ve dereceleri (III. Derece) belirlenmiştir.	RİZE/FINDIKLI MAHALLESİ) (AKSU	9,2
Merkez İlçe Kırklartepe Köyü Ayana Tepesi (Tepe Üzerinde Bulunan Kutsal su ve orman olan çevresi-12.12.1982 tarih ve 4016 sayılı kararı ile ilan edilmiş, ancak alanın sınırları pafta üzerinde tescil edilmemiştir.)	RİZE/KIRKLARTEPE (AYANE TEPESİ) KÖYÜ	sınırları belirlenmemiş

D.7. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

Rize Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Orman ve Su İşleri Bakanlığı 12. Bölge Müdürlüğü Rize Şube Müdürlüğü

E. ARAZİ KULLANIMI

E.1. Arazi Kullanım Verileri

Rize İli Doğu Karadeniz kıyı şeridinde yer alan subtropikal iklim özelliklerine sahip bitki örtüsü ile ülkemizde müstesna bir konumdadır. Bu konumu itibarıyla gerek yağış, gerekse bitki çeşitliliği açısından çok değişik şartları ihtiva eder.

İlimizde monokültür tarım uygulanmaktadır. Rize ili çay tarımına tümüyle hakim olması nedeniyle ülkemiz ekonomisinde önemli bir ticaret ve ihracat merkezi halindedir. Artan nüfus yanında çay ekim alanlarının artırılmasının artık mümkün olmadığı bir duruma gelmesi, ilimizin tarımsal yapısına daha da önemli bir konuma getirmektedir.

E – 3. 1.1. Arazi Sınıfları

Arazi sınıflarının tespit ve değerlendirilmesi için etütlerde ve alınan numunelerin analizleri sonucu tespit edilen toprak özelliklerinin çeşitli yönlerden değerlendirilip derecelendirilmeleri yapılmaktadır. Değişik topraklar ve kullanma amaçları değişik olduğundan yorumlamalarda değişik olabilir .Bu yorumlamalardan biri ve en önemlisi arazi kullanma kabiliyeti sınıflaması daha ziyade tarımsal amaçla yapılan bir yorumlama şeklindedir. Arazi kullanma kabiliyet sınıflamasında toprakların gruplandırılması (1) kabiliyet birimi, (2) kabiliyet alt sınıfı, (3) kabiliyet sınıfı olmak üzere üç kategoride yapılmaktadır.

Kabiliyet birimi kültür bitkileri için uygulanan toprak idare sistemine aynı derecede karşılık veren toprakların bir arada gruplandırılmasıdır. Kabiliyet alt sınıfı ;aynı tür ve aynı şiddet derecesindeki sınıflandırma ve zararları ihtiva eden kabiliyet birimlerinin sınıflandırılmasıdır. Kabiliyet sınıfları; kullanma kabiliyet sınıfları sekiz adet olup toprak zarar ve sınırlandırmaları I inci sınıftan VIII inci sınıfa kadar giderek artmaktadır.

İlk dört sınıf (I-II-III-IV) arazi , iyi bir toprak idaresi altında ,bölgeye adapte olan kültür bitkileri ile orman ,mera ve çayır bitkilerini iyi derecede yetiştirirler. (V-VI-VII) sınıf topraklar sadece bulunduğu yere adapte olan yerli bitkilerin yetiştirilmesine elverişlidirler. V, VI. sınıf arazilerde muhafaza tedbirleri alındığında (teraslama) özel mahsuller yetiştirilebilir . Rize ilinde yetiştirilen çay nebatı bu nevidendir.

SINIF:I-Bu sınıfa giren topraklar, kullanılmalarını kısıtlayan hafif derecede bir veya iki sınırlandırılması olabilir. Topoğrafya hemen hemen düz olup su ve rüzgar erozyonu zararı yoktur. Topraklar derin, drenaj, tuzluluk, alkalilik, taşlılık gibi problem zararı yoktur, taşlılık gibi problem arz etmezler .Bu toprakların su tutma kapasiteleri ,ısınması ve verim potansiyerleri oldukça iyidir.Değişik kültür bitkilerinin yetiştirilmesine elverişli olan birinci bitkilerin yetiştirilmesine elverişli olan bu sınıf topraklar ,çayır ,mera ve orman vejetasyonu içinde oldukça önemlidirler. Birinci sınıf arazilerin il dahilindeki yayılma alanları toplam 483"e kadar olur , genel sahanın % 0.01 teşkil ederler .Bu sınıftaki topraklar ;alüviyal ve kolüviyal menşelidirler . Toprakların hemen tamamı %2 meyil arz ederle. Yaklaşık tamamında çay ziraatı yapılmaktadır .

SINIF:2- %Bu sınıftaki topraklar ; kötüleşmeyi önlemek veya toprak işleme sırasında hava ve su ilişkilerini iyileştirmek için yapılan koruma uygulamalarını ihtiva eden dikkatli bir toprak idaresini gerektirirler. Sınırlandırmalar az ve uygulamaca kolaydır. Bu topraklar ,kültür itkileri; çayır;mera ve orman vejetasyonu içinde rahatlıkla kullanılmaya elverişlidir. Bu sınıftaki

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

toprakların sınırlandırılmaları ; hafif eğim ; orta derecede su ve rüzgar erozyonu , arzulananndan daha az toprak derinliği az elverişli toprak yapı ve işlenebilirliği , hafiften ortaya kadar değişen ve kolayca düzeltilebilen sodiklik ve tuzluluk ;ara sıra gözüken taşkın zararları ;orta derecede var olan yaşıllık,toprak idaresinde hafif iklimsel sınırlandırmaların münferiden veya müşterek kombinasyonlarını ihtiva ederler. Bu topraklarda ;erozyon kontrolü toprak koruma gibi tedbirler gereklidir. Bu sınıfa dahil olan toprakların miktarı toplam 1351 olup genel sahanın % 0.03 teşkil ederler. Bu sınıfa giren arazilerde eğim genellikle % 2-6 arasında değişmektedir. İl dahilinde yer alan bu topraklar % 50 derin;% 50 orta derindirler . Toprakların 1009'a % 0.03 alüvyal ; 342.'ye %0.01 kolüvyal toprak grubuna dahildirler .Bu sınıfa dahil olan toprakların alt sınıflarına göre dağılımı aşağıda olduğu gibidir.

2'e 315 HajjbobM

2'e 315 Ha.%23

2's 922 Ha.%68

2'w 114 Ha. % 9

SINIF 3- Bu sınıfa dahil olan topraklar ; 2. Sınıfta yer alan topraklardan daha çok sınırlayıcı faktörlere sahiptirler .Bu sınıftaki ,topraklar ,kültür bitkileri tarımına alına bilecekleri gibi çayır ,mera ve orman arazisi olarakta kullanıla bilirlirler , Sınırlandırıcı faktörler bitki seçimini, ekim ve dikimi hasat zamanını, ürün miktarını (verimi) etkilerler .Sınırlayıcı faktörler genel olarak orta derecede iyim ,şiddetli su veya rüzgar erozyonu, ürüne sık; sık zarar veren feyezan taşkınları, alt toprakta çok yavaş geçirgenlik ,drenaj dan sonraki yaşıllık (ıslaklık) sığ kök bölgesi düşük rutubet tutma kapasitesi, düzeltilmesi kolay olmayan verimlilik ve orta derecede tuzluluk vb. Bu arazilerden verim alabilmek için yukarda saydığımız sınırlayıcı faktörlerin bir kaçını ortadan kaldırmak gerekmektedir.

III.Sınıf araziler il dahilinde toplam 1493ha. Olup genel sahanın (il yüz ölçümü) %0.4 teşkil ederler. Bu miktarın 642 ha. alüvialler,851 ha.kırmızı sarı podzolik topraklar grubu içersinde yer aldıkları görürlürler. III.Sınıf topraklar alt sınıflarına göre 851ha.su erozyonu,642 ha.ise toprak yetersizliği (sığ) ve su erozyonu müşterek işlevini sürdürmektedir.Bu toprakların ildeki kullanım durumları farklılık arzederler. Nadassız kuru tarım 35 ha.çay tarımı 1413ha. ormanlık saha 45 ha.dır bu bölgede ve hasseten ilde (Rize)yağış bol olduğundan sulamaya gerek olmadığından ,sulu tarım söz konusu değildir.

SINIF:IV-Bu sınıf içerisinde yer alan toprakların kullanılmasındaki kısıtlayıcı faktörler;III, sınıfta yer alan toprakların kısıtlayıcı faktörlerinden daha fazla etken olup bitki seçimi dahada sınırlıdır.İşlendiklerinde daha dikkatli bir idare mutlak gereklidir.Koruma önlemlerinin alınması ve muhafazası oldukça zordur.Çayır,mera ve orman olarak kullanıldıkları gibi gerekli önlemlerin alınması halinde iklime adapte olmuş tarla ve bahçe bitkilerinden bazıları içinde kullanılabilir.

Bu sınıfta yer alan topraklarda;1-dik eğim ,2-şiddetli su veya rüzgar erozyonu ,3-Geçmişteki erozyonun şiddetli olumsuz etkileri,4-sığ toprak,5-düşük rutubet tutma kapasitesi ,6-ürüne zarar veren sık taşkınlar ,7-uzun süren göllenme veya yaşıllık,8-şiddetli tuzluluk ve sodiklik gibi özelliklerden bir veya bir kaçının sürekli etkilemesi sonucu kültür bitkileri için kullanım sınırlıdır .Bu sınırlayıcı etkenlerden il dahilinde 1-2-3-4 nolu faktörler etkili olabilirler.

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

Rize ilinde IV .sınıf araziler ,toplam :8.492 ha.olup genel sahanın %0.02 teşkil ederler.Bu sınıftaki toprakların 492 ha. kolüviyaller de ,8000 ha.ise kırmızı sarı podzolik topraklarda yer alırlar . Bu sınıfa ithal edilen arazilerin alt sınıflarına göre dağılımı aşağıda olduğu gibidir.

IV e	7409 ha	% 87.0
IV es	591 ha	%7.0
IV se	492 ha	%6.0

Bu sınıfa dahil arazilerin 715 ha. mısır, vb.6823 ha.çay ,492 ha fındık 260 ha çayır ,136 ha.orman olup ,66 ha az yoğun yerleşim alanıdır.

SINIF:V-Beşinci sınıf araziler, yetişecek bitki cinsini sınırlayan ve kültür bitkilerinin gelişmesini önleyen sınırlandırmalara sahiptir.Toprak ve topografya yönünden yetersizdir.Sık sık sel baskılarına maruz kalan taban araziler , düz ve düze yakın eğimli çok taşlı veya drenaj fena,kültür bitkilerinin yetiştirilmesine elverişli olmayan araziler bu sınıfa ithal edilirler. Bu sahalarda suyu seven otlar , ağaçlar yetiştirilmesine müsaittirler.Rize ili dahilinde bu sınıfa ithal edilebilecek arazilere rastlanılmamıştır.

SINIF:VI-Bu sınıfa giren arazilerin (topraklar) fiziksel koşulları , gerektiğinde tohumlama , kireçleme ,gübreleme ve kontur karıkları ,drenaj hendekleri saptırma yapıları, su dağıtıcıları ile su kontrolü gibi çayır ve mera iyileştirmelerin uygulamasını pratik kılar. Bu sınıfta yer alan toprakları, sınırlayıcı faktörleri; 1-Dik eğim, 2-Ciddi erozyon zararı, 3-Geçmişteki erozyonun olumsuz etkileri, 4-Taşlılık, 5-Sığ kök bölgesi, 6-Aşırı yaşıllık ve taşkın, 7-Düşük rutubet kapasitesi, 8-Tuzluluk veya sodiklik gibi düzeltilmeyecek sürekli sınırlandırmaları vardır. Bu sınırlayıcı faktörlerden bir veya bir kaçının var olduğu topraklarda kültür bitkilerinin yetiştirilmesi uygun değildir. Ancak çayır, mer'a ve orman için kullanılması mümkündür. Bu topraklarda görülen sınırlayıcı faktörlerden 1-2-3-4 adedini münferiden veya bir ikisini birlikte Rize ilinde bulmak (görmek) mümkündür. İl dahilinde bu toprakların toplamı: 105.429 ha. olup il yüzölçümünün % 27 teşkil ederler. Bu topraklar Rize ilinde kireçsiz kahverengi orman topraklarından 187 ha. gri kahverengi podzolik topraklardan 270 ha. kırmızı sarı podzolik topraklardan 48 517 ha. yüksek dağ, çayır topraklarından 56 455 ha. saha kapsamaktadır . Bu sınıfa dahil olan toprakların alt sınıflara göre durumları şöyledir:

VI e	48411	%46.00
VI es	563	%0.01
VI SW	56455	%53.99

Bu sınıfa dahil olan arazilerin 5624 ha. nadassız tarla, 29.837 ha. çay bahçesi, 3.868 ha. fındıklık, 1109 ha. çayırılık, 55 584 ha. mer'a 8.924 ha. orman, 357 ha. fundalık 126 ha. az yoğun yerleşim sahası olarak kullanılmaktadır .

SINIF:VII-Bu sınıfa dahil giren topraklar ,il dahilinde en fazla yer işgal etmektedir.Bu sınıftaki toprakların belirli tahdit edici faktörleri mevcuttur. Bu faktörler sırayla 1-çok dik ve arızalı eğim,2-su erozyonu ,3-toprak sığlığı, 4-taşlılık, 5-yaşlık, 6-tuzluluk veya sodiklik vb. Bu denli sınırlayıcı faktörlere sahip bulunan topraklar kültür bitkilerinin

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

yetiştirilmesini engelleyen çok şiddetli sınırlandırmalara sahiptirler. Fiziksel özellikleri tohumlama ve kireçleme yapmak, kontür karıkları, drenaj hendekleri, saptırma yapıları ve su dağıtıcıları tesis etmek gibi iyileştirme koruma ve kontrol uygulamalarına elverişli olmadığından çayır ve mera ıslahı için kullanılma olanakları oldukça sınırlıdır. Toprak muhafaza önlemleri almak veya alttaki arazileri korumak için ağaç dikimi ot tohumu aşılama gibi pratik tedbirler gereklidir. Rize il dahilinde bu sınıftaki arazilerde 1-2-3-4 sınırlayıcı faktörler mevcuttur il dahilinde bu denli arazilerde genellikle orman hakimdir. Mevcut iklim ,orman yetiştiriciliğine müsaittir . İl dahilinde bu arazilerin toplamı 226.537 ha. olup genel sahanın %58 teşkil eder. Bu sınıfta yer alan toprakları 40.259 ha. kireçsiz kahverengi orman, 295 ha.gri kahverengi podzolik topraklar teşkil ederler.

Bu sınıfa giren arazilerin alt sınıflara göre dağılımı aşağıda olduğu gibidir.

VII.sınıfa ithal edilen arazilerin 6059 ha. nadassız kuru tarım (tarla), 21,653 ha.çay, 3127 ha. fındıklık, 198 ha. mera, 163.211 ha. orman, 32.279 ha. fundalık ,10 ha. az yoğun yerleşim alanını teşkil ederler.

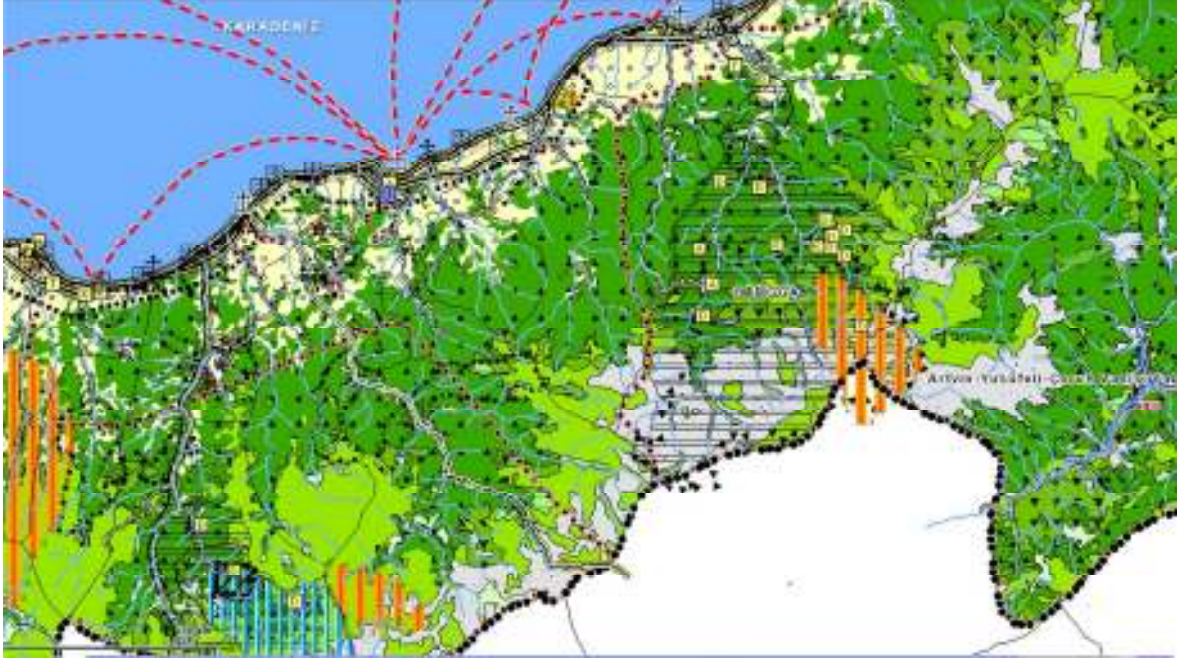
SINIF:VIII- Bu sınıfa dahil olan araziler Rize ili dahilinde toplam 46.221 ha. genel sahanın %12 teşkil ederler.Bu sınıfta yer alan arazilerde kuvvetli tehdit edici faktörler mevcuttur. 1-erozyon, 2-yaşlık, 3-taşlılık, 4-kayalık, 5-düşük rutubet kapasitesi ,6-tuzluluk ve sodiklik vb. Bu kısıtlayıcı faktörlerden biri veya bir kaçının önlenemeyecek derecede bir arada işlevlerini sürdürmeleri mümkündür .Bu nedenlerle (yani kısıtlayıcı faktörler) bu sahalarda kültür bitkilerinin yetiştirilmesi kesinlikle mümkün değildir. Ayrıca mera otları ,ağaç yetiştirilmesi çok zordur. Ancak kayalık olan kısımlarda ve kaya çatlaklarında biriken topraklarda tek tek ağaçcıklara rastlanılabilir. Mera otları içinde aynı şeyi söyleyebiliriz. Esasen VIII.sınıfta yer alan sahalarda toprağa rastlamak mümkün değildir.Kayalar arasındaki çatlaklarda biriken toprak ve lokal sahalarda toprak varlığından bahsedilmez. Çok aşınmış araziler, kumsallar, kayalıklar, ırmak yatakları, maden işletmesi yapılan eski ocak ve artıkların kapsadığı sahalalar bu sınıfa girerler. Bu sınıfta alt sınıflar söz konusu değildir. Bu sahalalar; her türlü bitki yetişmesine elverişli olmamakla beraber yaban hayatı ve dinlenme yerleri olarak kullanılmaktadırlar. VIII.sınıfa dahil olan araziler; il dahilinde toplam 46.221 ha. sahayı kapsar. Bu miktar, genel sahanın % 12 sini teşkil eder. Bu sınıfa ithal edilen arazilerin 45.363 ha. (ÇK) çıplak kaya ve molozlar 87 ha. (IY) ırmak yatakları, 41 ha. lık kısmı ise (SK) sahil kumullarından ibarettir.

E.2. Mekânsal Planlama

E.2.1. Çevre Düzeni Planı

E.2.1. Çevre düzeni planı

İlimizin de içinde bulunduğu “Ordu, Trabzon, Rize, Giresun, Gümüşhane, Artvin Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı” Mülga Çevre ve Orman Bakanlığınca 24.06.2011 tarihinde onaylanarak yürürlüğe girmiştir.

Harita E.1 Ordu, Trabzon, Rize, Giresun, Gümüşhane, Artvin Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı Rize Kesimi (RÇŞİM İmar ve Planlama Şube Müdürlüğü, 2014)

Ordu, Trabzon, Rize, Giresun, Gümüşhane, Artvin Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planında (ÇDP) temel amaç; Planlama Bölgesinin ulusal ve uluslararası önemini arttıracak, çevre korumayı öncelik olarak seçmiş, bölgesel dengesizlikleri gidermeye yönelik, bilgi toplumunun gereklerine uygun ve toplumsal meşruiyeti olan bir iktisadi kalkınma modeli çerçevesinde yerel kaynakların optimum ve sürdürülebilir gelişimini/kullanımını sağlayacak, geleceğe yönelik arazi kullanım kararlarını uygulama politikaları ile birlikte geliştirmektir

Kaynaklar

Rize Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

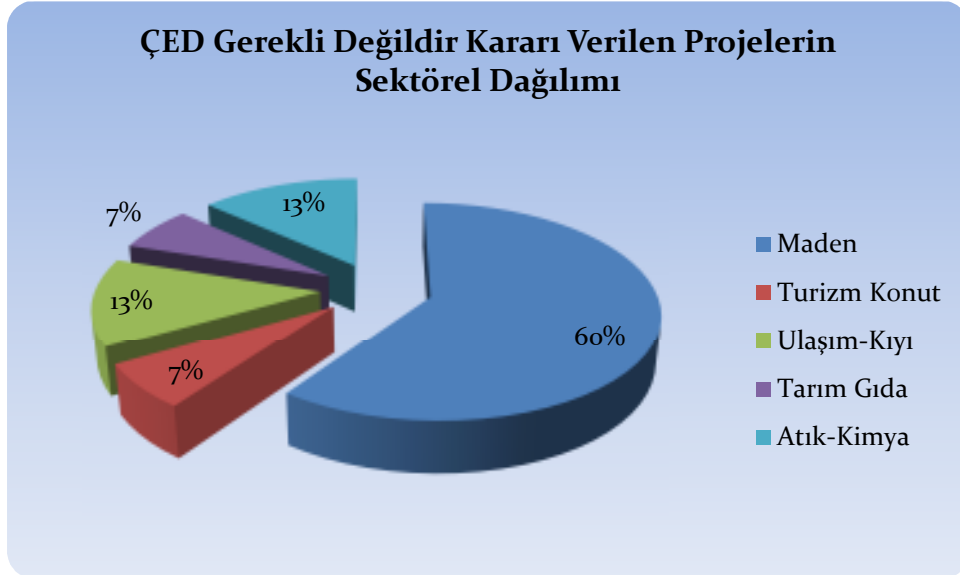
F. ÇED, ÇEVRE İZİN VE LİSANS İŞLEMLERİ

F.1. ÇED İşlemleri

2015 yılı içerisinde “Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği” kapsamında Müdürlüğümüz tarafından verilen Ek-2 Listesi ÇED Gerekli ya da Gerekli Değildir Kararları, sayıları ve bunların sektörel dağılımları aşağıdaki çizelge ve grafiklerde verilmektedir.

Çizelge F.42 – Rize İlinde Bakanlık merkez ve ÇŞİM tarafından 2015 Yılı İçerisinde Alınan ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının Sektörel Dağılımı (RÇŞİM, 2015)

Karar	Maden	Enerji	Sanayi	Tarım-Gıda	Atık-Kimya	Ulaşım-Kıyı	Turizm-Konut	TOPLAM
ÇED Gerekli Değildir	9	0	0	1	2	2	1	15
ÇED Gerekli	0	0	0	0	0	0	0	0
ÇED Olumlu Kararı	0	2	0	0	0	0	0	0

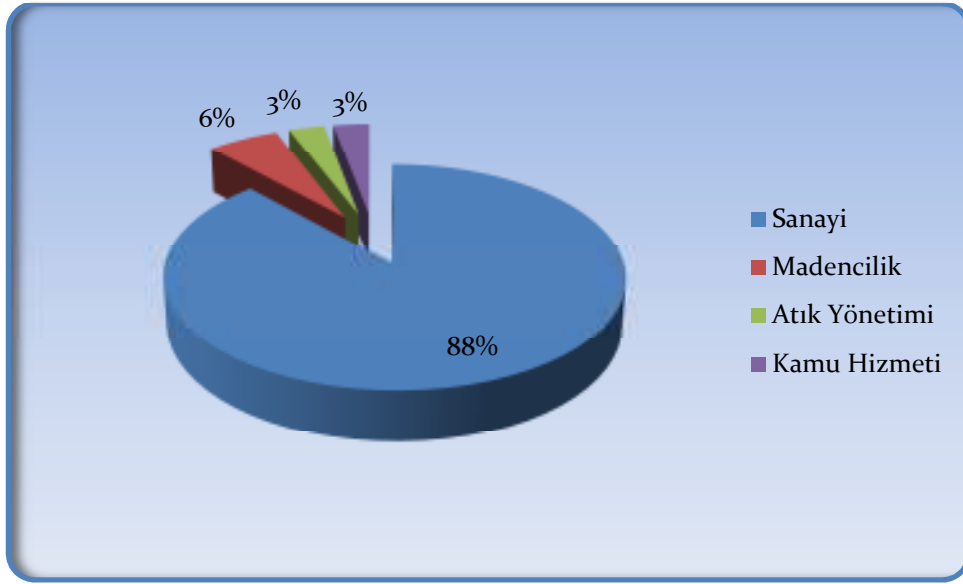
Şekil F.10 – İlde 2015 Yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı Verilen Projelerin Sektörel Dağılımı (RÇŞİM, 2015)

F.2. Çevre İzin ve Lisans İşlemleri

Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği kapsamında ilimizde 2015 yılında 25 Geçici Faaliyet Belgesi, 36 Çevre İzin Belgesi ve 2 adet Çevre İzni ve Lisansı belgesi verilmiştir.

Çizelge F.43 – Rize ilinde 2015 Yılında ÇŞİM Tarafından Verilen Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı Belgesi Sayıları (RÇŞİM, 2016)

	EK-1	EK-2	TOPLAM
Geçici Faaliyet Belgesi	-	25	25
Çevre İzni Belgesi	-	36	36
Çevre İzni ve Lisans Belgesi	-	2	2
TOPLAM	0	63	63

Şekil F.11 – Rize ilinde 2015 Yılında Verilen Çevre İzni veya Çevre İzni ve Lisans Belgelerinin Sektörlere Göre Dağılımı RÇŞİM, 2016)

F.3. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

Rize Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
İzinlisans.cevre.gov.tr

G. ÇEVRE DENETİMLERİ VE İDARİ YAPTIRIM UYGULAMALARI

G.1. Çevre Denetimleri

Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve ani (plansız-rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır. Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde il müdürlüğümüz tarafından haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

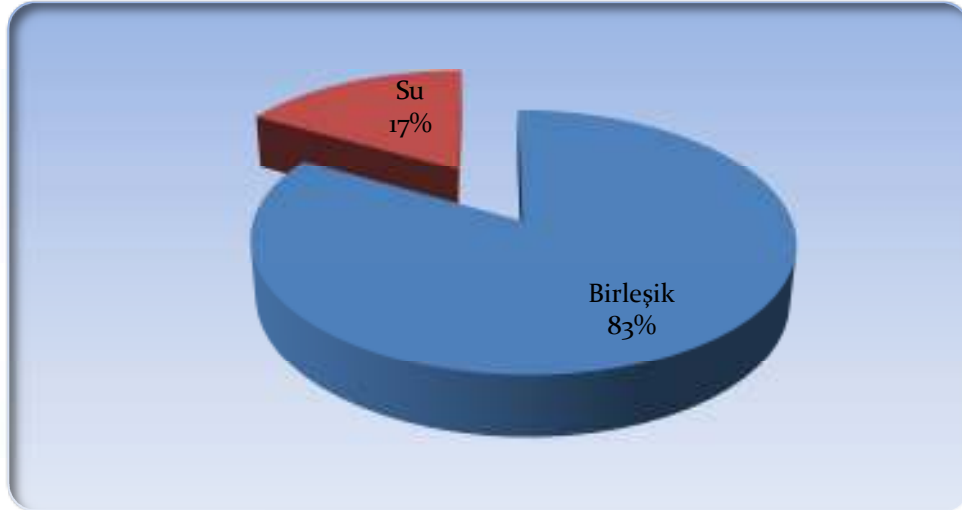
- a) izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- b) yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- c) kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- d) mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- e) Bakanlık ya da ÇŞİM tarafından gerek görülen durumlarda,
- f) ihbar veya şikâyet sonrasında

ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın ÇŞİM tarafından yapılan denetimlerdir.

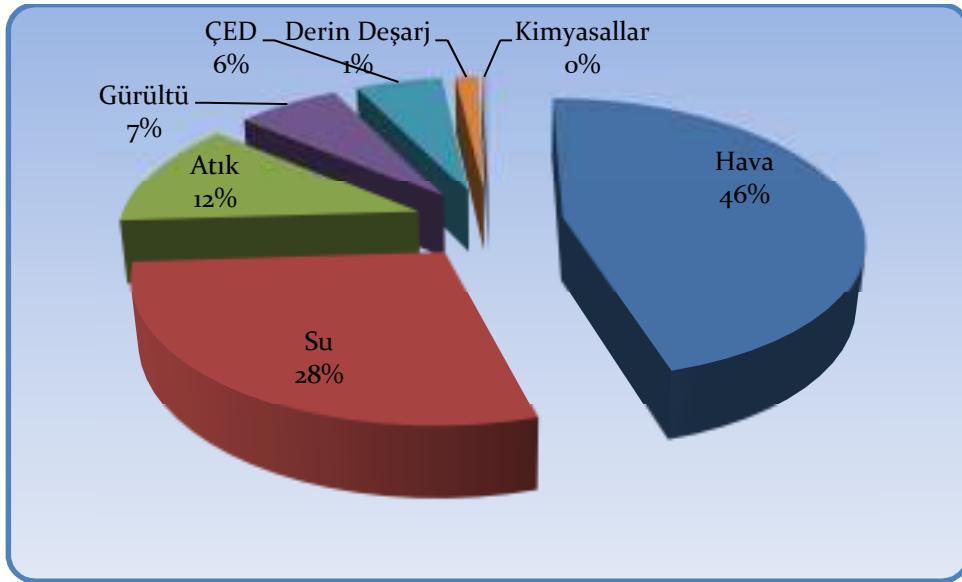
Çizelge G.44 – Rize ilinde 2015 Yılında ÇŞİM Tarafından Gerçekleştirilen Denetimlerin Sayısı (RÇŞİM, 2016)

Denetimler	Birleşik	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimya-sallar	Gürültü	Derin Deniz Deşarjı	ÇED	İzin*	Toplam
Planlı denetimler	5	0	16	0	0	0	0	0	0	-	21
Ani (plansız) denetimler	0	222	123	1	59	2	32	7	27	-	473
Genel toplam	5	222	139	1	59	2	32	7	27	-	494

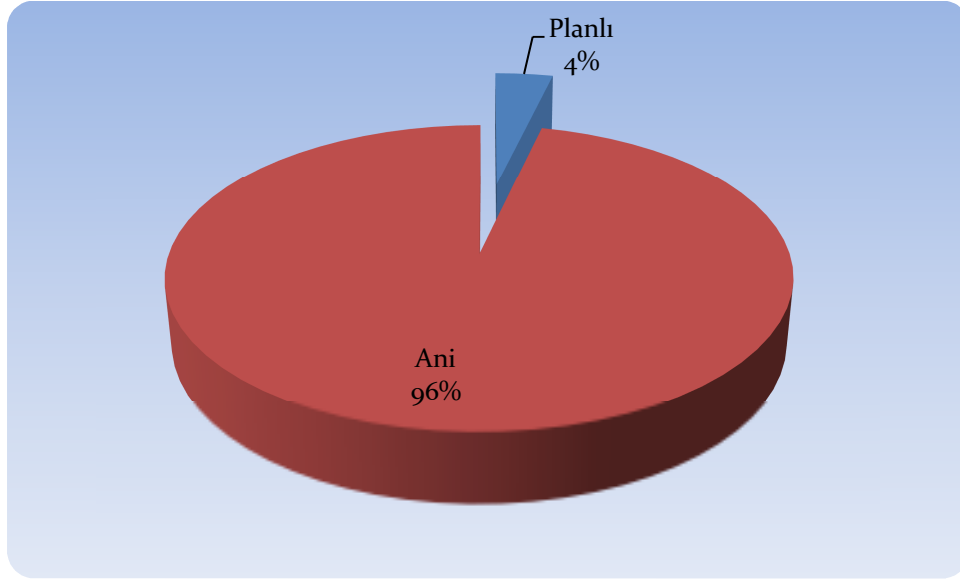
*Müdürlüğümüzde oluşturulan Çevre Denetim Tablosunda denetim konusu olarak “izin” konusunda yapılan denetimler izin konularına göre (emisyon, su vb.) kategorilendirildiğinden “izin” başlığı altında ayrı bir sayısal veri verilmemiştir.

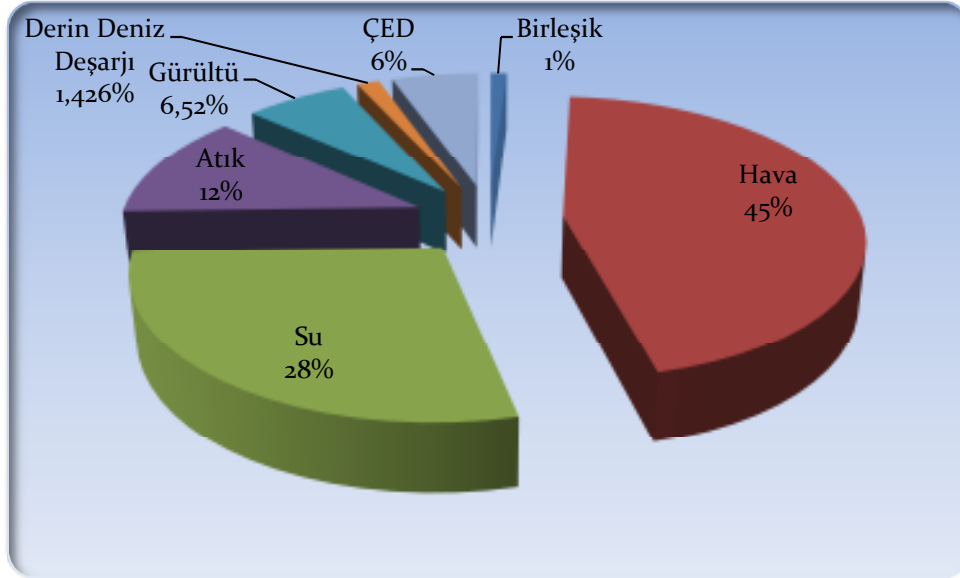
Şekil G.12 – Rize ilinde ÇŞİM Tarafından 2015 Yılında Gerçekleştirilen Planlı Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı (RÇŞİM, 2016)

Şekil G.13 – Rize ilinde ÇŞİM Tarafından 2015 Yılında Gerçekleştirilen Plansız Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı (RÇŞİM, 2016)

Şekil G.14– Rize ilinde ÇŞİM Tarafından 2015 Yılında Gerçekleştirilen Planlı ve Ani Çevre Denetimlerinin Dağılımı (RÇŞİM, 2016)

Şekil G.15 – Rize ilinde ÇŞİM Tarafından 2015 Yılında Gerçekleştirilen Tüm Denetimlerin Konularına Göre Dağılımı (RÇŞİM, 2016)

G.2. Şikâyetlerin Değerlendirilmesi

İlimizde 2016 yılında Müdürlüğümüze 185 adet şikâyet ulaşmıştır. İlimiz genelinde çevreye etkisi olan tesislerin %55'i çay fabrikalarıdır. Çay fabrikalarının çoğunda işletme esnasında emisyon indirgeme sistemlerinden kaynaklı sorunlar yaşanabildiğinden gelen şikâyetlerin %56'sı hava konulu olmuştur.

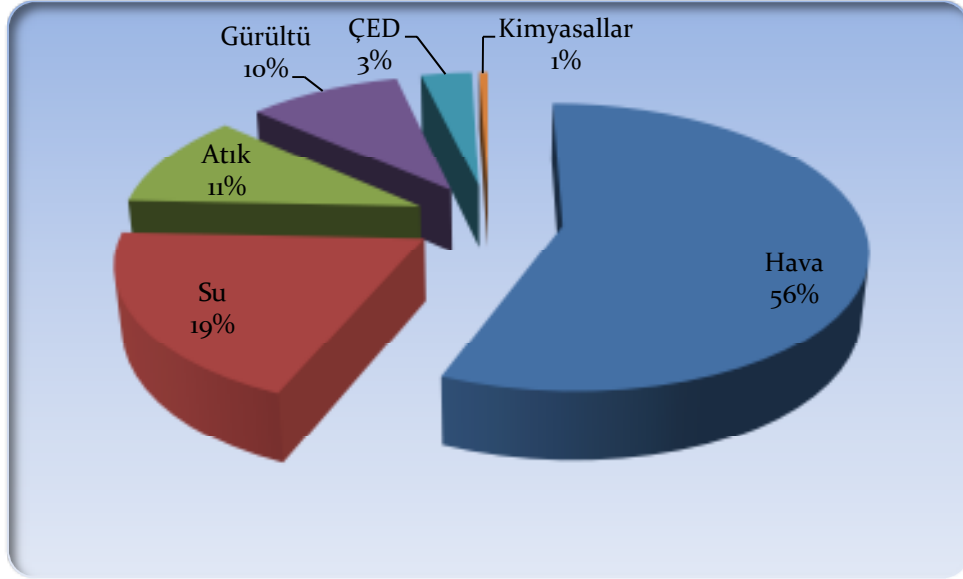
Hava emisyonu konulu şikâyetlerin tamamı değerlendirilmiş olup gelen 104 şikâyetin 74'ü Bakanlığımız Alo 181 Çevre Şikâyet Hattı, 21'i BİMER ve 9'u dilekçe ile Müdürlüğümüze ulaşmıştır.

Bu şikâyetlerin tamamı değerlendirilmiş olup şikâyetlerin konularına göre dağılımları aşağıdaki çizelgede verilmektedir.

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

Çizelge G.45 – Rize ilinde 2015 Yılında ÇŞİM’e Gelen Tüm Şikâyetler ve Bunların Değerlendirilme Durumları (RÇŞİM, 2016)

Şikâyetler	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	TOPLAM
Şikâyet sayısı	104	36	0	20	1	18	6	185
Denetimle sonuçlanan şikâyet sayısı	104	36	0	20	1	18	6	185
Şikâyetleri denetimle sonuçlanma (%)	100	100	100	100	100	100	100	100

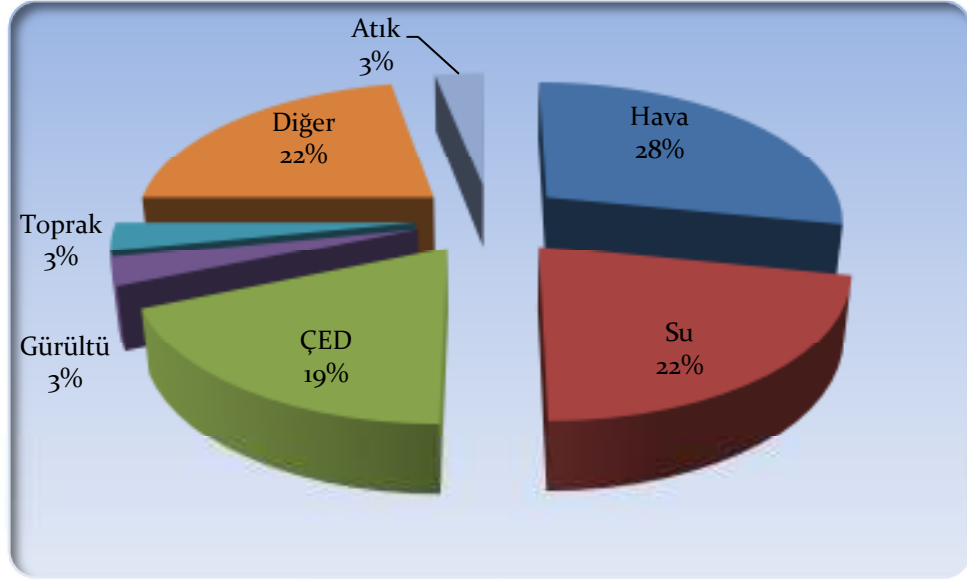

Şekil G.16 – Rize ilinde 2015 Yılında ÇŞİM Gelen Şikâyetlerin Konulara Göre Dağılımı (Rize, 2016)

G.3. İdari Yaptırımlar

Çizelge G.46 – Rize ilinde 2015 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan Ceza Miktarları ve Sayısı (RÇŞİM, 2016)

	Hava	Su	Toprak	Atık	Kimyasallar	Gürültü	ÇED	Diğer*	TOPLAM
Ceza Miktarı (TL)	233.443,00	198.780,00	46.501,00	507,00	0	11.619,00	101.335,00	325.507,00	917.692,00
Uygulanan Ceza Sayısı	9	7	1	1	0	1	6	7	32

Şekil G.17 – Rize ilinde 2015 Yılında ÇŞİM Tarafından Uygulanan İdari Para Cezalarının Konulara Göre Dağılımı (RÇŞİM, 2016)

G.4. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

İlimizde 2015 yılı içerisinde 1 adet konkasör tesisine ÇED kararı alınmadan kurulduğundan dolayı proje bedelinin %2'si olan 17.600,00 TL idari para cezası uygulanmıştır.

G.5. Sonuç ve Değerlendirme

Kaynaklar

Rize Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

H. ÇEVRE EĞİTİMLERİ

Çevresel etkenler giderek halk sağlığı konusunda daha büyük önem kazanmaktadır. Bu ağırlık bir yandan yeni çevresel etkenlerin oluşmasına bir yandan da diğer halk sağlığı sorunlarının kontrol değerlendirmeye alınmasına bağlıdır.

Dünyada gelişen teknoloji ve sanayileşme sonucunda birçok çevre sorunu insanları tehdit eder düzeye gelmiştir. Çevrede meydana gelen sorunların ve tahribatın en az düzeye çekilmesinde en etkili yöntemin eğitim olduğu aşikardır. Bireylerde çevre bilincinin geliştirilmesi ve yaşadığı çevreye kayıtsız kalmayan olumlu, kalıcı davranış değişikliklerinin kazandırılması ve mevcut doğal, tarihi ve kültürel değerlerin korunması amacıyla çevre eğitimine önem verilmeli bu konuda uygun olan tüm iletişim yolları kullanılmalıdır. Ayrıca ülkemizde çevre eğitiminin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi için Ulusal Çevre Politikalarına paralel olarak kamu ve gönüllü kuruluşların il genelinde düzenleyeceği faaliyetler büyük önem kazanmaktadır. Bu nedenle İlimizde ilköğretim ve ortaöğretim öğrencilerine Müdürlüğümüz elemanlarınca Çevre Eğitimi verilmektedir.

İlimizde Kamu kuruluşları ve gönüllü kuruluşların çevre konusunda eğitici ve bilinçlendirici faaliyetleri düzenli olarak yapılmaktadır.

Ayrıca 2015 yılında 5 Haziran Dünya Çevre Günü etkinlikleri kapsamında İlimiz genelindeki ilk ve ortaöğretim kurumları arasında resim, şiir ve kompozisyon yarışması düzenlenmiş olup, yarışmada dereceye giren öğrencilere çeşitli ödüller verilmiştir. Ayrıca İlimiz Kalkanderede bulunan köy okulunda çevre konulu sunum yapılmıştır.

Ayrıca her yıl olduğu gibi 2015 yılında da Çevre Günü etkinlikleri kapsamında İlimiz Merkezindeki ilk ve ortaöğretim öğrencilerinden 30 kişilik bir grup oluşturularak İlimizin de üyesi olduğu Trabzon-Rize Katı Atık Birliği (TRABRİKAB) Düzenli Depolama Sahaları ve Aktarma İstasyonlarında öğrencileri bilgilendirme amaçlı gezi düzenlenmiş,İlimiz Çamlıhemşin İlçesi Ayder Yaylasında da doğa yürüyüşü, çöp toplama ve piknik yapılmıştır.

I. İL BAZINDA ÇEVRESEL GÖSTERGELER

AÇIKLAMALAR:

“İL BAZINDA ÇEVRESEL GÖSTERGELER” bölümünün genelinde amaç; yıllar itibariyle tablo ve/veya grafik olarak yıllara göre değişimi göstermek ve bu değişimin “Değerlendirme ve Sonuçlar” kısmında özet biçimde yorumlanmasıdır. Bu bakımdan “İl Bazında Göstergeler” bölümünde yer alan göstergelerde geçmişten başlayarak yıllar itibariyle durumunun gösterilmesi gerekmektedir. İl Çevre Durum Raporunda önceki bölümlerde bulunan Grafik ya da Çizelgeler tekrar olmaması açısından bu bölümde verilmeyebilir. Ancak verilmemesi durumunda ilgili başlığa ilgi tutulmalıdır.

Göstergelerin büyük çoğunluğuna Türkiye İstatistik Kurumu’nun internet adresinin (<http://www.tuik.gov.tr/>) “Veritabanları” veya “Konularına Göre istatistikler” kısımlarından ulaşılabilmektedir. Örneğin;

- Nüfus rakamları ve yanında nüfus artış hızı ile ilgili il bazında gerekli bilgilere http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1059 linkinden “İstatiksel Tablolar ve Dinamik Sorgulama” başlığı altında, “İstatiksel tablolar” başlığı altından ulaşılabilmektedir.
- “Belediye İçme Kullanma Suyu Kaynakları” ile ilgili göstergeye, Türkiye İstatistik Kurumu’nun internet adresinin (<http://www.tuik.gov.tr/>) sol menüsündeki “**Veritabanları**” başlığı altındaki “**Belediye Su istatistikleri**” başlığından ulaşılabilmektedir. İlinize ait göstergesi oluşturma bilmek için sırasıyla, “**İçme ve kullanma suyu şebekesi için çekilen toplam su miktarı (bin m3/yıl)**” başlığı tıklanarak alttaki “**Gösterge ekle**” ye basılır “**İleri**” tuşuyla devam edilir, periyot olarak “**Yıllık**”, devamında “**Yıl**” kutucuğu tıklanarak, devamında “**Düzy**” seçeneğinde “**İBBS-Düzy3 (İ)**” düzeyi ve ilinizin adı seçilerek “**Rapor oluşt**” tuşu ile “XLS” formatında rapor alınabilmektedir.
- “Atıksu Arıtma Tesisi İle Hizmet Veren Belediyeler” ile ilgili göstergeye, Türkiye İstatistik Kurumu’nun internet adresinin (<http://www.tuik.gov.tr/>) sol menüsündeki “**Veritabanları**” başlığı altındaki “**Belediye Atıksu İstatistikleri**” başlığından ulaşılabilmektedir. İlinize ait göstergesi oluşturma bilmek için “**Atıksu Arıtma Tesisi ile Hizmet Verilen Belediye Sayısı**” başlığı tıklanarak alttaki “**Gösterge ekle**” ve “**Atıksu Arıtma Tesisi ile Hizmet Verilen Belediye Nüfusunun Toplam Nüfusa Oranı (%)**” başlığı tıklanarak alttaki “**Gösterge ekle**” ye basılır “**İleri**” tuşuyla devam edilir, periyot olarak “**Yıllık**”, devamında “**Yıl**” kutucuğu tıklanarak, devamında “**Düzy**” seçeneğinde “**İBBS-Düzy3 (İ)**” düzeyi ve ilinizin adı seçilerek “**Rapor oluşt**” tuşu ile “XLS” formatında rapor alınabilmektedir.
- “Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayıları ve nüfusu” ile ilgili göstergeye, Türkiye İstatistik Kurumu’nun internet adresinin (<http://www.tuik.gov.tr/>) sol menüsündeki “**Veritabanları**” başlığı altındaki “**Belediye Atıksu İstatistikleri**” başlığından ulaşılabilmektedir. İlinize ait göstergesi oluşturma bilmek için “**Kanalizasyon Şebekesi ile Hizmet Verilen Belediye Sayısı**” başlığı tıklanarak alttaki “**Gösterge ekle**” ve “**Kanalizasyon Şebekesi Tesisi ile Hizmet Verilen Belediye Nüfusunun Toplam Nüfusa Oranı (%)**” başlığı tıklanarak alttaki “**Gösterge ekle**” ye basılır “**İleri**” tuşuyla devam edilir, periyot olarak “**Yıllık**”, devamında “**Yıl**” kutucuğu tıklanarak, devamında “**Düzy**” seçeneğinde “**İBBS-Düzy3 (İ)**” düzeyi ve ilinizin adı seçilerek “**Rapor oluşt**” tuşu ile “XLS” formatında rapor alınabilmektedir.
- “Arazi kullanımı” ile ilgili göstergede arazi kullanımı ile ilgili rakamlara <http://aris.ormansu.gov.tr/csa/> adresinden ilinizin adı seçilerek ulaşılabilmektedir.
- “Kişi başına tarım alanları” ile ilgili göstergeye, Türkiye İstatistik Kurumu’nun internet adresinin (<http://www.tuik.gov.tr/>) sol menüsündeki “**Veritabanları**” başlığı altındaki “**Bitkisel Üretim İstatistikleri**”, devamında “**Tarım alanları**” seçilerek, yıl ve “**İBBS-Düzy3 (İ)**” kısmından ilinizin adı seçilerek, il adı altındaki “**Yıllara göre**” tıklanarak ulaşılabilmektedir.

- “Motorlu Kara Taşıtı Sayısı” ile ilgili göstergeye, Türkiye İstatistik Kurumu’nun internet adresinin (<http://www.tuik.gov.tr/>) sol menüsündeki “**Veritabanları**” başlığı altındaki “**Ulaştırma İstatistikleri**” başlığından ulaşılabilir. İlinize ait göstergesi oluşturma bilmek için “**Motorlu Kara Taşıtı Sayısı**” başlığı tıklanarak, sağ menüdeki “**Kırılım seçiniz**” kısmındaki “**Araç türü**” seçilerek alttaki “**Araç Türü**” seçeneklerinde “**Hepsi**” tıklanarak “**Gösterge ekle**” ye basılır “**İleri**” tuşuyla devam edilir, periyot olarak “**Yıllık**”, devamında “**Yıl**” kutucuğu tıklanarak, devamında “**Düzy**” seçeneğinde “**İBBS-Düzy3 (İ)**” düzeyi ve ilinizin adı seçilerek “**Rapor oluşturun**” tuşu ile “XLS” formatında rapor alınabilmektedir.
- “Belediye Atıkları ve Bertaraf Miktarı” ile göstergeye, Türkiye İstatistik Kurumu’nun internet adresinin (<http://www.tuik.gov.tr/>) sol menüsündeki “**Veritabanları**” başlığı altındaki “**Belediye Atık İstatistikleri**” başlığından ulaşılabilir. İlinize ait göstergesi oluşturma bilmek için “**Atık bertaraf yöntemine göre miktar (bin ton/yıl)**” başlığı tıklanarak sağ menüdeki “**Kırılım seçiniz**” kısmındaki “**Atık bertaraf yöntemi**” kutucuğu tıklanır. “**Altındaki atık bertaraf yöntemi**” “**Hepsi**” olarak seçilerek “**Gösterge ekle**” ye basılır “**İleri**” tuşuyla devam edilir, periyot olarak “**Yıllık**”, devamında “**Yıl**” kutucuğu tıklanarak, devamında “**Düzy**” seçeneğinde “**İBBS-Düzy3 (İ)**” düzeyi ve ilinizin adı seçilerek “**Rapor oluşturun**” tuşu ile “XLS” formatında rapor alınabilmektedir.
- “Katı Atıkların Düzenli Depolanması” ile ilgili göstergeye, Türkiye İstatistik Kurumu’nun internet adresinin (<http://www.tuik.gov.tr/>) sol menüsündeki “**Veritabanları**” başlığı altındaki “**Belediye Atık İstatistikleri**” başlığından ulaşılabilir. İlinize ait göstergesi oluşturma bilmek için “**Atık bertaraf yöntemine göre miktar (bin ton/yıl)**” başlığı tıklanarak sağ menüdeki “**Kırılım seçiniz**” kısmındaki “**Atık bertaraf yöntemi**” kutucuğu tıklanır. “**Altındaki atık bertaraf yöntemi**” “**Düzenli Depolama**” olarak seçilerek “**Gösterge ekle**” ye basılır “**İleri**” tuşuyla devam edilir, periyot olarak “**Yıllık**”, devamında “**Yıl**” kutucuğu tıklanarak, devamında “**Düzy**” seçeneğinde “**İBBS-Düzy3 (İ)**” düzeyi ve ilinizin adı seçilerek “**Rapor oluşturun**” tuşu ile “XLS” formatında rapor alınabilmektedir.
- Çizelgelerde yer alan sayılar sağa dayalı olarak yazılmalıdır.
- Genel olarak, tablolar ve grafikler altında kaynak ve yıllarının belirtilmesinde yarar vardır.
- Çizelge ve grafiklerin altlarına alındıkları kaynak ve yılları belirtilmelidir.
- Bilgi verilemeyen konu başlıkları ile nedenleri belirtilmelidir.

1.GENEL

1.1.NÜFUS

NÜFUS										
GÖSTERGE: Nüfus artış hızı										
TANIM: Belirli bir dönemde, İl için nüfus büyüklüğünün ortalama yıllık artışıdır.										
Önerilen Kaynak: TÜİK										
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1990 ve sonrası il nüfusu, İl nüfus artış hızı (%), Nüfus yoğunluğu (kişi/km ²)										
Durum ve eğilimler;										
Veri formatı										
Yıllar	2000	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Nüfus (Kişi)	365.400	316.250	319.410	319.569	319.637	323.012	324.152	328.205	329.779	328.979
Nüfus Artış Hızı (‰)	4,8	-	9,94	0,5	0,21	10,5	3,52	12,4	12,1	-
Kaynak: TÜİK										
Değerlendirme ve Sonuçlar										
Türkiye’de nüfus artış hızı 1990 yılında ‰17 iken, 2005 yılında ‰12,3’e gerilemiştir. Ancak toplam nüfus artmaya devam etmiştir. 2008 yılı verilerine göre toplam nüfus 71.079.000 kişi, nüfus artış hızı ise ‰11,5’tir. Toplam nüfus artmaya devam etmektedir. Nüfusun kentsel alanlarda yoğunlaşması, bu alanlarda çevre üzerinde baskının artması anlamına gelmektedir.										

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

NÜFUS

GÖSTERGE: Kentsel nüfus oranı

TANIM: Belirli bir tarihte kentsel alan olarak tanımlanmış 20.001 ve üzeri nüfusa sahip yerleşim yerlerinde yaşayan nüfusun toplam nüfus içindeki oranıdır.

Önerilen Kaynak: TÜİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1927, 1950 ve 1980 yılları da olacak şekilde yıllara göre kırsal ve kentsel nüfus oranı (%),Türkiye geneli oranlarıyla karşılaştırılması

Durum ve eğilimler:

Veri formatı

	İl ve İlçe Merkezleri (%)	Belde ve Köyler (%)
1927	-	
1950	-	
1980	27	73
1990	38	62
2000	56	44
2010	62	38
2013	62	38
2014	48	52
2015	48	52

Kaynak: TÜİK

Değerlendirme ve Sonuçlar

Ülkemizde 1990 yılında %51,32 olan kentsel nüfus oranı 2000 yılında %59,25'e yükselmiştir. Hızlı kentleşme ile birlikte sosyal, ekonomik, demografik ve çevresel sorunlar ortaya çıkmıştır. Plansız kentleşme ve gecekondulaşma ile hizmet sunumu bakımından sorunlu kentler oluşmuş ve çevre sorunları hızla büyümüştür. Ülkemizde artan kentsel nüfus oranına paralel olarak kentlerde yaşanan çevre sorunlarının da artması olasılığı vardır.

1.2.SANAYİ

SANAYİ							
GÖSTERGE: Sanayi Bölgeleri							
TANIM: Sanayinin belli alanlarda yapılanmasını sağlamak, kentleşmeyi yönlendirmek, çevre sorunlarını önlemek gibi amaçlarla mal ve hizmet üretim bölgeleri olarak hizmet sunmayı amaçlayan organize sanayi bölgeleri vb. sanayi bölgelerinin sayısının, toplam alanlarının ve ildeki planlı sanayileşme oranının zaman serisinde ifade edilmesidir.							
Önerilen Kaynak: Sanayi İl Müdürlükleri, İl Sanayi Odası							
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde bulunan sanayi kuruluşlarının sayısı, sektörlerine göre sanayi bölgelerinin (Organize Sanayi Bölgeleri, Küçük Sanayi Siteleri, Endüstri İhtisas Bölgesi ilan edilmiş alanlar, Büyük Sanayi Siteleri vb.) sayısı, kapasitesi, alanı (ha), OSB ve diğer sanayi alanlarında yer alan sanayi kuruluşlarının sayısının ildeki tüm sanayi kuruluşları sayısına oranı (%)							
Durum ve eğilimler;							
Organize Sanayi Bölgeleri		Alanı	NOT				
Rize Organize Sanayi Bölgesi		261.496.786 m ²	Kurulum aşamasındadır.				
Ardeşen Organize Sanayi Bölgesi		523.912,18 m ²	Yer tespiti kesinleşen Ardeşen OSB ile ilgili 4562 Sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu ve Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliği amir hükümlerince ilgili imar ve parselasyon planı oluşturulamamış olup, çalışmaları devam etmektedir.				
Sıra No	Küçük Sanayi Sitesi Adı	Faaliyete Geçiş Tarihi	İşyeri Sayısı	Ortalama Çalışan Sayısı	Dolu İş Yeri Sayısı	Boş İş Yeri Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
1	Rize Ardeşen Küçük Sanayi Sitesi	2003	122	3	120	2	360
2	Rize Çayeli Küçük Sanayi Sitesi	1994	122	2	122	0	244
3	Çayeli Örnek Küçük Sanayi Sitesi	1999	33	2	33	0	66
4	Rize Merkez Küçük Sanayi Sitesi	1984	246	4	246	0	984
5	Rize Modern Küçük Sanayi Sitesi	-	127	-	İnşaat halinde		
6	Pazar Modern Küçük Sanayi Sitesi	-	55	-	Kredi Tahsisi ve Yer Seçimi		
TOPLAM			703		521	2	1.654

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

Kaynak: Rize Bilim Sanayi ve Teknoloji İl Müdürlüğü

Değerlendirme ve Sonuçlar

Türkiye'deki toplam sanayi işletmesi sayısına göre %0,3'lük oran ile sanayi geliştirmekte olan İller arasında yer alan Rize'de sanayi sicil bilgi sistemine kayıtlı 231 adet sanayi işletmesi vardır. Bu işletmelerin 7 tanesi Küçük Sanayi Sitesi içerisinde 224 adedi ise diğer sanayi alanlarında faaliyet göstermektedir.

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

SANAYİ
GÖSTERGE: Madencilik
TANIM: Bu gösterge, İlde yer alan farklı ruhsatlandırma grubuna göre verilen bir yılda kayıt altına alınmış maden ocakları, zenginleştirme tesisleri ve depolama alanlarının miktarının yıllara göre değişimini gösterir. Tesislerin isim bazında listelenmesine gerek olmayıp, farklı ruhsatlandırma grubuna göre sayı ve alanların değişiminin belirtilmesi gerekmektedir.
Önerilen Kaynak: İl Özel İdare, MİGEM
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Türlerine göre maden ocağı ve tesisi sayısı, alanları (ha) ve yıllara göre değişimleri (%),
Durum ve eğilimler; Çayeli Bakır İşletmeleri A.Ş. (ÇBİ) 1994 yılından bu yana Rize İli Çayeli ilçesi, Madenli beldesi sınırları içinde faaliyette olan işletmede yeraltı madencilik yöntemi ile yılda yaklaşık 1,2 milyon ton cevher üretmektedir. İşletme Madenli belde merkezine 0,5 km ve Çayeli ilçe merkezine 8 km uzaklıktadır. Madenden çıkarılan cevher öğütme ve flotasyon prosesi ile bakır (Cu) ve çinko (Zn) konsantresi olarak zenginleştirilmektedir. Burada elde edilen zenginleştirilmiş cevher yurtdışına ihraç edilmektedir. Mevcut yıllık 1,2 milyon ton cevher üretiminden 170.000 ton konsantre bakır ve 110.000 ton konsantre çinko elde edilmektedir. İşletmenin üzerine kurulu olduğu alan 615.443 m ² 'dir. Kaynak: RÇŞİM
Değerlendirme ve Sonuçlar. İl genelinde bu alanda faaliyet gösteren tek işletme Çayeli Bakır İşletmeleri olup, ilgili veriler durum ve eğilimler kısmında sunulmuştur.

2.İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

GÖSTERGE: Sıcaklık

TANIM: Gösterge, ildeki yıllık ortalama sıcaklık değişimi ve Türkiye ortalamalarıyla karşılaştırılmasını ifade etmektedir.

Önerilen Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl için 1970 ve sonrası yıllık ortalama sıcaklık değerleri (°C), Türkiye Ortalama Değerleri

Durum ve eğilimler;

Veri formatı

	1970	1980	2000	2006	2010	2012	2013	2014	2015
Türkiye ort. sıcaklık	13,5	12,7	13,1	13,3	15,1	13,8	13,8	14,5	13,8
İlin ort. sıcaklık	14,5	13,7	14,6	14,6	16,6	15,2	15,7	15,9	15,2

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Değerlendirme ve Sonuçlar.

İlimiz ılıman iklim yapısına sahiptir.Yazları serin kışları ılıman ve her mevsim yağışlıdır. Bunda en büyük etken dağların kıyıya paralel uzanmasıdır. Rize'nin yıllık ortalama sıcaklığı 14 C. dir. Rize'de bu güne kadar kaydedilen en düşük sıcaklık -7C, en yüksek sıcaklık ise 38 C olarak tespit edilmiştir.

En soğuk ay ocak, en sıcak ay temmuzdur. Yıllık yağış miktarı 2300 mm. nin üzerinde olan Rize, Türkiye'nin en çok yağış alan ilidir. Rize'de yağış her mevsime dengeli olarak dağılmakta olup kurak mevsimi yoktur. İlde en az yağış ilkbaharda, en çok yağış sonbaharda görülür. Nem oranı her zaman %75'in üzerindedir.

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ

GÖSTERGE: Yağış

TANIM: İldeki birim alana düşen ortalama yağış miktarının zaman serisinde ifade edilmesidir.

Önerilen Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl için 1970 ve sonrası yıllık ortalama yağış miktarları (kg/m2)

Durum ve eğilimler;

Veri formatı

	1970	1980	1990	2000	2010	2012	2013	2014	2015	
ortalama (kg/m²)	2.387,5	2.246,1	2.166,7	2.268,6	2.455,4	2.051,8	1.919,7	2163,5	2.659,2	

Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Türkiye'nin en çok yağış alan ili olan Rize'de yıllık toplam yağış miktarı 2300 mm' nin üzerinde olup, yağışlar her mevsime dengeli olarak dağılmıştır. Bu nedenle Rize'de kurak mevsim yoktur. En az yağış alan ilkbaharın toplam yağış miktarı kuraklık sınırının çok üzerindedir.

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ									
GÖSTERGE: Deniz suyu yüzey sıcaklığı									
TANIM: Bu gösterge, deniz suyu yüzey sıcaklığının 1975'ten bu yana yıllık değişimini ifade eder.									
Önerilen Kaynak: Meteoroloji Genel Müdürlüğü									
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Denize kıyısı olan iller için 1975'ten bu yana uzun yıllar ortalama deniz suyu yüzey sıcaklığı değerleri (°C)									
Durum ve eğilimler;									
Veri formatı									
	1975	1999	2002	2006	2010	2012	2013	2014	2015
Yıllık Ortalama	14,6	15,6	16,6	14,5	16,4	16,3	16,2	16,9	16,3
Kaynak:									
Değerlendirme ve Sonuçlar. Yukarıdaki çizelgede görüldüğü üzere deniz suyu yüzey sıcaklığının belirlenen periyotlarda en yüksek olduğu yıl 1998 olup en düşük olduğu yıllar ise 2004 ve 2006 yıllarıdır.									

3.HAVA KALİTESİ

HAVA KALİTESİ
GÖSTERGE: Hava Kirleticileri
TANIM: Bu gösterge; havadaki SO₂ ve PM₁₀ konsantrasyon miktarını göstermektedir. (SO₂ yakıtların doğal olarak yapısında bulunan kükürt bileşiklerinin yanma esnasında açığa çıkmasıyla oluşan kirleticisi, boğucu, renksiz ve asidik gazdır. Partikül maddeler, gaz halindeki emisyonların kimyasal dönüşümü ve yığın halinde şekillenmesi ile oluşur. 5-10 mikrometre çaplı partiküller, asılı partikül olarak tanımlanır. Genel olarak heterojen karışımları içerir ve karakteristikleri bir yerden bir başka yere önemli değişiklik gösterir. Çapı 10 mikrometre altındaki partiküller maddelere PM₁₀ denir.)
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde oluşan SO ₂ ve PM ₁₀ miktarları ortalamalarının yıllara göre değişimi ve yıllık olarak aşım gün sayısı değişimi (İldeki ölçüm istasyonlarının kurulma tarihinden itibaren)
Durum ve eğilimler; <i>*Hava kalitesi ile ilgili veriler grafik ve çizelgeler ile detaylı olarak Bölüm A'da verilmektedir.</i>
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar.

4. SU-ATIKSU

SU-ATIKSU												
GÖSTERGE: Su Kullanımı												
TANIM: Bu gösterge belediye, sulama, içme ve kullanma, sanayi olmak üzere sektörel bazda kaynaklardan çekilen toplam su miktarını gösterir.												
Önerilen Kaynak: DSİ, TÜİK												
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:												
Durum ve eğilimler;												
Veri Formatı												
	1990		2004		2008		2012				2030	
	1000 m³	%	1000 m³	%	1000 m³	%	1000 m³	%	1000 m³	%	1000 m³	%
Toplam												
Sulama												
İçme-Kullanma												
Sanayi												
Kaynak:												
Değerlendirme ve Sonuçlar.												
Bu formatta bir veriye ulaşılamamıştır.												

SU-ATIKSU																															
GÖSTERGE: Belediye İçme Kullanma Suyu Kaynakları																															
TANIM: Belediyeler tarafından içme ve kullanma suyu temin edilen baraj, kuyu, doğal kaynak, göl ve gölet olmak üzere çekilen suyun kaynaklarına göre oranını ifade etmektedir.																															
Önerilen Kaynak: TÜİK																															
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İlde 1990 ve sonrasında, baraj, kuyu, doğal kaynak, göl ve göletlerden çekilen su miktarı, toplam çekilen su miktarı, (1000 m ³ /yıl)																															
Durum ve eğilimler;																															
Veri Formatı																															
<table border="1"> <thead> <tr> <th colspan="4">Belediye İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İçin Kaynaklara Göre Çekilen Su (1000 m³/yıl)</th></tr> <tr> <th></th><th>Baraj</th><th>Kuyu/Kaynak/Akarsu</th><th>Göl-Gölet</th></tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1994</td><td>-</td><td>9.044</td><td>-</td></tr> <tr> <td>2001</td><td>-</td><td>17.109</td><td>-</td></tr> <tr> <td>2010</td><td>-</td><td>13.643</td><td>-</td></tr> <tr> <td>2012</td><td>-</td><td>11.381</td><td>-</td></tr> <tr> <td>2014</td><td>-</td><td>14.089</td><td>-</td></tr> </tbody> </table>				Belediye İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İçin Kaynaklara Göre Çekilen Su (1000 m ³ /yıl)					Baraj	Kuyu/Kaynak/Akarsu	Göl-Gölet	1994	-	9.044	-	2001	-	17.109	-	2010	-	13.643	-	2012	-	11.381	-	2014	-	14.089	-
Belediye İçme ve Kullanma Suyu Şebekesi İçin Kaynaklara Göre Çekilen Su (1000 m ³ /yıl)																															
	Baraj	Kuyu/Kaynak/Akarsu	Göl-Gölet																												
1994	-	9.044	-																												
2001	-	17.109	-																												
2010	-	13.643	-																												
2012	-	11.381	-																												
2014	-	14.089	-																												
Kaynak:																															
Değerlendirme ve Sonuçlar.																															

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

SU-ATIKSU								
GÖSTERGE: Atıksu Arıtma Tesisi ile Hizmet Veren Belediyeler								
TANIM: Bu gösterge atıksu arıtma tesisi ile hizmet veren belediye sayısını ve atıksu arıtma tesislerine bağlı nüfusun yüzdelik oranını ifade eder.								
Önerilen Kaynak: TÜİK								
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki 1994 yılı ve sonrası atıksu arıtma tesislerine bağlı nüfus, tüm il nüfusu, oranları (%)								
Durum ve eğilimler;								
Veri Formatı								
YILLAR	1994	...	2004	2006	2008	2010	2012	2014
Atıksu Arıtma Tesisi ile Hizmet Veren Belediye Nüfusu	-*	-		6936	7927	7943	9162	9306
Arıtma Tesisine Bağlı Belediye Nüfusunun Toplam Belediye Nüfusuna Oranı (%)	-	-	-	2,2	2,5	2,5	2,8	2,8
Kaynak: TÜİK								
Değerlendirme ve Sonuçlar. İlimizde kentsel konvansiyonel atık su arıtma sistemi bulunmamaktadır. Ancak Fındıklı, Pazar, Çayeli ilçeleri ve Merkezde derin deniz deşarjı yöntemiyle hizmet verilmektedir. Diğer kıyı ilçelerinde de derin deniz deşarjı projelendirme aşamasındadır.								

SU-ATIKSU						
GÖSTERGE: Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayıları ve nüfusu						
TANIM: Bu gösterge 1994 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı ve bağlı nüfus, Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)						
Önerilen Kaynak: TÜİK						
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki 1994 yılı ve sonrası kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı ve bağlı nüfus, Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı (%)						
Durum ve eğilimler;						
Veri Formatı						
YILLAR	2004	2006	2008	2010	2012	2014
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye sayısı	17	17	16	16	16	14
Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam nüfusa oranı (%)	44	52	53	56	58	57
Kaynak: TÜİK						
Değerlendirme ve Sonuçlar. Çizelgede görüldüğü üzere kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı yıllara göre artış göstermiştir.						

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

SU-ATIKSU
GÖSTERGE: Sanayiden Kaynaklanan Atıksu ve Bertarafı
TANIM: Bu gösterge yıllar itibariyle sanayi faaliyetlerinden kaynaklanan atıksu miktarları, atıksu arıtma tesisi ile hizmet veren sanayi bölgeleri ve oluşan atıksuyun arıtılma oranını ifade eder.
Önerilen Kaynak: TÜİK, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre, ildeki sanayi bölgelerinden ve diğer sanayiden kaynaklanan atıksu miktarı, arıtma tesisi sayısı ve arıtılan atıksuyun kısmının toplam atıksu miktarına oranı (%)
Durum ve eğilimler;
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. İlde kurulu ve faaliyette olan OSB bulunmadığından ve işletmeler endüstriyel atık sularını kendi sistemleriyle arıtarak bertaraf ettiklerinden dolayı sanayiden kaynaklanan atık su ve bertarafı ile ilgili genel bilgiye ulaşılamamıştır.

5. ARAZİ KULLANIMI

ARAZİ KULLANIMI							
GÖSTERGE: Arazi Kullanımı							
TANIM: Bu gösterge CORINE Arazi Örtüsü kategorilerine göre göreceli arazi örtüsü dağılımını gösterir.							
Önerilen Kaynak: Orman ve Su İşleri Bakanlığı							
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: 1990, 2000, 2006, 2012 ve sonrası yılları arazi kullanımlarının miktarı (ha) ve değişim oranı (%).							
Durum ve eğilimler;							
Veri Formatı							
	ALAN BÜYÜKLÜĞÜ						ALANDA ARTIŞ(+) /AZALIŞ (-)
	1990		2000		2006		
Arazi Sınıfı	ha	%	ha	%	ha	%	(ha)
1. Yapay Bölgeler	1.205,21	0,3	1.767,20	0,45	2.230,76	0,56	+1.025,55
2. Tarımsal Alanlar	75.773,34	19,25	75.382,02	0,19	75.444,29	19,17	-329,05
3. Orman ve Yarı Doğal Alanlar	313.654,36	79,7	313.657,51	79	313.407,62	79,6	-246,74
4. Sulak Alanlar	2.422,18	0,61	2.438,14	0,61	2.383,10	0,60	-39,08
5. Su Yapıları	2.899,60	0,73	2.725,8	0,69	2.449,83	0,62	-449,77
TOPLAM	395.954,69		395.970,67		395.915,60		-39,09
Kaynak:							
Değerlendirme ve Sonuçlar.							
Çizelgede görüldüğü üzere yapay bölgelerin kapladığı alanda zamanla artış gözlenirken diğer alanlarda azalma olmuştur.							

6. TARIM

TARIM				
GÖSTERGE: Kişi Başına Tarım Alanı				
TANIM: Toplam ekilebilir tarım arazisinin, toplam nüfusa oranı olarak ifade edilir.				
Önerilen Kaynak: TÜİK				
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Ekilebilir arazi toplamı (ha) ve toplam nüfus (kişi), kişi başına tarım arazisi (ha/kişi)				
Durum ve eğilimler;	YIL	İL NÜFUSU	TOPLAM EKİLEBİLİR TARIM ARAZİSİ (ha)	KİŞİ BAŞINA TARIM ALANI (ha/kişi)
	2014	329.779	54.400	0,16
Kaynak:				
Değerlendirme ve Sonuçlar. İlimizde 2015 yılında kişi başına düşen ekilebilir tarım arazisi 0,16 ha'dır. Bu oran geçen yıl ile aynıdır. Nüfus bilgisi 2014 yılına aittir.				

TARIM					
GÖSTERGE: Kimyasal Gübre Tüketimi					
TANIM: Tarımsal alanlarda kullanılan gübre miktarını ve hektar başına kullanılan mineral azot, fosfor ve potas miktarını gösterir.					
Önerilen Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri, TÜİK					
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık toplam gübre tüketimi (ton), toplam tarımsal alan (ha), hektar başına kullanılan gübre ve mineral azot, fosfor ve potas miktarı (ton/ha) ve yıllar itibarıyla değişimi					
Durum ve eğilimler;					
Yıllık Toplam Gübre Tüketimi (kg)	Toplam Tarımsal Alan (ha)	Hektar Başına Kullanılan (kg)			
		Gübre	Mineral Azot	Mineral Fosfor	Mineral Potas
54.480	54.634	990	246	31	60
Kaynak:					
Değerlendirme ve Sonuçlar. İlimizde tarımsal alanlarda kullanılan 60.078 ton gübrenin %32'si minerallerden oluşup, %0,1'i kimyasal gübredir.					

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

TARIM			
GÖSTERGE: Tarım İlacı Kullanımı			
TANIM: Toplam tarım ilacı kullanımını (ton birimiyle aktif bileşen) ve hektar başına düşen tarım ilacı miktarıdır.			
Önerilen Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri, TÜİK			
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık toplam tarım ilacı tüketimi (ton), toplam tarımsal alan (ha), hektar başına düşen tarım ilacı (ton/ha) ve yıllar itibariyle değişimi			
Durum ve eğilimler;			
Yıllık Toplam Tarım İlacı Tüketimi (Ton)	Toplam Tarımsal Alan (ha)	Tarım İlacı Kullanılan Alan (ha)	Hektar Başına Düşen Tarım İlacı (kg/ha)
0,36	54.634	4.805	0,074
Kaynak:			
Değerlendirme ve Sonuçlar. Tarım ilacı kullanımı ile ilgili veriler çizelgede gösterilmiştir.			

TARIM																																							
GÖSTERGE: Organik Tarım																																							
TANIM: Toplam kullanılan tarımsal alanın oranı olarak organik tarım alanı (organik olarak ekilen mevcut alanların ve organik tarıma geçiş sürecinde olan alanların toplamı) payıdır.																																							
Önerilen Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri																																							
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Organik alanların toplam alanı (ha), Toplam tarım alanına oranı (%), Türkiye toplam organik tarım alanı içerisindeki oranı (%), Organik Tarım Alanında Toplam Üretim Miktarı (ton)																																							
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)																																							
Veri Formatı																																							
<table><tr><th rowspan="2">Yıllar</th><th colspan="2">Toplam üretim</th><th colspan="2">Üretim miktarı</th></tr><tr><th>Alan (1000 ha)</th><th>Artış* (%)</th><th>Miktar (1000 ton)</th><th>Artış* (%)</th></tr><tr><td>2009</td><td>0,26</td><td>26</td><td>-</td><td>-</td></tr><tr><td>2010</td><td>0,33</td><td>109</td><td>-</td><td>-</td></tr><tr><td>2011</td><td>0,69</td><td>88</td><td>0,36</td><td>63</td></tr><tr><td>2012</td><td>1,3</td><td>23</td><td>8,1</td><td>41</td></tr><tr><td>2013</td><td>1,6</td><td>-</td><td>11,5</td><td>-</td></tr><tr><td>2014</td><td>3,7</td><td>-</td><td>26,04</td><td>-</td></tr></table>	Yıllar	Toplam üretim		Üretim miktarı		Alan (1000 ha)	Artış* (%)	Miktar (1000 ton)	Artış* (%)	2009	0,26	26	-	-	2010	0,33	109	-	-	2011	0,69	88	0,36	63	2012	1,3	23	8,1	41	2013	1,6	-	11,5	-	2014	3,7	-	26,04	-
Yıllar		Toplam üretim		Üretim miktarı																																			
	Alan (1000 ha)	Artış* (%)	Miktar (1000 ton)	Artış* (%)																																			
2009	0,26	26	-	-																																			
2010	0,33	109	-	-																																			
2011	0,69	88	0,36	63																																			
2012	1,3	23	8,1	41																																			
2013	1,6	-	11,5	-																																			
2014	3,7	-	26,04	-																																			
*Artışlar 2002 yılı baz alınarak hesaplanmıştır.																																							

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

Organik alanların toplam alanı (ha)	Toplam tarım alanına oranı (%)	Türkiye toplam organik tarım alanı içerisindeki oranı (%)	Organik Tarım Alanında Toplam Üretim Miktarı (ton)
1600	2,9	0,22	11.500

Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri (2014)

Değerlendirme ve Sonuçlar.

İlimiz genelinde organik tarım alanlarında artış gözlemlenmektedir. Özellikle Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğünün organik çay üretimine yönelmesi ve müstahsilleri de yönlendirerek desteklemesiyle organik tarım arazilerinde yıllar içerisinde daha da fazla artış olması beklenmektedir.

7. ORMAN

ORMAN
GÖSTERGE: Ormanlık Alanlar
TANIM: Orman alanlarının toplam büyüklüğünü ve yıllara göre değişimini ifade eder.
Önerilen Kaynak: Orman Bölge Müdürlükleri
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki toplam orman alanı (ha), yıllık değişimi (ha/yıl), orman vasfına göre dağılımı (%), ağaç türleri, sayıları ve oranları (sayı, %)
Durum ve eğilimler;

ORMANLIK ALAN TİPİ	ALAN
Normal Ormanlık Alan(Ha)	99.268
Bozuk Ormanlık Alan(Ha)	70.697
Toplam Ormanlık Alan(Ha)	169.965
Ormansız Alan(Ha)	170.534
Genel Alan(Ha)	340.499

■ Normal ■ Bozuk ■ Ormansız

A pie chart illustrating the distribution of forest types. The chart is divided into three segments: a large orange segment representing 'Ormansız' (Barren) at 50%, a green segment representing 'Normal' at 29%, and a light green segment representing 'Bozuk' (Damaged) at 21%. A legend at the top identifies the colors: green for Normal, light green for Bozuk, and orange for Ormansız.

ORMANLIK ALAN TİPİ	ALAN	Oran (%)
Normal Ormanlık Alan(Ha)	99.268	29%
Bozuk Ormanlık Alan(Ha)	70.697	21%
Ormansız Alan(Ha)	170.534	50%

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

Kaynak: Orman Bölge Müdürlüğü, 2014

Değerlendirme ve Sonuçlar.

Rize ili ormanlık alanı 2003 yılı itibari ile 158.456 ha olup, 2014 yılı itibari ile 169.965 ha olmuştur. Yıllar itibari ile ormanlık alanda artış olmuştur. Ayrıca bozuk orman alanları Rehabilite ve gençleştirme çalışmaları ile Verimli Orman haline getirilmiştir.

8. BALIKÇILIK

BALIKÇILIK													
GÖSTERGE: Balıkçılık													
TANIM: Her yıl, denizlerde avcılığı yapılan balıklar (denize kıyısı olan iller için), kabuklu deniz ürünleri ve yumuşakçalar ile iç sularda avlanan tatlı su ürünleri ile yetiştiricilik ürünleri olmak üzere üretilen balık miktarını gösterir. Üretime ilişkin veriler yakalandığı zamanki ağırlığı olan canlı ağırlık ile ifade edilir.													
Önerilen Kaynak: Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri, TÜİK													
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Kıyı şeridi uzunluğu (km), deniz alanı ve iç su alanı (ha), su ürünleri üretimi (bin ton) ve yıllara göre değişimi (%), Balık türlerinin dağılımı (%)													
Durum ve eğilimler;													
Veri Formatı													
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
İçsu Avcılığı	-	361	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Deniz Balıkları Avcılığı	35,402	31,361	34,193	25,760	33,114	39,388	34,686	28,801	30,183	32,349	30,468	33,25	30,25
Yetiştiricilik Ürünleri	-	-	-	-	-	-	-	-	738	749,211	802,975	980	1,05
Kaynak:													
Değerlendirme ve Sonuçlar.													
Konu ile ilgili 2015 verileri ilgili kurumdan iletilmemiştir.													

9. ALTYAPI VE ULAŞTIRMA

ALTYAPI VE ULAŞTIRMA														
GÖSTERGE: Karayolu ve Demiryolu Ağı														
TANIM: İldeki toplam karayolu (otoyollar, devlet yolları, il yolları) ve demiryolu gelişimi ve uzunluğunu ifade eder.														
Önerilen Kaynak: Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bölge Müdürlükleri														
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre karayolu ve demiryolu uzunlukları (km)														
Durum ve eğilimler;														
Veri Formatı														
Yıllar	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Karayolu Ağ Uzunluğu (km)	351	351	365	366	371	393	396	396	398	398	427	482	498	510

OTOYOL	DEVLET YOLU	İL YOLU	TOPLAM
Ağ Durumu	176	322	498

Kaynak: Karayolları Bölge Müdürlüğü

Değerlendirme ve Sonuçlar.
Rize ilimiz, 176 km. Devlet yolu, 322 km. İl yolu olmak üzere toplam 498 km. yol ağına sahiptir. İlimizde Devlet yollarının % 100'ü, İl yollarının ise % 83'i asfalt kaplamalıdır. Devlet ve il yollarının 301 km.si BSK(*Bitümlü sıcak karışım*) olup, ilimiz sınırları içerisinde 123,5 km Bölünmüş yol ile trafiğe açık 11.888 metre uzunluğunda toplam 14 adet tünel mevcuttur. Rize ilimizde demiryolu ağı bulunmamaktadır.

2014 yılı itibariyle Rize ilinde; 176 km'si devlet yolu, 322 km'si ise il yolu olmak üzere toplam 498 km karayolu ağı bulunmaktadır. Grafik 2'de Rize ilinde, Karayolları 10. Bölge Müdürlüğü ağına ait yol ağının satış cinsleri

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

verilmiştir. Bu verilere göre; 498 km toplam Karayolunun, 301 km'si BSK (Bitümlü sıcak karışım-en iyi kalite asfalt karışım), 130 km'si satih kaplama, 35 km stabilize yol, 0 km toprak yol, 16 km diğer yol malzemesi şeklinde yer almaktadır. Grafik 3'de 2012 yılına ait bölünmüş yollar gösterilmiştir. 2002 yılında Rize ilinde 20 km bölünmüş yol uzunluğu görülmektedir. 2003-2012 yılları arasında ilde bölünmüş yol 92 km yapılmış ve 2014 yılında toplam 11,5 km yol yapılmıştır. 2014 yılı sonu itibarıyla toplam 123,5 km bölünmüş yol çalışması yapılmıştır. Tabloda ve Şekil 1'de yıllara göre km uzunlukları verilmiştir. Buna göre 2002 yılında Rize iline ait toplam karayolu ağı 351 km, 2003 yılında toplam 351 km, 2004 yılında 365 km, 2005 yılında 366 km, 2006 yılında 371 km, 2007 yılında 393 km, 2008 yılında 396 km, 2009 yılında 396 km, 2010 ve 2011 yılında 398 km, 2012 yılında 427 km, 2014 yılında 498 km karayolu ağı bulunmaktadır. Her yıl yol yapım, bakım ve iyileştirme çalışmaları yapılmaktadır. (Tablodaki mevcut yolların bir kısmı yapımı ve çalışması tamamlandıktan sonra Karayolları 10. Bölge Müdürlüğü açısından Belediye ve İl Özel İdaresi sınırlarına zaman zaman dahil edildiğinden bazı yıllarda azalmalar görülebilir).

ALTYAPI VE ULAŞTIRMA

GÖSTERGE: Motorlu Kara Taşıtı Sayısı

TANIM: İldeki, Otomobil (arazi taşıtı dahil), Minibüs, Otobüs, Kamyonet, Kamyon, Motosiklet, Özel Amaçlı Taşıtlar, Yol ve İş Makinaları ve Traktör toplamından ibaret motorlu kara taşıt sayısını ifade eder

Önerilen Kaynak: TÜİK

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre motorlu kara taşıtı sayısı, taşıt kategorileri ve toplam araç sayısı içerisindeki oranları (%), İldeki kişi başına düşen araç sayısı

Durum ve eğilimler;

Yıl	Toplam	Otomobil	Minibüs	Otobüs	Kamyonet	Motosiklet	Kamyon	Özel amaçlı taşıtlar	Traktör	Bin kişi başına otomobil sayısı
2015	2.895	1.439	85	22	966	219	141	18	5	4,3
2014	2.168	995	63	22	738	229	105	15	1	1,5
2013	2.291	1204	70	27	716	144	123	6	1	1,8
2012	2.444	1031	81	24	1024	140	137	6	1	2,5
2011	2.551	1076	85	28	1015	154	185	7	1	3,3
2010	2.180	815	90	28	976	181	85	4	1	3,2
2009	1.583	594	54	16	659	199	56	4	1	3,7
2008	1.709	490	106	38	745	222	93	14	1	3,1

Kaynak:TÜİK

Değerlendirme ve Sonuçlar.

10. ATIK

ATIK							
GÖSTERGE: Belediye Atıkları Miktarı ve Bertaraf Miktarı							
TANIM: Bu gösterge, il içinde, belediyeler tarafından ya da belediyeler adına toplanan katı atıkların miktarı ve düzenli depolama oranını ifade eder. Belediye atıklarının en önemli miktarı haneler tarafından üretilen atıklardır. Ayrıca alım-satım ve ticaret kuruluşları, ofis binaları, kurum ve küçük işyeri atıklarını da kapsamaktadır							
Önerilen Kaynak: TÜİK							
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllık olarak belediyelerce ya da belediye adına toplanan katı atıklar (Ton), Düzenli Depolanan Katı Atık Miktarı (ton) ve oranı (%)							
Durum ve eğilimler;							
Yıl	Nüfus	Atık hizmeti veren belediye sayısı	Belediye nüfusu	Toplanan atık miktarı (ton)	Kişi başı toplanan atık	Düzenli depolama tesislerine gönderen belediye sayısı	Düzenli depolama tesislerine gönderilen atık miktarı (ton)
2014	324 152	20	223 606	63 908	0,78	14	47 489
Kaynak: TÜİK, 2014							
Değerlendirme ve Sonuçlar.							
2015 yılı verilerine TÜİK web sitesinden ulaşılamamıştır.							

ATIK			
GÖSTERGE: Katı Atıkların Düzenli Depolanması			
TANIM: İldeki katı atık tesisi sayısı ve hizmet verilen nüfus oranını ifade eder.			
Önerilen Kaynak: TÜİK			
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İldeki katı atık tesis sayısı, katı atık düzenli depolama hizmeti veren belediye sayısı ve nüfus, hizmet verilen nüfusun tüm il nüfusuna oranı (%)			
Durum ve eğilimler;			
YIL	DÜZENLİ DEPOLAMA (NÜFUS)	VAHŞİ DEPOLAMA (NÜFUS)	TOPLAM NÜFUS
2014	143.439	180.713	324.152
	(%45)	(%55)	(%100)
Kaynak:			
Değerlendirme ve Sonuçlar.			
İlimizde katı atık tesisi bulunmamaktadır. 2015 verilerine TÜİK web sitesinden ulaşılamamıştır.			

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

ATIK

GÖSTERGE: Tıbbi Atıklar

TANIM:

İl için, ayrı olarak toplanan tıbbi atık miktarlarının yıllık olarak belirtilmesi ve toplanan tıbbi atıkların bertaraf yöntemlerinin oransal olarak ifade edilmesidir.

Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi:

Yıllar itibariyle toplanan tıbbi atık miktarı (ton), yöntemlerine göre bertaraf oranları (%) ve bertaraf tesisi sayısı

Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Tıbbi Atık Miktarı (ton)	137,65	165,31	185,15	189,22	230,62	293,24	299,83	312,446	333,950

Kaynak:

Değerlendirme ve Sonuçlar.

ATIK																										
GÖSTERGE: Atık Madeni Yağlar																										
TANIM: İl içinde toplanan atık madeni yağların miktarını ve geri kazanım ya da bertaraf oranlarını ifade eder.																										
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok ve tesis içi hariç olarak değerlendirilecektir.																										
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle ilde toplanan atık yağın türlerine göre miktarı (ton), bertarafa ve geri kazanıma ilişkin oranları (%)																										
Durum ve eğilimler;																										
	<table><thead><tr><th>Yıl</th><th>Atık Motor Yağı</th><th>Atık Endüstriyel Yağ</th></tr></thead><tbody><tr><td>2008</td><td>78,835</td><td>24,291</td></tr><tr><td>2009</td><td>69,615</td><td>58,646</td></tr><tr><td>2010</td><td>94,607</td><td>43,840</td></tr><tr><td>2011</td><td>78,130</td><td>65,238</td></tr><tr><td>2012</td><td>76,039</td><td>60,710</td></tr><tr><td>2013</td><td>81,052</td><td>59,690</td></tr><tr><td>2014</td><td>96,329</td><td>55,410</td></tr></tbody></table>	Yıl	Atık Motor Yağı	Atık Endüstriyel Yağ	2008	78,835	24,291	2009	69,615	58,646	2010	94,607	43,840	2011	78,130	65,238	2012	76,039	60,710	2013	81,052	59,690	2014	96,329	55,410	
Yıl	Atık Motor Yağı	Atık Endüstriyel Yağ																								
2008	78,835	24,291																								
2009	69,615	58,646																								
2010	94,607	43,840																								
2011	78,130	65,238																								
2012	76,039	60,710																								
2013	81,052	59,690																								
2014	96,329	55,410																								
Kaynak:RÇŞİM																										
Değerlendirme ve Sonuçlar.																										

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

ATIK
GÖSTERGE: Bitkisel Atık Yağlar
TANIM: İl içinde toplanan bitkisel atık yağların miktarını ve geri kazanım-bertaraf oranlarını ifade eder.
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Atık Yönetim Uygulamasında beyan edilen atık miktarı stok ve tesis içi hariç olarak değerlendirilecektir.
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle ilde toplanan bitkisel atık yağın türlerine göre miktarı (ton), bertarafa ve geri kazanıma ilişkin oranları (%)
Durum ve eğilimler;
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. İlimizde 2015 yılında toplam 13.585 ton atık bitkisel yağ toplanmıştır.

ATIK
GÖSTERGE: Ambalaj Atıkları
TANIM: İl içerisinde oluşan ambalaj atıklarının miktarlarını ve geri kazanımına ilişkin bilgileri içerir.
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre; üretilen toplam ambalaj atık miktarı ve ambalaj cinsi (ton), geri kazanılan toplam ambalaj atık miktarı (ton), piyasaya sürülen ambalaj miktarı (ton), hedeflenen geri kazanım oranları (%), geri kazanılması gereken miktar (ton), kayıtlı ekonomik tesis sayısı ve lisanslı tesisi sayısı
Durum ve eğilimler;
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Konu ile ilgili detaylara "Atık" bölümünden ulaşılabilir.</i>

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

ATIK
GÖSTERGE: Ömrünü Tamamlamış Lastikler
TANIM: Ömrünü tamamlamış lastiklerin toplanma miktarları, geri kazanım tesisleri ve çimento fabrikalarında ek yakıt olarak kullanılan miktarını ifade eder.
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllara göre, ömrünü tamamlamış lastiklerin toplanma miktarları ve geri kazanım tesislerinde ve çimento fabrikalarında ek yakıt olarak kullanılan miktarları (ton)
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Konu ile ilgili detaylara "Atık" bölümünden ulaşılabilir.</i>

ATIK
GÖSTERGE: Ömrünü Tamamlamış Araçlar
TANIM: İl genelinde yıllar itibariyle hurdaya ayrılan araç sayısını vb. bilgileri ifade eder.
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle hurdaya ayrılan araç sayısı
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Konu ile ilgili detaylara "Atık" bölümünden ulaşılabilir.</i>

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

ATIK
Atık Elektrikli -Elektronik Eşyalar
TANIM: Atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarları ve işleme tesis sayılarını ifade eder.
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle, atık elektrikli ve elektronik eşya toplama miktarı (ton) ve işleme tesis sayısı
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Konu ile ilgili detaylara "Atık" bölümünden ulaşılabilir.</i>

ATIK
Maden Atıkları
TANIM: İl genelinde, cevher tiplerine göre, zenginleştirme tesisi sayısı ve zenginleştirme proses atıklarının dağılımını ifade eder.
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle cevher tiplerine göre zenginleştirme tesisi sayısı, zenginleştirme proses atıkları miktarları (ton)
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Konu ile ilgili detaylara "Atık" bölümünden ulaşılabilir.</i>

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

ATIK
Tehlikeli Atıklar
TANIM: İl genelinde, yıllar itibariyle toplanan tehlikeli atıkların miktarı ile geri kazanımı, yakma ve nihai bertaraf edilenlerin miktarlarını ifade eder.
Önerilen Kaynak: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Atık Yönetim Uygulaması verileri.
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle, il içinde toplanan tehlikeli atıkların miktarı (ton), ara depolama geri kazanım, yakma ve nihai bertaraf miktarları (ton) ve geri kazanım türlerine göre oranları (%)
Durum ve eğilimler; <i>(Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)</i>
Kaynak:
Değerlendirme ve Sonuçlar. <i>Konu ile ilgili detaylara "Atık" bölümünden ulaşılabilir.</i>

11.TURİZM

TURİZM																																																								
Yabancı Turist Sayıları																																																								
TANIM: Bu gösterge, il düzeyinde bir yılda giriş çıkış yapan yerli ve yabancı turist sayısının yıllara göre değişimini ifade eder																																																								
Önerilen Kaynak: TÜİK, Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü																																																								
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: İl düzeyinde 2000 yılı ve sonrasındaki yıllarda giriş yapan yerli ziyaretçi sayısı (kişi), yabancı ziyaretçi sayısı, bu sayıların yıllara göre değişimi (%), bir önceki yıl için ziyaretçi sayısının aylara göre dağılımı																																																								
Durum ve eğilimler; (Şekil, çizelge ya da grafik yer alır)																																																								
<table><tr><th>YIL</th><th>YERLİ TURİST</th><th>YABANCI TURİST</th><th>TOPLAM</th></tr><tr><td>2003</td><td>271.055</td><td>40.846</td><td>321.101</td></tr><tr><td>2004</td><td>333.178</td><td>41.860</td><td>375.038</td></tr><tr><td>2005</td><td>360.214</td><td>55.326</td><td>415.450</td></tr><tr><td>2006</td><td>375.178</td><td>57.644</td><td>432.823</td></tr><tr><td>2007</td><td>417.338</td><td>57.975</td><td>475.313</td></tr><tr><td>2008</td><td>433.415</td><td>58.415</td><td>491.830</td></tr><tr><td>2009</td><td>437.817</td><td>58.729</td><td>496.546</td></tr><tr><td>2010</td><td>489.731</td><td>69.407</td><td>559.138</td></tr><tr><td>2011</td><td>509.911</td><td>61.217</td><td>571.128</td></tr><tr><td>2012</td><td>524.021</td><td>61.675</td><td>585.696</td></tr><tr><td>2013</td><td>581.465</td><td>68.417</td><td>649.888</td></tr><tr><td>2014</td><td>591.564</td><td>75.244</td><td>666.808</td></tr><tr><td>2015</td><td>601.012</td><td>79.122</td><td>680.134</td></tr></table>	YIL	YERLİ TURİST	YABANCI TURİST	TOPLAM	2003	271.055	40.846	321.101	2004	333.178	41.860	375.038	2005	360.214	55.326	415.450	2006	375.178	57.644	432.823	2007	417.338	57.975	475.313	2008	433.415	58.415	491.830	2009	437.817	58.729	496.546	2010	489.731	69.407	559.138	2011	509.911	61.217	571.128	2012	524.021	61.675	585.696	2013	581.465	68.417	649.888	2014	591.564	75.244	666.808	2015	601.012	79.122	680.134
YIL	YERLİ TURİST	YABANCI TURİST	TOPLAM																																																					
2003	271.055	40.846	321.101																																																					
2004	333.178	41.860	375.038																																																					
2005	360.214	55.326	415.450																																																					
2006	375.178	57.644	432.823																																																					
2007	417.338	57.975	475.313																																																					
2008	433.415	58.415	491.830																																																					
2009	437.817	58.729	496.546																																																					
2010	489.731	69.407	559.138																																																					
2011	509.911	61.217	571.128																																																					
2012	524.021	61.675	585.696																																																					
2013	581.465	68.417	649.888																																																					
2014	591.564	75.244	666.808																																																					
2015	601.012	79.122	680.134																																																					
Kaynak:																																																								
Değerlendirme ve Sonuçlar.																																																								

TURİZM
Mavi Bayrak Uygulamaları
TANIM: (Denize Kıyısı Olan İller İçin) Gerekli standartları taşıyan nitelikli plaj ve marinalara verilen uluslararası bir çevre ödülü olan mavi bayrağın, Türkiye’de 1997 yılından itibaren verildiği plaj ve marinaların yıllar itibari ile toplam sayılarının belirtilmesidir.
Önerilen Kaynak: Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü
Kullanılan Veri ve Gösterge Birimi: Yıllar itibariyle, mavi bayrak almaya hak kazanmış plaj ve marina sayıları

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

Durum ve eğilimler;

Kaynak:

Değerlendirme ve Sonuçlar.

İlimizde mavi bayraklı plaj bulunmamaktadır.

EK-1: 2015 YILINA AİT İL ÇEVRE SORUNLARI VE ÖNCELİKLERİ ARAŞTIRMA FORMU

AÇIKLAMALAR:

İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Anketi, illerimizin çevre sorunlarının ve önceliklerinin neler olduğunu ortaya koyan, aynı zamanda bu sorunların kaynaklarını, nedenlerini, sorunun çözümü için ne tür tedbirler alındığı ya da alınması gerektiğini belirten önemli bir çalışmadır. İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Anketi, çevre konusunda karar vericilere ve halka çevresel bilgi sağlamakta, böylece karar verme sürecini desteklemekte ve halkın çevresel konularda bilincini artırmaktadır.

Form doldurulurken;

- 1- Anket formunda doldurulan bilgilerin, “Çevre Durum Raporu” ve “Göstergeler” bölümü verileriyle tutarlı olmasına dikkat edilecektir.
- 2- Anket formu doldurulurken, başlıklar altındaki açıklamalara dikkat edilecektir.
- 3- Öncelik sıralaması istenen bütün başlıklarda (I.2., I.4., II.4., III.1., III.2., IV.1.); “BU YILKI ÖNEM SİRANIZ” sütununda, anketin ilgili olduğu yıl için geçerli olan önem sırasına göre, maddelerin en önemliden az önemliye doğru 1, 2, 3, şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. Bütün maddelerin numaralandırılması zorunlu olmayıp yalnızca, ilinizde anketin ilgili olduğu yıl için geçerli maddelerin kendi aralarında sıralanması yeterlidir. “BU YILKI ÖNEM SİRANIZ” sütunlarında yapılan sıralamalarda, rakamlar birbirini takip eder şekilde verilmeli, birden fazla maddeye aynı rakam verilmemelidir.
- 4- Öncelik sıralaması istenen bütün başlıklarda (I.2., I.4., II.4., III.1., III.2., IV.1.); “GEÇEN YILKI ÖNEM SİRANIZ” başlığı altında, önceki yıla ait anket formundaki sıralamanız tekrar yazılarak, yeni doldurulan yıldaki anket formunun ilgili başlıklarının karşılaştırılması yapılarak, değişiklik olmuşsa nedenlerinin belirtilmesi istenmektedir.
- 5- Anket formunun tüm bölümleri eksiksiz ve doğru olarak bilgisayar ortamında hazırlanacaktır.
- 6- Herhangi bir konuyla ilgili olarak veri ve bilgi temin edilememişse bunun nedeninin belirtilmesi gerekmektedir.
- 7- Her bir çizelgenin altında yararlanılan kaynak/kaynaklar verilmelidir.

BÖLÜM I. HAVA KİRLİLİĞİ

I.1. Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırma

Hava Kalitesi İndeksi Kesme Noktaları

İndeks	HKİ	SO ₂ [µg/m ³]	NO ₂ [µg/m ³]	CO [µg/m ³]	O ₃ [µg/m ³]	PM ₁₀ [µg/m ³]
		1 Sa. Ort.	1 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	8 Sa. Ort.	24 Sa. Ort.
1 (İyi)	0 – 50	0-100	0-100	0-5500	0-120 ^L	0-50
2 (Orta)	51 – 100	101-250	101-200	5501-10000	121-160	51-100 ^L
3 (Hassas)	101 – 150	251-500 ^L	201-500	10001-16000 ^L	161-180 ^B	101-260 ^U
4 (Sağlıksız)	151 – 200	501-850 ^U	501-1000	16001-24000	181-240 ^U	261-400 ^U
5 (Kötü)	201 – 300	851-1100 ^U	1001-2000	24001-32000	241-700	401-520 ^U
6 (Tehlikeli)	301 – 500	>1101	>2001	>32001	>701	>521

L: Limit Değer

B: Bilgi Eşiği

U: Uyarı Eşiği

I.1.1. İlinize ait 2015 yılı içindeki aylık ortalama ölçüm değerlerini yukarıdaki Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, aşağıdaki çizelgede uygun sınıfı “X” ile işaretleyiniz.

AYLAR	Aylık Ortama (µg/m ³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																							
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
OCAK	X																							
ŞUBAT	X																							
MART	X																							
NİSAN	X																							
MAYIS	X																							
HAZİRAN	X																							
TEMMUZ	X																							
AĞUSTOS	X																							
EYLÜL	X																							
EKİM	X																							
KASIM	X																							
ARALIK	X																							

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (iyi) , 2 (orta) , 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: <http://www.havaizleme.gov.tr/>

I.1.2. İlinize ait Kış sezonu ortalama ölçüm değerlerini (2015 yılı Ekim- 2015 Mart arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak uygun sınıfı “X” ile işaretleyiniz.

Kış sezonu ortalama ölçüm değeri; raporu hazırlanan yılın bir önceki yılının Ekim ayı ile raporu hazırlanan yılın Mart ayı arasındaki 6 aylık ortalamayı ifade etmektedir. Söz konusu 6 aylık ortalama ölçüm değerlerini, Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, çizelgede uygun sınıfa “X” ile işaretlemeniz istenmektedir.

	Kış Sezonu (Ekim-Mart) 6 Aylık Ortama (µg/m ³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																							
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃					
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6
Kış Sezonu (Ekim-Mart)	X																							

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (iyi) , 2 (orta) , 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: Verinin nereden alındığı

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

I.1.3. İlinize ait Yaz sezonu ortalama ölçüm değerlerini (2015 yılı Nisan-Eylül arası 6 aylık ortalama) Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak uygun sınıfı “X” ile işaretleyiniz.

Yaz sezonu ortalama ölçüm değeri; raporu hazırlanan yılın Nisan ayı ile Eylül ayı arasındaki 6 aylık ortalamayı ifade etmektedir. Söz konusu 6 aylık ortalama ölçüm değerlerini, Hava Kalitesi İndeksine göre sınıflandırarak, çizelgede uygun sınıfa “X” ile işaretlemeniz istenmektedir.

	Yaz Sezonu (Nisan-Eylül) 6 Aylık Ortama (µg/m³) Olarak Hava Kalitesi İndeksine (*) Göre Sınıflandırma																														
	SO ₂						NO ₂						CO						O ₃						PM ₁₀						
	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	
Yaz Sezonu (Nisan-Eylül)	x																														

* Hava Kalitesi İndeksi: 1 (iyi) , 2 (orta) , 3 (hassas), 4 (sağlıksız), 5 (kötü), 6 (tehlikeli)

Kaynak: <http://www.havaizleme.gov.tr/>

I.2. İlinizde hava kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre rakam* ile belirtiniz.

I.2.'de ilinizde hava kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1, 2, 3, şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. Varsa “e. Diğer Sanayi Faaliyetleri” ve “g. Diğer Kaynaklar” ın ne olduğu ayrıca belirtilmelidir. Çevre Durum Raporunun “Hava” bölümündeki SO₂, PM, NO_x, CO gibi ölçüm sonuçlarının il bazındaki aylık ortalaması veya konsantrasyonu en yüksek olan istasyonun aylık ortalama değerleri esas alınır.

KAYNAK	GEÇEN YILKİ ÖNEM SİRANIZ	BU YILKİ ÖNEM SİRANIZ ²	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Evsel ısınma	1	1	
b. İmalat Sanayi İşletmeleri	2	2	
c. Maden İşletmeleri			
d. Termik Santraller			
e. Diğer Sanayi Faaliyetleri (Belirtiniz).....			
f. Karayolu Trafik	3	3	
g. Diğer Kaynaklar (Belirtiniz).....			

² En önemliden az önemliye doğru 1, 2, 3, ... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

I.3. Hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla yıl içinde il/ilçelerde alınan tedbirleri “X” ile işaretleyiniz.

I.3.’de, hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla yıl içinde, il sınırları içerisinde ne tür tedbirler alındığı bilgisi istenmektedir. Çizelgede her bir tedbir için belirtilen numara altında, alınan tedbirler için işaretleme yapılması istenmektedir.

YERLEŞİM YERİNİN ADI		ALINAN TEDBİR/TEDBİRLER								
		a	b	c	d	e	f	g	h	i
İL MERKEZİ	Merkez	X	X			X			X	
İLÇELER	Ardeşen	X				X	X		X	
	Fındıklı	X				X	X		X	
	Pazar	X				X	X		X	
	Çayeli	X				X	X		X	
	Çamlıhemşin	X				X			X	
	Hemşin	X				X			X	
	Güneysu	X				X	X		X	
	Derepazarı	X				X	X		X	
	İyidere	X				X	X		X	
	Kalkandere	X				X	X		X	
	İkizdere	X								

Kaynaklar: RÇŞİM

Tedbirler:

a.	Kaliteli katı/sıvı yakıt kullanımı
b.	Doğalgaz kullanımı
c.	Bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları
d.	Ağaçlandırma çalışmaları/orman alanlarının, yeşil alanların artırılması
e.	Motorlu taşıtların egzoz gazı ölçümleri
f.	Sanayi kuruluşlarının emisyon izni almaları
g.	Sanayi tesislerinin yerleşim yeri dışına çıkarılmaları
h.	Denetim
i.	Diğer (Varsa yukarıya ayrılan bölümde belirtiniz).

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

I.4. Hava kirliliğinin giderilmesinde, yıl içerisinde, il/ilçelerde karşılaşılan güçlükleri önem sırasına göre rakam ile belirtiniz.

I.4.'de hava kirliliğinin önlenmesinde, yıl içinde, ilinizde karşılaşılan güçlüklerin önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1, 2, 3, 4, şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. "Karşılaşılan güçlükler" altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir. Bunların haricinde "diğer" olarak belirtilmesi gereken husus varsa, ayrıca belirtilmelidir.

Karşılaşılan Güçlükler	GEÇEN YILKI ÖNEM SIRANIZ	BU YILKI ÖNEM SIRANIZ*	ÖNEM SIRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması	6	6	
b. Ateşçilerin eğitimsiz veya bilinçsiz olması	5	5	
c. Halkın alım gücünün düşük olmasından dolayı kalitesiz yakıt kullanılması	4	4	
d. Kaliteli yakıt temininde zorluklar			
e. Kurumsal ve yasal eksiklikler	3	3	
f. Toplumda bilinç eksikliği	2	2	
g. Meteorolojik faktörler	1	1	
h. Topografik faktörler			
i. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM II. SU KİRLİLİĞİ

II.1. İl sınırları içerisinde bulunan su kaynaklarının kalite değerlendirmesi

Su kirliliği, II.1.1-II.1.3'de il sınırları içerisinde, yıl içinde, kirliliğe maruz kalmış su kaynaklarının (yüzey, yeraltı ve yüzmeye suları) adları, kalite sınıfları ile bunların çizelgede belirtilen kirlenme nedenleri dikkate alınarak işaretlenmesi istenmektedir.

II.1.1. İl sınırlarında bulunan yüzey sularının kalite sınıflarını Yüzeysel Su Kalitesi Yönetimi Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yüzey Suyu Adı	Kalite sınıfı				Kirlenme Nedenleri								
	1	2	3	4	a	b	c	d	e	f	g	h	i
					Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai ilaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Denizcilik Faaliyetleri	Diğer (Belirtiniz)
Çağlayan Deresi					X	x		x	X				
Arılı Deresi					X	X		X	X				
Dolana Deresi					X	X		X	X				
Fırtına Deresi					X	X		X	X		X		
Hemşin Deresi					X	X		X	X				
Aşıklar Deresi					X	X		X	X				
Şairler Deresi					X	X		X	X				
Büyükdere					X	X		X	X		X		

Kaynaklar: RÇŞİM

II.1.2. İl sınırlarında bulunan yeraltı sularının kalite sınıflarını Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yeraltı suyunun bulunduğu bölge	Yeraltı Su Kalite Sınıfı			Kirlenme Nedenleri								
	İyi	Zayıf	Yeterli veri yok	a	b	c	d	e	f	g	h	i
				Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai ilaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Deniz Suyu Girişimi	Diğer (Belirtiniz)

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

Yeraltı suyunun bulunduğu bölge	Yeraltı Su Kalite Sınıfı			Kirlenme Nedenleri								
	İyi	Zayıf	Yeterli veri yok	a	b	c	d	e	f	g	h	i
				Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai ilaç ve Gübre Kullanımı	Hayvan Yetiştiriciliği	Madencilik Faaliyetleri	Deniz Suyu Girişimi	Diğer (Belirtiniz)

Kaynaklar: Verinin nereden alındığı

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

II.1.3. İl sınırlarında bulunan yüzme sularının kalite sınıflarını Yüzme Suyu Kalitesi Yönetmeliği çerçevesinde belirtiniz ve muhtemel kirlenme nedenlerini işaretleyiniz.

Yüzme Suyunun bulunduğu bölge/plaj	Mavi Bayrak Ödülü		Yüzme Suyu Kalite Sınıfı (*)				Kirlenme Nedenleri						
	Var	Yok	A	B	C	D	a	b	c	d	e	f	g
							Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai ilaç ve Gübre Kullanımı	Deniz/Göl Taşımacılığı	Diğer (Belirtiniz)
Kıyıcık Plajı - Fındıklı		X		X			X						
Yeniköy Plajı - Fındıklı		X		X			X						
Karaoğlu Plajı - Ardeşen		X		X			X						
Hamidiye Plajı - Pazar		X		X			X						
Sivrikale Plajı - Pazar		X		X			X						
Çayeli Halk Plajı – Çayeli		X		X			X						
Limanköy Aile Plajı - Çayeli		X		X			X						
Saklıbahçe Aile Plajı - Çayeli		X		X			X						
Bozukkale Plajı - Gündoğdu		X		X			X						
Alipaşa Plajı - Rize		X		X			X						
Sarayköy Plajı -		X		X			X						

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

Yüzme Suyunun bulunduğu bölge/plaj	Mavi Bayrak Ödülü		Yüzme Suyu Kalite Sınıfı (*)				Kirlenme Nedenleri						
	Var	Yok	A	B	C	D	a	b	c	d	e	f	g
							Evsel Atıksular	Evsel Katı Atıklar	Sanayi Kaynaklı Atıksular	Sanayi Atıkları	Zirai ilaç ve Gübre Kullanımı	Deniz/Göl Taşımacılığı	Diğer (Belirtiniz)
İyidere													
Yalıköy Plajı - İyidere		X		X			X						

(*) A sınıfı çok iyi/mükemmel, B sınıfı iyi kalite, C sınıfı kötü kalite ve D sınıfı çok kötü kalite/yasaklanması gereken olarak kalite kategorilerini temsil etmektedir.

Kaynaklar: İl Halk Sağlığı Müdürlüğü

II.2. Yıl içinde, il sınırları içindeki il/ilçelerde atıksuların yol açtığı kirlenmenin nedenlerini uygun seçenekleri "X" ile işaretleyerek belirtiniz.

II.2.'de, il sınırları içerisindeki yerleşim merkezlerinde (il merkezi ve ilçelerin her biri için) atıksulardan kaynaklanan kirliliğin nedenlerinin çizelgenin altında belirtilen maddeler dikkate alınmak ve (X) koymak suretiyle işaretlenmesi istenmektedir. Çizelgede geçen "İl Merkezi" ifadesiyle, iliniz Büyükşehir Belediyesi ise, Büyükşehir Belediyesine bağlı ilçeler, değilse merkez ilçe kastedilmektedir.

Yerleşim Yerin Adı		Atık Sulardan Kaynaklanan Kirliliğin Nedenleri												
		a	b	c	d	e	f	g	h	i	j	k	l	m
İl Merkezi	Merkez				X	X			X					
İlçeler	1.Fındıklı				X	X			X					
	2.Ardeşen				X	X			X					
	3.Pazar				X	X			X					
	4.Çayeli				X	X			X					
	5.Güneysu					X			X					
	6.derepazarı	X	X			X			X					
	7.İyidere	X	X			X			X					
	8.Kalkandere	X	X			X			X					
	9.İkizdere	X	X			X			X					

Kaynaklar: RÇŞİM

Kirlilik Nedenleri:

- Kanalizasyon şebekesinin olmaması veya yetersiz olması
- Yerleşim yerlerinde evsel nitelikli atıksuların arıtılmaması
- Büyük sanayi kuruluşlarının atıksularını arıtmaması
- Küçük sanayilerde toplu arıtmanın olmaması

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

- e. Foseptik çukurların sağlıklı şekilde inşa edilmemesi
- f. Foseptik atıkların vidanjörlerle çekildikten sonra gelişigüzel yerlere boşaltılması
- g. Zirai mücadele ilaçlarının kullanımı
- h. Kimyasal gübre kullanımı
- i. Arıtma tesisi kapasite ve verimlerinin yetersiz olması
- j. Arıtma tesisinde görevli olan personelin yetersiz olması
- k. Hayvancılık atıkları
- l. Maden atıkları
- m. Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

II.3. Su kirliliğinin önlenmesi amacıyla alıcı ortamlarda aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını çizelgede (x) işareti koyarak belirtiniz.

II.3.'de, su kirliliğinin önlenmesi amacıyla her bir alıcı su ortamı için, çizelgenin altında belirtilen maddelerin dikkate alınarak tedbirlerin çizelgede işaretlenmesi istenmektedir.

Alıcı Ortamın Adı	Su Kirliliğinin Önlenmesi Amacıyla Alınan Tedbirler								
	a	b	c	d	e	f	g	h	i
Deniz									
1.KARADENİZ	X	X			X	X			
2.									
.									
Göller									
1.									
2.									
3.									
.									
Akarsular									
1.									
2.									
3.									
.									
Havzalar									
1.									
2.									
3.									
.									
Yeraltı Suları									
1.									
2.									
3.									
.									
Jeotermal Kaynaklar									
1.									
2.									
3.									
.									
Diğer Alıcı Su Ortamları									
1.									
2.									
.									

Kaynaklar: RÇŞİM

Alınan Tedbirler:

- Kanalizasyon şebekesinin yapılması ya da yenilenmesi
- Arıtma tesisi /deniz deşarjı /depolama alanları yapılması
- Yerleşim merkezinde foseptik kullanılması
- Tarımsal faaliyetlerde kullanılan zirai mücadele ilacı ve gübrenin aşırı ve yanlış kullanımının önlenmesi
- Yönetmelikler çerçevesinde denetim yapılması
- Deniz araçlarının atıklarını boşaltabilmeleri için uygun yerlerin hazırlanması
- Sanayi kuruluşlarının atıksuları için deşarj izni alması
- Toplumsal bilgilendirilme ve bilinçlendirme faaliyetleri
- Diğer (Yukarıda ayrılan bölümde belirtiniz).

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

II.4. Su kirliliğinin giderilmesinde/önlenmesinde il sınırları içerisinde karşılaşılan güçlükleri en önemliden az önemliye doğru numara vererek (1,2,3,...) işaretleyiniz.

II.4'de su kirliliğinin giderilmesinde/önlenmesinde il sınırları içerisinde karşılaşılan güçlüklerin önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1,2,3,... şeklinde numaralandırmanız istenmektedir. "Karşılaşılan güçlükler" altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	GEÇEN YILKI ÖNEM SİRA NIZ	BU YILKI ÖNEM SİRA NIZ*	ÖNEM SİRA SINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Yeterli denetim yapılamaması	3	3	
b. Mali imkansızlıklar nedeniyle arıtma tesislerinin kurulamaması	1	1	
c. Kurumsal ve yasal eksiklikler			
d. Toplumda bilinç eksikliği	2	2	
e. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,...şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

BÖLÜM III. TOPRAK KİRLİLİĞİ

III.1. İlinizde toprak kirliliğine neden olan kaynakları önem sırasına göre rakam ile işaretleyerek* belirtiniz.

III.1'de, il sınırları içerisinde toprak kirliliğine neden olan kaynakların önem sırasına göre, en önemliden, az önemliye doğru, 1,2,3,4.... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Toprak kirliliğine neden olan kaynaklar altında belirtilen maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

Kirlenme Kaynağı	GEÇEN YILKI ÖNEM SİRANIZ	BU YILKI ÖNEM SİRANIZ*	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi kaynaklı atık boşaltımı			
b. Madencilik atıkları			
c. Vahşi depolanan evsel katı atıklar	1	1	
d. Vahşi depolanan tehlikeli atıklar			
e. Plansız kentleşme			
f. Aşırı gübre kullanımı	2	2	
g. Aşırı tarım ilacı kullanımı			
h. Hayvancılık atıkları			
i. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

Kaynaklar: RÇŞİM

III.2. Toprak kirliliğinin önlenmesi amacıyla il sınırları içerisinde, aşağıdaki tedbirlerden hangilerinin alındığını önem sırasına göre rakam* ile belirtiniz.

III.2'de, toprak kirliliğinin önlenmesi amacıyla il sınırları içerisinde belirtilen tedbirlerden hangileri alınıyor ise, bunların önem sırasına göre, en önemliden, az önemliye doğru, 1,2,3,4.... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Maddelerin hepsinin işaretlenmesi zorunlu olmayıp, ilinize uygun maddelerin numaralandırılması gerekmektedir.

ALINAN TEDBİRLER	GEÇEN YILKI ÖNEM SİRANIZ	BU YILKI ÖNEM SİRANIZ *	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Sanayi/Madencilik tesislerinin sıvı, katı ve gaz atıklarının mevzuata uygun olarak bertarafının sağlanması	1	1	
b. Kentleşmenin Çevre Düzeni Planlarına uygun olarak gerçekleştirilmesi			
c. Mevzuata uygun olarak gübreleme, ilaçlama ve sulamanın yapılması			
d. Erozyon mücadele çalışmaları			
e. Geri dönüşüm/yeniden kullanım uygulamaları			
f. Diğer (Belirtiniz).....			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

Kaynaklar: Verinin nereden alındığı

BÖLÜM IV. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNLARI

IV.1. Aşağıdaki Konu Başlıklarını Dikkate Alarak, yıl sonu itibariyle, İl Sınırları İçinde Görülen Çevre Sorunlarını Önem ve Önceliklerine Göre Rakam (Önem sırasına göre en önemliden az önemliye doğru 1, 2, 3, 4, 5, ... şeklinde numaralandırınız) Vererek Sıralayınız. Tüm sorunları numaralandırmak zorunlu olmayıp, iliniz için geçerli olan sorunları öncelik sırasına göre numaralandırmanız yeterlidir.

IV.1’de, sıralanan çevre sorunları dikkate alınarak, yıl sonu itibariyle, il sınırlarınız içerisinde, görülen bu sorunların önem ve önceliklerine göre, en önemliden en az önemliye doğru 1,2,3,4,5.... şeklinde numaralandırılması istenmektedir. Tüm sorunları numaralandırmak zorunlu olmayıp, iliniz için geçerli olan sorunları öncelik sırasına göre numaralandırmanız yeterlidir. Ayrıca çizelgede yer alan her çevre sorunu için iliniz sınırları içinde geçerli olan nedenleri işaretleyiniz.

NOT: Ölçüm değerleri, göstergeler, her bölümün sonundaki sonuç ve değerlendirme kısımları, konularına göre şikayet sayısı, şikayetin ceza ile sonuçlanma oranı, konularına göre ceza sayısı, yapılan denetimler sonucu edinilen deneyimler vb. çevre sorunlarının hangi alanda yoğunlaştığı konusunda yol gösterici olabilir.

ÇEVRE SORUNLARI	GEÇEN YILKI ÖNEM SİRANIZ	BU YILKI ÖNEM SİRANIZ *	ÖNEM SİRASINDA DEĞİŞİKLİK YAPTIYSANIZ SEBEBİNİ AÇIKLAYINIZ
a. Hava kirliliği	3	3	
b. Su kirliliği	1	1	
c. Toprak kirliliği			
d. Atıklar	2	2	
e. Gürültü kirliliği			
f. Erozyon			
g. Doğal çevrenin tahribatı (Orman, Mera, Sulak alan, Kıyı, Biyolojik çeşitlilik ve habitat kaybı)			

*En önemliden az önemliye doğru 1,2,3,4,... şeklinde numaralandırınız. Seçeneklerin hepsinin numaralanması zorunlu olmayıp, ilinize uygun seçenekleri numaralandırınız.

RİZE İLİ ÇEVRE DURUM RAPORU - 2015

IV.2. İl Sınırları İçerisinde IV.1’de Tespit Edilen Her Bir Öncelikli Çevre Sorunu ile İlgili Olarak; Yukarıda IV.1’de Belirlemiş Olduğunuz Öncelik Sırasına Göre;

IV.2’de, IV.1’de sıralanan her bir öncelikli çevre sorunları dikkate alınarak;

- a) Çevre sorununun nedenlerini,*
- b) Bu nedenlerde daha çok hangi faktör veya sektörlerin etkili olduğunu,*
- c) Çevreye vermiş olduğu olumsuz etkilerini*
- d) Bu sorunların giderilmesinde karşılaşılan güçlüklerini,*
- e) Bu sorunları gidermek amacıyla alınan, alınması planlanan veya alınması gereken tedbirlerin neler olduğunu,*
- f) Ayrıca bu başlık altında yer almasını istediğiniz diğer görüşlerinizi belirten bilgi notunu,*

sistematiik ve yeterli seviyede açıklayınız.

I. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

ATIK SU

İlimiz genelinde yerel yönetimlerin büyük bir çoğunluğu atık su sorununu çözmemiştir. Belediyelik alanlarda yerleşim yerlerinin kanalizasyona bağlanma durumları her geçen gün artmasına rağmen yine de istenen seviyeye ulaşmamıştır. İlimiz merkez belediyesi ile Çayeli, Pazar ve Fındıklı Belediyeleri atık sularını derin deşarj yöntemiyle bertaraf etmektedirler. Geriye kalan belediyeler ise atık sularını arıtmadan bertaraf etmektedirler. İlimiz köylerinde atık sular münferit yapılan fosseptiklerle bertaraf edilmeye çalışılmaktadır. Ancak yapılan fosseptikler sızdırmalı yapılmaktadır. İlimiz coğrafya yapısı da dikkate alındığında yerleşim yerlerinin dağının olmasından dolayı atık sular bir merkezde toplanarak bertaraf edilmesi güçtür. Müdürlüğümüze gelen şikayetlerin yarısı fosseptik konulu şikayet olması da göz önüne alındığında İlimizde en acil olarak çözüme kavuşturulması gereken konudur.

II. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

KATI ATIK

İlimizde katı atıkların toplanması amacıyla 2 adet birlik kurulmuştur. Bunlar TRABRİKAB (Trabzon ve Rize İli Yerel Yönetimleri Katı Atık Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği) ve ARRİKAB (Artvin ve Rize İli Yerel Yönetimleri Katı Atık Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği)

ARRİKAB (Artvin ve Rize İli Yerel Yönetimleri Katı Atık Tesisleri Yapma ve İşletme Birliği)

TRABRİKAB' a üye belediyeler katı atıklarını düzenli depolama sahasına götürerek bertaraf etmektedirler. Merkez ilçe ile beraber 7 ilçe ve 6 belde belediyeleri katı atıklarını düzenli olarak bertaraf etmektedirler.

ARRİKAB'a Çayeli, Pazar, Ardeşen, Fındıklı, Hemşin ve Çamlıhemşin ilçeleri ile Büyükköy, Madenli ve Tunca Belde Belediyeleri bu birliğe üyedirler. Katı atık depolama amacıyla İlimiz Fındıklı İlçesi Kırıyık Köyü Taşocağı mevkiinde düzenli depolama yer seçimi yapılmış ancak alan orman alanı olduğundan dolayı tahsisi gerçekleştirilememiştir.

ARRİKAB' üye belediyeler de katı atıklarını düzenli olarak bertaraf ettiklerinde İlimizde katı atık sorunu çözülmüş olacaktır.

Varsa, IV.1'de, "3" ve Sonrası Numara Verdiğiniz Öncelikli Çevre Sorunlarını, IV.1'de Belirlemiş Olduğunuz Sırayla Açıklayınız

III. ÖNCELİKLİ ÇEVRE SORUNU

HAVA KİRLİLİĞİ

İlimizin coğrafi yapısı nedeniyle kışın hava kirliliği nadiren de olsa görülmektedir. Bilhassa kaloriferlerin ilk yakma saatleri olan sabah ve akşam saatlerinde bu olay daha fazla gözlemlenmektedir. İlimize doğal gazın gelmesiyle ve yakıt olarak kullanılmasından sonra kirlilik seviyelerinde düşüklük olmuştur.

TEŞEKKÜR EDERİZ...